

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA GÜVENLİĞİ SAĞLAMADA
KARŞILAŞILAN PROBLEMLERİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Neslihan GÖK

Antalya

Ocak, 2017

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA GÜVENLİĞİ SAĞLAMADA
KARŞILAŞILAN PROBLEMLERİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Neslihan GÖK

Danışman:

Prof. Dr. Günseli ORHON

Antalya

Ocak, 2017

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

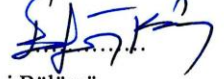
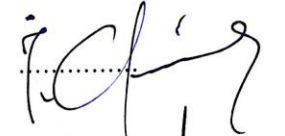

Neslihan Gök'ün bu çalışması 20.01.2017 tarihinde jürimiz tarafından **Eğitim Bilimleri** Anabilim Dalı **Eğitim Programları ve Öğretim** Tezli Yüksek Lisans Programında **Yüksek Lisans Tezi** olarak oy birliği/oy çokluğu ile kabul edilmiştir

Başkan : Prof. Dr. Erdoğan KÖSE
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü

Üye : Prof. Dr. İlhan GÜNBAZI
Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü

Üye (Danışman) : Prof. Dr. Günseli ORHON
Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü

İMZA

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA GÜVENLİĞİ
SAĞLAMADA KARŞILAŞILAN PROBLEMLERİN İNCELENMESİ

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Mehmet CANBULAT
Enstitü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel etik ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım araştırmaların kaynakçalarda gösterilenlerden oluştuğunu ve bu kaynakları her kullanışında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

20 / 01 / 2017

Neslihan GÖK

ÖNSÖZ

Eğitim-öğretim faaliyetlerinin neredeyse tamamının geğtiği okullar; günümüz ihtiyaçlarının değişmesi, teknolojik gelişmeler, işsizlik ve sosyal yapıdaki farklılaşmanın içinde bulunduğu nedenlerden dolayı, okul güvenliğini tehdit eden pek çok problem durum ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu bağlamda, okul güvenliğinin ihmal edildiği öğrenme ortamlarında eğitimsel hedeflere ulaşmak ve akademik başarıya odaklanmak güçleşmektedir.

Bu araştırma, ortaöğretim kurumlarında güvenliği sağlamada karşılaşılan problem durumların incelenmesine odaklanmaktadır. Araştırma; problem durumun tespit edilerek araştırmanın amacının belirtildiği birinci bölümü, kuramsal çerçevenin bulunduğu ikinci bölüm, araştırma yönteminin ayrıntılı bir şekilde anlatıldığı üçüncü bölüm, araştırma bulgularının yer aldığı dördüncü bölüm ve araştırma sonucu, tartişması ve önerilerin yer aldığı beşinci bölümden oluşmaktadır.

Yüksek lisans tez çalışmamda bilgisi, desteği ve kişiliğiyle bana örnek olan yüksek lisans tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Günseli ORHON'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez yazma sürecinde bilgi ve tecrübeleri ile tezime katkı sağlayan Prof. Dr. Şerafettin KARAKAYA ve Prof. Dr. İlhan GÜNBAI'ya; değerli katkıları için Prof. Dr. Erdoğan KÖSE'ye teşekkürlerimi sunarım. Yüksek lisans eğitimim boyunca ders aldığım ve üzerimde emeği olan Doç. Dr. Hünkâr KORKMAZ, Doç. Dr. Bayram BIÇAK, Doç. Dr. Cem Oktay GÜZELLER ve Yrd. Doç. Dr. Güçlü ŐEKERCİOđLU'na teşekkür ederim.

Yüksek lisans programına başladığım andan bu yana samimi ve değerli görüşleri ile bana yol gösteren sevgili arkadaşım Funda ÖLMEZ'e; yüksek lisans tezim ile ilgili bilgi, tecrübe ve yardımını esirgemeyerek bana zaman ayırıp yol gösteren Dr. Gamze KASALAK'a; samimiyeti, tecrübeleri ve yol göstericiliği ile her zaman varlığını hissettirerek çalışma motivasyonumu artıran Dr. Defne YILMAZ'a; kaygılı anlarımda bana destek olan sevgili arkadaşlarım Özge KIVANÇ TAŞGIN'a ve Ebru SÖYLEMEZ'e; tez yazma aşaması son dönemdeki desteği için sevgili arkadaşım Merve TÜRK'e; yüksek lisans eğitimime başladığım ilk günden son güne kadar desteği ve arkadaşlığı için Zübeyde BOZNA'ya teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans tez yazma sürecimde yardımlarını esirgemeyen ve beni neşelendirerek hep yanımda olan arkadaşlarım; Ertunç UKŞUL, Gülnar ÖZYILDIRIM, Büşra GÖRKAŞ, F. Şeyma KOÇ, Gizem UYUMAZ, Nazike AVCI, ve Ahmet SU'ya teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, veri toplama sürecimde yardımcı olan öğretmen ve okul yöneticilerine teşekkür ederim.

Son olarak hayatım boyunca bana her zaman inanan, cesaretlendiren, yürekten destek olan ve aldığım tüm kararlarda yanımda olan canım aileme sonsuz şükranlarımı ve bu süreçte bana olan desteğini hiçbir zaman esirgemeyen hayat arkadaşım Mehmet AYYILDIZ'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Neslihan GÖK

ÖZET

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA GÜVENLİĞİ SAĞLAMADA KARŞILAŞILAN PROBLEMLERİN İNCELENMESİ

Gök, Neslihan

Yüksek Lisans, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Günseli ORHON

Ocak 2017, x+135 Sayfa

Öğrenme ve öğretme faaliyetlerinin neredeyse tamamının geçtiği okullar, günümüzde pek çok zorlukla karşı karşıya kalmaktadır. Bu araştırmanın genel amacı ortaöğretim kurumlarında okul güvenliğini sağlamada karşılaşılan problem durumlarının alt boyutlarının kapsamlı bir şekilde incelenmesi ve belirlenmesidir. Bu amaçla nitel araştırma yöntemlerinden bütüncül çoklu durum çalışması deseni tercih edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu 2015-2016 eğitim öğretim yılında Antalya’da dört farklı okul türü (fen lisesi, sosyal bilimler lisesi, anadolu lisesi, mesleki ve teknik anadolu lisesi) arasından belirlenen beş farklı ortaöğretim kurumunda görev yapmakta olan yönetici (n=6), rehber öğretmen (n=5) ve sınıf rehber öğretmeni (n=5) olmak üzere toplamda 16 katılımcıdan oluşmaktadır.

Nitel veriler, araştırmacı tarafından mevcut alanyazına dayanılarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile nitel veri analizi yazılımı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın bulguları dört ana temada incelenmiştir: (1) okul güvenliği kavramı ile ilgili görüşler, (2) son altı ay içinde karşılaşılan problem durumlar, (3) okul güvenliğini sağlamada karşılaşılan problem durumlar ve (4) okul güvenliğini sağlamak için alınan önlemler ve tavsiye edilen önlemler. Araştırmanın bulguları

frekans ve yüzde dağılım tablolarıyla sunulmuş ve katılımcıların görüşleriyle betimlenmiştir. Çalışma, okul güvenliğinin; zorbalık, problemlerli cep telefonu kullanımı, bağımlılık yapıcı madde kullanımı, okuldaki fiziksel düzenlemeler ve yetersiz sosyal imkânlardan olumsuz etkilendiğini ortaya koymaktadır. Katılımcılar okul güvenliğini sağlamak için kamera, nöbetçi öğretmen ve idareci, güvenlik görevlisi, doğal afet tatbikatı, okul kurallarının farklı yollar ile ilan edilmesi vb. önlemleri belirtmişlerdir.

Sonuç olarak güvenli okullar öğrencilerin akademik başarısı üzerinde olumlu etkiye sahiptir. Ortaöğretim kurumlarında güvenliğini sağlamada karşılaşılan problemleri belirlemek ve incelemek, güvenli okul planı hazırlamaya yardımcı olabilir. Ayrıca politika yapıcılara; okul güvenliği ile ilgili tüm paydaşlara hizmet içi eğitim verilmesi, öğretmen adaylarına eğitim fakültelerinde güvenli okul temalı dersler verilmesi ve kapsamlı kriz yönetim planı oluşturulması gibi öneriler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul Güvenliği, Güvenli Okul, Okullarda Güvenlik Problemleri

ABSTRACT

AN INVESTIGATION INTO THE ISSUES ENCOUNTERED WHILE PROVIDING THE SAFETY IN SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS

Gök, Neslihan

MA, Department of Educational Sciences

Supervisor: Prof. Dr. Günseli ORHON

January 2017, x+135 pages

Schools, where almost all of the learning and teaching activities take place, face many challenges nowadays. The aim of this study was to investigate and identify the sub-dimensions of the school safety problems encountered in secondary schools. For this purpose, holistic case study design was selected among qualitative methods. The sample of the study involved a total of 16 participants working as principals (n=6), counselors (n=5), and teachers (n=5) in five different secondary schools in Antalya, Turkey from four different school types (i.e., science, social sciences, anatolian and anatolian technical and vocational high school).

The participants were selected through maximum variation sampling among purposive sampling methods, and the study was conducted in 2015-2016 academic year. Qualitative data were collected through semi-structured interviews by means of an interview form created based on the current literature by the researcher. The acquired data were analyzed using qualitative content analysis through a qualitative data analysis software. The findings were organized around four main themes: (1) the views about the concept of school safety, (2) the problems encountered in the last six months, (3) the issues encountered in ensuring the school safety, and (4) the safety measures taken to ensure school safety and recommended safety measures. The

findings were demonstrated descriptively by means of frequency and percentage tables and with extracts related to the views of the participants. The study revealed that school safety was affected negatively by bullying, problematic mobile phone usage, addictive substance usage (smoking, drugs, alcohol), physical arrangements at school, and inadequate social facilities. Participants stated the measures to ensure the school safety that camera, hall monitor, unarmed private security guard, disaster drill, announcing school rules in different ways and so on.

As a conclusion, safe schools have positive impact on academic achievement of students. Investigating and identifying the school safety problems encountered in the secondary schools can help to design a safe school plan. Furthermore, recommendations for policy makers was made as giving in-service training about school safety to all stakeholders, giving courses for teacher candidates based on safe schools in the faculty of education, and developing comprehensive crisis management plan.

Keywords: School Safety, Safe School, Safety Problems in Schools

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	x

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.2.1. Problem Cümlesi.....	4
1.2.2. Alt Problemler.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Varsayımlar (Sayılıtlar)	5
1.5. Sınırlılıklar.....	6

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Okul Güvenliği Kavramı	7
2.2. Güvenli ve Güvenli Olmayan Okul.....	7
2.3. Okul Güvenliği Teorileri	10
2.3.1. Sosyal Kontrol Teorisi	10
2.3.2. Davetkâr Teori	12
2.3.3. Okul İklimi Teorisi	14
2.3.4. Sosyal Düzensizlik Teorisi	15
2.4. Okul Güvenliğine İlişkin Kavramlar	16

2.4.1. Zorbalık.....	17
2.4.2. Şiddet	18
2.4.3. Çocuk İstismarı	19
2.4.4. Sigara Alkol ve Uyuşturucu Madde Kullanımı	20
2.5. İlgili Araştırmalar	20
2.5.1. Yurtiçinde Yapılan İlgili Araştırmalar.....	21
2.5.2. Yurtdışında Yapılan İlgili Araştırmalar	25

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	30
3.2. Çalışma Grubu.....	31
3.3. Veri Toplama Aracı.....	34
3.4. Verilerin Toplanması.....	35
3.5. Verilerin Analizi.....	36
3.6. Veri Toplama Sürecinde Karşılaşılan Güçlükler.....	40

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Okul Güvenliği Kavramı ile İlgili Görüşler	41
4.2. Son Altı Ay İçinde Karşılaşılan Problem Durumlar.....	43
4.3. Okul Güvenliğini Sağlamada Karşılaşılan Problemler.....	47
4.3.1. Okul Alanlarının Düzenlenmesi Açısından Okul Güvenliği	48
4.3.2. Okul Yönetimi ve Uygulamalar Açısından Okul Güvenliği	54
4.3.3. Okul Çevresi Açısından Okul Güvenliği	58
4.3.4. Öğrenci Özellikleri Açısından Okul Güvenliği	66
4.3.5. Eğitim Programları ve Okul Güvenliği İlişkisi.....	71
4.4. Okul Güvenliğini Sağlamak İçin Alınan ve Tavsiye Edilen Güvenlik Önlemleri.....	75

4.4.1. Okul Güvenliğini Sağlamak İçin Alınan Güvenlik Önlemleri	75
4.4.2. Okul Güvenliğini Sağlamak İçin Tavsiye Edilen Güvenlik Önlemleri	88

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma	94
5.2. Öneriler.....	103
5.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler	104
5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	108
KAYNAKÇA	109
EKLER.....	116
EK 1: Uygulama İzni	116
EK 2: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu.....	117
EK 3: Katılımcı İzin Formu	120
EK 4: Ek Değerlendirici Formu	121
ÖZGEÇMİŞ.....	135

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 2.1 Örnek Bir Güvenli Okul Planının Ana Bileşenleri	8
Tablo 2.2 Okul Güvenliği: Okul Ortamlarında Risk Faktörleri	10
Tablo 3.1 Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler.....	33
Tablo 3.2 Cohen Kappa Uyum Katsayısına İlişkin Değerler.....	39
Tablo 4.1 Okul Güvenliği Kavramı İle İlgili Görüşler	42
Tablo 4.2 Son Altı Ay İçinde Karşılaşılan Problem Durumlar	44
Tablo 4.3 Okul Alanlarının Düzenlenmesi Açısından Okul Güvenliği	49
Tablo 4.4 Okul Yönetimi ve Uygulamalar Açısından Okul Güvenliği	54
Tablo 4.5 Okul Çevresi Açısından Okul Güvenliği	59
Tablo 4.6 Öğrenci Özellikleri Açısından Okul Güvenliği	67
Tablo 4.7 Eğitim Programları ve Okul Güvenliği İlişkisi.....	72
Tablo 4.8 Okul Güvenliğini Sağlamak İçin Alınan Güvenlik Önlemleri	77
Tablo 4.9 Okul Güvenliğini Sağlamak İçin Güvenlik Önlemi Tavsiyeleri	89

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Eğitim sisteminin en işlevsel parçası ve önceden belirlenen istendik davranışların kazandırılacağı yer olan okulda; günümüz ihtiyaçlarının değişmesi, teknolojik gelişmeler, aile yapısındaki farklılaşma, işsizlik gibi nedenler sonucu güvenlik problemleri yaşanmaya başlanmıştır. Okul personelinin ve öğrencilerin kendini güvende hissetmediği, okul güvenliğinin ihmal edildiği öğrenme ortamlarında, eğitimsel hedeflere ulaşılması beklenemez. Okullarda yaşanan şiddet, hırsızlık, madde kullanımı, zorbalık, cinsel istismar gibi sorunlar okul güvenliğini tehdit ederek öğrenci, veli ve öğretmenleri fiziksel ve psikolojik olarak tehdit etmektedir.

Okul güvenliği problemi geniş kapsamlı ve çok boyutludur. Bu bağlamda okullarda öğrencilerin ve personelin fiziksel, psikolojik ve sosyal güvenliği bakımından problem oluşturabilecek suç ve şiddet olayları yaşanmaktadır. Okullarda yaşanan bu güvenlik problemleri okulun içinde bulunduğu topluma, okul binasının bulunduğu yerin kentsel veya kırsal kesimde bulunmasına, okulun büyüklüğüne, okul personelinin ve öğrencilerin bireysel özelliklerine göre farklı boyut ve türlerde ortaya çıkmaktadır. Bir okulu güvenli ya da güvensiz olarak adlandırmak güçtür ancak güvenli sayılmayan okulun özellikleri arasında okul alanlarının düzenlenmesi ve kullanımında yetersizlik, tutarlı disiplin kurallarının eksikliği, çok kültürlülüğün kabul görmemesi, risk altında bulunan öğrencilerin akranları ve öğretmenleri tarafından reddedilmesi gösterilebilir. Diğer taraftan Turhan ve Turan (2012) güvenli okulu “ilgili tarafların tümünün isteği” şeklinde tanımlamışlardır. Okul güvenliği,

sadece okulda bulunan zamanı değil okula giden kişinin okula gitmek için evden ayrılmasından başlayarak tekrar eve dönünceye kadar geçen tüm zamanı kapsar.

Güvenli okul kavramı, okulun kuruluş amacına uygun olarak okul sistemi içinde hizmet alan ve hizmet verenlerin kendilerini fiziki ve psikolojik olarak güvende hissetmeleri anlamına gelmektedir. Okul sistemi içinde güvenlik alanı; okul ve ev arası bölge, okul içi alan ve sınıf ortamını kapsamaktadır. Bu bağlamda güvenli okul olgusunu dış ve iç güvenlik olarak iki ayrı başlık altında düşünmek gerekmektedir. Türkiye'nin sosyal yapısında yaşanan değişme okul sistemini de etkilemiş ve konvansiyonel güvenlik sorunlarına yenilerinin eklenmesi kaçınılmaz bir durum olmuştur. Zaman zaman basına yansıyan bazı haberlerden de anlaşılacağı gibi öğrencileri, öğretmenleri, yöneticileri ve diğer okul personelini etkileyen çok çeşitli güvenlik sorunları ortaya çıkmaktadır.

Okulların fiziki olarak yetersiz olmasından kaynaklanan sorunlar olduğu gibi, Türkiye'nin farklı bölgelerinin kendine has özelliklerinin de etkisiyle farklı bölgelerde farklı güvenlik sorunları yaşanmakta, deprem ya da sel gibi doğal afetler de okulların güvenliğini tehlikeye düşürebilmektedir. Sosyal sistem içinde en önemli alt sistemlerden biri olan okulun, diğer alt sistemlerle etkileşim içinde olması hem diğer sistemler üzerinde önemli bir etkiye sahip olması ve onlardan da etkilenmesi sebebiyle, güvenli okul ve buna bağlı olarak okulların öğrenme ve cazibe merkezi haline getirilmesi, çeşitli boyutları olan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Ekonomi, siyaset, kültür ve aile gibi toplumun temel kurumlarında yaşanan değişme okul sistemini yakından etkilemekte ve yeni bir güvenlik algısı anlayışına ihtiyaç duyulmaktadır.

Son yıllarda ülkemizde ve dünyada çok daha fazla insanın mağduriyetine yol açan madde bağımlılığı; öğrencilerin, öğretmenlerin ve yöneticilerin hayatını tehdit eder hale gelmiştir. Bu durum okul sisteminin amaçlarının gerçekleştirilmesi açısından her geçen gün daha büyük bir etkiye sahip olmakta ve her şeyden önce bütün toplum açısından telafisi imkânsız olumsuzlukların yaşanmasını beraberinde getirmektedir. Öğrencilerin, öğretmenlerin, yöneticilerin ve ailelerin, okulların güvenliğine yönelik tehditler karşısında nasıl bir yol izleyecekleri konusunda yeterli seviyede bilgi sahibi olmamaları, bu tehditlerin ortadan kaldırılmasında en önemli zafiyet noktalarından biridir. Bazı okulların güvenlik zafiyeti içinde bulunması, okul sistemi içinde yer alan başta bütün paydaşlar olmak üzere, okulları öğrenme ve cazibe merkezi olmaktan uzaklaştırmakta ve öncelikle öğrenciler olmak üzere, okul sisteminin bütün paydaşlarının farklı alternatiflere yönelmelerine sebep olmaktadır. Türkiye’de eğitim sisteminin sorunlarını çözmek, güvenli bir okul ortamı oluşturmak ve buna bağlı olarak da okulların öğrenme ve cazibe merkezi haline getirilmesinden geçmektedir.

Buna göre çalışma aşağıdaki risk faktörleri üzerinde yoğunlaşacaktır:

- a. Okul güvenliği kavramı ile ilgili yönetici, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmenin görüşleri
- b. Son altı ay içinde okul güvenliğini tehdit eden problem durumlar
- c. Okul alanlarının düzenlenmesi açısından okul güvenliği
- d. Okul yönetimi ve uygulamalar açısından okul güvenliği
- e. Okul çevresi açısından okul güvenliği
- f. Öğrenci özellikleri açısından okul güvenliği
- g. Eğitim programları ve okul güvenliği ilişkisi
- h. Okul güvenliğini sağlamada alınan önlemler ve tavsiye edilen önlemler

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Antalya ilinin beş merkez ilçesinde bulunan ortaöğretim kurumlarında okul güvenliğini sağlamada karşılaşılan problemlerin ve bunların alt boyutlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi ve bu problemlere çözüm önerisi geliştirilmesidir.

1.2.1. Problem Cümlesi

Ortaöğretim kurumlarında okul güvenliğini sağlamada yönetici, okul rehber öğretmeni ve sınıf rehber öğretmenin karşılaştığı problemler nelerdir?

1.2.2. Alt Problemler

Ortaöğretim kurumlarında görev yapan yönetici, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmenin;

1. okul güvenliği kavramı ile ilgili görüşleri nelerdir?
2. son altı ay içinde karşılaştıkları problem durumlar nelerdir?
3. ortaöğretim kurumlarında okul güvenliğini sağlamada;
 - a. okul alanlarının düzenlenmesi,
 - b. okul yönetimi ve okul içi uygulamalar,
 - c. okul çevresi,
 - d. öğrenci özellikleri ve
 - e. eğitim programları açısından karşılaşılan problem durumlar nelerdir?
4. Ortaöğretim kurumlarında okul güvenliğini sağlamak için
 - a. alınan ve
 - b. tavsiye edilen güvenlik önlemleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Türkiye’de var olan okul güvenliği ile ilgili araştırmaların, ortaöğretim kurumlarında okul güvenliğini tehdit eden problem durumlara yönetici-okul rehber öğretmeni-sınıf rehber öğretmenin görüşlerine odaklanmaması nedeniyle bu araştırma, alana önemli bir katkı sağlayacaktır. Okul güvenliği alanındaki günümüze kadar yapılan çalışmalara bakıldığında, ilkokul ve ortaokullarda okul güvenliği konusunun oldukça çalışıldığı ve ortaöğretim kurumlarında da öğrenci görüşlerine dayalı olarak okul güvenliğinin ele alındığı görülmektedir. Ülkemizde Eğitim Bilimleri alanı altında, okul güvenliğini konu alan çalışmaların Eğitim Yönetimi alanında yoğunlaştığı (örn. Ayar, 2010; Ayyıldız, 2015; Bahçi, 2014; Çalikoğlu, 2012; Demirtaş, 2007; Gülbaz, 2016; Özer, 2006; Türkmen, 2004; Uluğ, 2015; Yorulmaz, 2015) belirlenirken, Eğitim Programları ve Öğretim bağlamında okul güvenliği çalışmalarının eksikliği tespit edilmiştir. Bu çalışma ile ortaöğretim kurumlarında okul güvenliğini tehdit eden yaşantıların kapsamlı ve derinlemesine incelenerek bu konuda eğitim bilimleri araştırmacılarına, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlarda çalışan yönetici ve öğretmenlere aynı zamanda okulun bir diğer paydaşı olan velilere yeni bilgiler vermesi ve sonraki araştırmalara da katkı sağlaması beklenmektedir.

1.4. Varsayımlar (Sayıtlar)

Araştırmaya katılan yönetici, okul rehber öğretmeni ve sınıf rehber öğretmenlerinin görüşme formundaki soruları doğru anlayıp, içten cevap verdikleri kabul edilmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma, 2015-2016 eğitim öğretim yılı ikinci döneminde Antalya ili merkez ilçelerinden belirlenen Milli Eğitim Bakanlığına bağlı beş ortaöğretim kurumundan toplanan veriler ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Okul Güvenliği Kavramı

Çocuklar için en güvenli yerlerden biri olarak kabul edilen (Merrow, 2004) ve öğretim faaliyetlerinin neredeyse tamamının geçtiği okullar, günümüzde pek çok zorlu faktörle karşı karşıya kalmaktadır. Okul; okul güvenliği ve güvenlik konularını nasıl ele alacaklarına dair kendine özgü bakış açıları olan topluluk üyeleri, aileler, öğretmenler ve öğrencileri bir araya getiren karmaşık bir sosyal organizasyondur. Bu çeşitli paydaşlar arasındaki benzerlikler ve farklılıklar okulun günlük organizasyonel işleyişine değerli katkılar sağlar (Astor, Guerra, & Van Acker, 2010).

Güvenli okul; olası bir krize cevap vermeye hazır olan bununla birlikte pozitif okul iklimi oluşturup sürdürebilen ve etkili bir şiddeti önleme ve şiddete müdahale programı uygulayabilen okuldur (Reeves, Kanan ve Plog, 2010). Güvenli bir okuldaki pozitif iklim, öğrenci ve çalışanlara okulu bir öğrenme ortamı olarak algılamalarına yardımcı olurken, öğrencilerin duygusal ve kişisel gelişimlerini teşvik eden olumlu ilişkileri besleyecek şekilde etkileşime girme imkânı sağlar (Bucher ve Manning, 2005). Trump (1998) öğrencilerin, okul ile ilgili güvenlik konularının belirlenmesi ve sorunlara çözüm önerilerinde dikkate alınarak okulu güvenli ve kendilerini de güvende hissetmek istediklerini belirtmiştir.

2.2. Güvenli ve Güvenli Olmayan Okul

Wanat' a göre güvenli bir okul, öğrencilere akademik becerilerini geliştirecekleri ve çeşitlendirilmiş programlarda bulunan müfredat dışı aktivitelerden keyif alacakları olumlu bir iklim sağlar (Dönmez ve Özer, 2009). Dwyer, Osher ve Warger (1998)

güvenli okul ortamı oluşturmada tüm paydaşların –personel, öğrenci, öğretmen, aile ve toplumun diğer üyeleri- bir rolü olduğunu vurgulamaktadır. Karşılıklı saygı, sorunlu gençlerin erken teşhisi ve öğrencilerin ihtiyaçlarına kapsamlı tepki verme güvenli okul ortamı oluşturmanın adımlarındandır. Bu amaçla, araştırma temelli yapılan çalışma sonrası güvenli okullara ait 13 özellik belirtilmiştir. Güvenli okullar; (1) akademik başarıya odaklanır, (2) aileleri anlamlı yollar ile sürece dâhil eder, (3) toplum ile bağlantılar kurar, (4) öğrenciler ve çalışanlar arasında olumlu ilişkiler kurulmasına vurgu yapar, (5) güvenlik ile ilgili sorunları açıkça tartışır, (6) öğrencilere eşit saygı çerçevesinde davranır, (7) öğrencilerin endişelerini paylaşmak için yollar üretir, (8) çocuklar duygularını ifade ederken güvende hissetmelerine yardımcı olur (9) istismara uğradığından veya ihmal edildiğinden şüphelenilen çocuklara yönelik bir uygulaması bulunur, (10) iyi vatandaşlığa ve karaktere teşvik eder, (11) problemleri tespit eder ve çözümler üzerine ilerlemeyi değerlendirir, (12) çocuklar için hazırlanmış okul öncesi ve sonrasını da içine alan tam gün programlar sunar, (13) öğrencileri iş hayatına ve yetişkinliğe geçişte destekler. Schneider, Walker ve Sprague (2000) tarafından güvenli okul planı geliştirme ile ilgili temel öğeler Tablo 2.1’de gösterilmektedir.

Tablo 2.1

Örnek Bir Güvenli Okul Planının Ana Bileşenleri

Güvenli okul planı
Okul binasının fiziksel güvenliğini sağlama planı
Personel geliştirme ve eğitim planı
Şiddeti önleme ve çete faaliyetlerini kontrol planı
Kriz yönetimi ve krize müdahale planı
Okul güvenliğini değerlendirmek ve etkililiğini belirlemek için sistematik değerlendirme planı
Saldırgan, anti sosyal davranış kalıpları ve şiddeti önlemek için eğitim, öğretim programları ve davranış yönetimi planı
Önemli bilgileri yaygınlaştırmak ve farkındalığı artırmak için toplumsal psikoloji ve medya planı
Velileri, öğrencileri, öğretmenleri, yöneticileri ve kolluk kuvvetlerini birbirine bağlayan gelişmiş iletişim sistemi
Okul çapında disiplin planı
Alışıl gelmiş çocuk suçlular için kurumlar arası müdahale planı
Şiddet/çocuk suçlulara alan kullanımı ve çevre tasarımı yoluyla önleme planı

(Schneider, Walker ve Sprague, 2000, s. 5)

Güvenli olmayan okulun özellikleri arasında ise; kaotik, stresli, yüksek riskli, çete faaliyeti olan, şiddet olayları, belirsiz davranışsal ve akademik beklentiler öne çıkmaktadır (Schneider, Walker ve Sprague, 2000). Dolayısıyla güvenli olmayan okullarda olumsuz bir okul iklimi hâkim olduğu için okul yöneticileri ve öğretmenler eğitimsel faaliyetlerden ziyade öğrenciler arası disiplini sağlamaya vakit harcarlar. Güvenli olmayan okul ortamında öğrenciler ve çalışanlar arası iletişim problemleri ortaya çıkabilir ve bu da çatışmalara sebep olarak bireysel farklılıkların göze batmasına neden olur (Dönmez ve Özer, 2009).

Güvenli okul ve güvenli olmayan okul kıyaslandığında güvenli okulun genel olarak; iyi yönetilme, olumlu iklim ve atmosfere sahip olma, tüm öğrenciler için kapsayıcı olma, akademik olarak etkili olma eğiliminde olduğu belirlenmiştir. Günümüz okullarında güvenliği sağlamak kapsamlı bir yaklaşım gerektiren göz korkutucu bir görevdir. Bu nedenle, okul yetkililerinin okulların daha güvenli hale getirilmesi için dört temel öğeden oluşan risk faktörlerini iyileştirmeye çalışmaları şarttır. Bu risk faktörleri; (a) okul alanının tasarımı, kullanımı ve denetimi, (b) okulun idari ve yönetim uygulamaları, (c) okul-çevre ilişkisi, (d) kayıtlı öğrencilerin özellikleri olarak betimlenmiştir. Kişilerarası çatışmayı, vandalizmi, şiddeti önlemesi ve okul içindeki işleyişi sorunsuz hale getirmesi öngörülen dört temel öğeden oluşan risk faktörleri Tablo 2.2’de ayrıntılı olarak gösterilmektedir. Eğitimciler, okul güvenliğini genellikle öğrenci özellikleri açısından ele almaktadır ve diğer üç önemli risk faktörünü göz ardı etmektedir. Dört risk faktörü içinden en çok ihmal edileni ise okul alanının mimari tasarımı ile ilgili olandır. Oysa daha güvenli okullar oluşturmada fiziksel tasarım ve teknolojinin rolü önemli bir yere sahiptir (Schneider, Walker ve Sprague, 2000).

Tablo 2.2

Okul Güvenliği: Okul Ortamlarında Risk Faktörleri

Okul Alanının Tasarımı, Kullanımı ve Denetimi	Okulun İdari ve Yönetim Uygulamaları	Okul-Çevre İlişkisi	Kayıtlı Öğrencilerin Özellikleri
Pencere yükseklikleri	Yönetimsel liderliğin kalitesi ve etkililiği	Dağımlıklık veya bozulma	Öğrencilerin ve ailelerin yoksulluğu
Giriş / çıkış türleri ve sayısı	Tutarlı, sağlam ve önemseyen disiplin prosedürleri	Suç seviyeleri	Risk altındaki kayıtlı öğrencilerin oranı
Tuvaletlerin tasarımı ve yeri	Olumlu, kapsayıcı okul iklimi	Alkol, tütün ve diğer ilaçların varlığı	Okuldaki ve topluluktaki tutuklanma türü ve sıklığı
Denetim modelleri	Öğrenciler, aileler ve öğretmenlerle etkili iletişim	Şiddet içeren medyaya maruz kalma	Okul disiplin tavsiyeleri
Trafik modelleri ve yönetimi	Etkili personel eğitimi ve desteği	Okul sonrası faaliyetlerin olmaması	Akademik başarı
Aydınlatma	Okul süreçleri ve faaliyetleriyle tam öğrenci ilişkisi		
Öğrencilerin yetişkin denetimi oranı			

(Schneider, Walker ve Sprague, 2000, s. 6)

2.3. Okul Güvenliği Teorileri

Okul güvenliğini ve okul güvenliğini tehdit eden problem durumları anlamlandırmak ve incelemek için sosyal, ekonomik ve kültürel nedenler temelinde çeşitlilik gösteren okul güvenliği teorilerini ele almak gerekmektedir. Bu bağlamda okul güvenliği ile ilgili teoriler dört başlıkta vurgulanmaktadır: (1) sosyal kontrol teorisi, (2) davetkar teori, (3) okul iklimi teorisi, ve (4) sosyal düzensizlik teorisi.

2.3.1. Sosyal Kontrol Teorisi

Sosyal kontrol teorisi, topluma bir amaç doğrultusunda en azından bir tane eğilim kazandırmak için toplumsal güçleri birleştirme sanatı olarak tanımlanmaktadır (Vincent (1896). Durkheim, Albert J. Reiss, Jackson Toby, F. Ivan Nye ve Walter C. Reckless gibi isimler sosyal kontrol teorisinin öncüleri arasında gösterilmektedir. Suçluluğu, bireylerin toplumsal değer ve normlara bağlılık düzeyleri bakımından ele alan sosyal kontrol teorisi; kişilerin aile, okul, arkadaş ve din vb. geleneksel

kurumlara bağılılıklarının güçlü olmasının suçluluk olgusunda engelleyici işlevi olduğunu öngörmektedir (Kızmaz, 2005).

Travis Hirschi (1969) *Suçluluğun Nedenleri* (The Causes of Delinquency) adlı çalışmasında erken çocukluk döneminde bireylerin toplum ile bir bağ oluşturduğunu ve bu bağın insanları suça karışmaya karşı koruduğunu ancak bağ oluşturmayı başaramayanların da suçlu olduklarını iddia etmiştir. Aynı zamanda yürüttüğü çalışmada suça karışma ile bireylerin toplumla ilişkisinin gücü arasında ters orantı olduğunu ortaya koymuştur (Wiatrowski, Griswold ve Roberts 1981). Dolayısıyla okullardaki suç olaylarının temelinde toplumsal ve kültürel bağlardaki zayıflama gösterilmektedir.

Welsh'e (2000) göre; kontrol teorisyenleri suçluluğun, etkili bir sosyal ve kültürel bağ zayıflamasının özellikle de aile ve okul gibi kurumlarda zayıflayan değerlerin iletimi sonucu meydana çıktığını ileri sürmektedirler. Sosyal bağ ise etkili kontrollerin ve bağlanmanın öğrenildiği mekanizmaya verilen isimdir. Okullar sosyal bağ kurmak için merkezi bir konuma sahipken öte yandan akademik ve kişilerarası iletişim becerileri zayıf olan öğrenciler büyük olasılıkla okulda başarısızlığı ve yabancılaşmayı tecrübe ederler. Sosyal etkileşimden mutlu olmadıkları için okula da bağlanmazlar ve eğitsel hedefleri gerçekçi görmediklerinden dolayı hedeflere bağlı kalmazlar. Böylece geleneksel toplumsal faaliyetlere ya erişimleri engellendiği için ya da aktiviteleri anlamlı bulmadıkları için katılmazlar. Hirschi (1969) sosyal bağda (social bonding) dört temel unsur tespit etmiştir:

1. Geleneksel hedeflere bağlılık: Geleneksel davranıştaki zaman, enerji ve benliği harcama riski ve algılanan maliyeti,

2. Toplum yanlısı olan diğer insanlara bağlılık: Diğer insanlar ile onların beklenti ve düşüncelerine önem verme,
3. Geleneksel faaliyetlere katılım: Suç faaliyetlerinin aksine geleneksel faaliyetlere katılım,
4. Geleneksel kurallara inanma: Gençlerin geleneksel değerlere bağlı kalıp kalmadıklarındaki ahlaki meşruluk derecesi.

Wiatrowski, Griswold ve Roberts (1981) topluma olan bağların sadece ailede değil aynı zamanda eğitim ortamlarında da oluştuğunu vurgulamışlardır. Bu nedenle okul ortamlarında öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkarıp, destekleyici yaşantılara önem verilmeli ve toplumsal kontrolün sağlanmasına katkıda bulunulmalıdır (Işık, 2004).

2.3.2. Davetkâr Teori

İlk kez 1978 yılında Purkey tarafından ortaya atılan davetkâr öğrenme “kolaylaştırıcı psikolojik tutumların tanımlanabilir bir iklimi” olarak betimlenmiştir. Davetkâr öğrenme, kurumların fiziksel ve psikolojik ortamlarını zenginleştirmek ve orada yaşayan ve çalışan insanların gelişimini teşvik etmek için danışmanlar, öğretmenler ve müdürlerin neler yapabileceğine dair bir plan sunar. Davetkâr öğrenmenin amacı; saygı, güven, iyimserlik ve amaca dayalı temeller kurarak organizasyon yapısını değiştirmektir (Purkey ve Schmidt, 1990).

Purkey ve Novak’a (1996) göre davetkâr eğitim, okullarda faydalı olduğuna inanılan düşünce ve davranışlar için genel bir çerçevedir. Davetkar eğitim dört ana prensibe dayanmaktadır: (1) insanlar yetenekli, değerli ve sorumluluk sahibidir ve buna göre davranılmalıdır; (2) eğitim, işbirlikli bir faaliyet olmalıdır; (3) süreç, yapım aşamasındaki üründür; (4) insanlar mevcut çabalarının her alanında keşfedilmemiş potansiyele sahiptir bu potansiyel en iyi; yerler, programlar ve gelişmeyi sağlamak

için özellikle tasarlanmış süreçler ve kasıtlı olarak kişisel-profesyonel olarak davet edilen diğerleri tarafından gerçekleştirilebilir.

Stanley, Juhnke ve Purkey (2004) davetkâr teorisinin, diğer güvenli okul modellerinde tartışılana kıyasla çok daha geniş bir uygulama alanına sahip olduğunu ileri sürmektedir. Amacı, okul içinde etkileşim halindeki herkesin gelişimini kolaylaştırmak olan teori; şiddet içermeyen okullardan daha geniş bir hedefe yöneliktir. Davetkar teorisinin uygulanması için beş adet araç (the five Ps: people, places, policies, programs, processes) bulunmaktadır: insan, mekan, politikalar, program ve süreç. Okuldaki başarı ve güvenliği sağlamada *insan* merkezi öğedir. Okulun *fiziksel ortamı* öğrencinin güvenliğinde ve başarısında önemli rol oynamaktadır ve okulun insanların olmak ve öğrenmek istedikleri yer olması yaklaşımı vardır. *Politikalar*, okulun devam eden işleyişini büyük ölçüde etkileyen prosedürler, kodlar, ve düzenlemeleri içermektedir. Davetkar eğitim, çatışmaların ortaya çıkmadan önlenerek okul güvenliğini ve başarısını teşvik etmek ve sürdürmek istemektedir. *Programlarda* okulda şiddeti azaltmaktan ziyade koruyucu ve önleyici olmak önemlidir. *Süreç*; işbirlikli ruhu, demokratik etkinlikler, etik ve ahlaki kaygılar, öğretmenler ve öğretim gibi temel okul niteliklerini ele alır. Bu bağlamda davetkâr teori destekçisi beş araç (the five Ps), deniz kabuğunun istiridyeleri ele geçirdiği metaforundaki gibi toplam okul kültürünü zamanla istikrarlı ve sürekli baskı uygulayarak dönüştürmek için kullanılmaktadır.

Schmidt'e (2007) göre iletişim ve insan ilişkilerinin kapsayıcı bir modeli olan davetkar eğitim, çeşitliliği kucaklayan, kutlayan ve onurlandıran bir inanç sistemini ön plana çıkarır. Schmidt davetkar teorisinin uygulanması, değerlendirilmesi ve anlaşılabilmesi için gerekli altı unsur (Six E: equity, expectation, enlistment,

empowerment, encouragement, and enjoyment) ortaya koymuştur: eşitlik, beklenti, katılım, yetkilendirme, teşvik etme ve eğlence.

2.3.3. Okul İklimi Teorisi

Eğitimciler okul yaşamının niteliği ve karakterini belirleyen okul iklimi üzerine yaklaşık 100 yıldır çalışmalar yapmaktadır. Okul iklimi, insanların okul yaşantısı deneyimlerine dayalıdır ve normları, hedefleri, değerleri, kişilerarası ilişkileri, öğretim ve öğrenme uygulamalarını ve organizasyon yapılarını yansıtır. Diğer taraftan okul iklimi bireysel deneyimin ötesinde, bir kişinin deneyiminden daha büyük bir grup olgusudur. Sürdürülebilir, pozitif bir okul iklimi, demokratik bir toplumda üretken, katkıda bulunan ve tatminkâr bir yaşam için gençlerin gelişimini ve öğrenmesini teşvik eder. Olumlu okul iklimi; insanların sosyal, duygusal ve fiziksel olarak kendilerini güvende hissetmelerini sağlayan normları, değerleri ve beklentileri içerir. Öğrenciler, aileler ve eğitimciler ortak bir okul vizyonunu geliştirmek, yaşamak ve katkıda bulunmak için birlikte çalışırlar. Eğitimciler, öğrenmenin yararlarını ve öğrenmedeki memnuniyetini vurgulayan bir tutum dizayn eder ve uygulamasını takip ederler. Tüm paydaşlar okul faaliyetlerinin gelişimine ve fiziksel çevrenin bakımına katkı sağlarlar. Böylece okul iklimi; güvenlik, ilişkiler, öğrenme ve öğretim, çevre gibi okul yaşamının alanlarına vurgu yapar (Cohen, McCabe, Michelli ve Pickeral, 2009).

Fox ve diğerlerine (1979) göre okul iklimi; iletişim kalıpları, uygun davranış ve nasıl bir yol izlenmesi gerektiğine ilişkin normlar, rol ilişkileri ve rol algılaması, etki ve barınma modelleri, ödül ve yaptırımlar gibi faktörleri içerir. Okulların da bireyler gibi kendi karakteristik kişilikleri veya iklimleri vardır. Sağlıksız okul iklimleri ise düşük yenilik, düşük iş doyumunu, yabancılaşma, yaratıcılık eksikliği,

memnuniyetsizlik ve hayal kırıklığına katkıda bulunur. Diğer taraftan olumlu okul ikliminin öğrencilere saygı duyma, öğrenci etkisi, kuralların netliği ve planlama-uygulama değişkenleri de okul güvenliğini önemli ölçüde etkilemektedir (Welsh, 2000).

Anderson'a (1982) göre, okul iklimi konusundaki bilgilerimizde genel olarak birçok boşluk bulunmaktadır. Okul iklimi, okulda çalışanlar ve öğrenciler tarafından algılanan okul hissidir, diğer bir deyişle "biz duygusu" (*we feeling*) ve okulun interaktif ömrüdür. Okullardaki iklim farklılıklarının tam boyutu ve iklimlerin, içerisindeki farklı bireyler üzerindeki farklı etkisi (kurbağa havuzu etkisi) teorik düzey dışında herhangi bir derinlikte düşünülmemiştir. Cohen (2013) okul iklimini iyileştirmek için öğrenmenin entelektüel yönlerinin yanı sıra gerekli toplumsal, duygusal, etik ve sivil yönleri tanımanın; okul geliştirme çalışmalarını ilerletmenin; paylaşılan liderlik ve öğrenmeyi desteklemenin ve okul-aile-bölge halkı ortaklıklarını teşvik etmenin yararlı olacağını vurgulamaktadır.

Çalık, Kurt ve Çalık (2012) "Güvenli Okulun Oluşturulmasında Okul İklimi: Kavramsal Bir Çözümleme" adlı yaptıkları çalışmada olumlu okul ikliminin öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlarının giderilmesi, okul içi karar süreçlerine katılımları, okulda güvende olduklarını hissetmeleri ve okul kurallarının net bir şekilde bilinmesi yoluyla oluşturulabileceğini ve olumlu okul ikliminin okul güvenliğinin sağlanmasında büyük payı olduğunu belirtmişlerdir.

2.3.4. Sosyal Düzensizlik Teorisi

Suç ve suçluluğun incelenmesine dair en temel sosyolojik yaklaşımlardan biri Shaw ve McKay'ın 1940'li yılların başında yürüttükleri Chicago okul (Chicago school)

araştırmalarından ortaya çıkmıştır. Teorinin ana dūřüncesini; dūřük ekonomik statü, etnik heterojenlik, konut hareketliliği ve aile parçalanması gibi nedenler toplumdaki toplumsal düzensizliğe yol açmakta ve bu da suç ve suçluluk oranlarını artırmaktadır. Shaw ve Mckay'ın (1942) sosyal organizasyonsuzluk teorisine göre; (1) toplumun genç akran grupları denetleme ve kontrol yeteneği, (2) yerel arkadaşlık ağları ve (3) resmi ve gönüllü kuruluşlara yerel katılım oranı sosyal organizasyon üzerindeki etkilerinden dolayı yönden suç oluşumunu etkilemektedir (Sampson ve Groves, 1989). Yoksulluk, heterojenlik ve hareketlilik suçluluğu ve sapmayı öngörür, çünkü her biri topluluğun sakinleri üzerinde toplumsal kontrolü uygulayabilme kabiliyetini etkilemektedir (Jaynes, 2014). Bir topluluğun baę kurma ve koruma becerisini; Sampson (1997)' e göre bir toplumda iki ebeveynden daha az aileye sahip olmak genelde yetersiz denetime ve daha az rol modeli bulunduğu için *aile bileşimi* (tek ebeveynli haneler); Bursik'e (1988) e göre, uzun süredir devam eden ilişkileri tehdit eden sürekli *ikametgah değişikliği*; farklılıkların yoğun olduğu toplumlarda bütüncül normların ve beklenen davranışların kurulması zorlaştığından *ırk eřitlilięi*; Warner'a (1999) göre de yüksek düzeydeki *yoksulluk* zayıflatmaktadır (Madyun, 2011). Dięer bir deyişle yüksek sosyal organizasyon düzeyine sahip topluluklar, ortak değerler elde etme ve toplumsal problemleri çözme veya önlemeye yönelik çalışmalara daha yatkındır (Barnett ve Mencken, 2002).

2.4. Okul Güvenliğine İlişkin Kavramlar

Okul güvenliğini tehdit eden problem durumlar; (1) zorbalık, (2) şiddet, (3) ocuk istismarı ve (4) sigara, alkol ve uyuşturucu madde kullanımı başlıkları altında belirtilmiştir.

2.4.1. Zorbalık

Olweus'a (1993) göre zorbalık, öğrencinin bir veya daha fazla öğrenci tarafından tekrarlı bir şekilde zamanla olumsuz eylemlere maruz bırakılması ve mağdur edilmesidir. Olumsuz eylemler; kasıtlı olarak başkalarına zarar vermek, zarar vermeye yeltenmek, yaralamak ve temel olarak saldırgan davranış tanımında vurgulanan başkasını rahatsız etmek olarak gösterilmektedir. Olumsuz eylemler; tehdit etme, alay etme, alay etmek için lakap takma ve takılma gibi sözel olarak gerçekleşebileceği gibi birine vurmak, itelemek, tekmelemek veya başkasını kısıtlamak gibi fiziksel olarak da meydana gelmektedir. Aynı zamanda jest ve mimikler ile olumsuzluğu hissettirme, kasıtlı olarak gruptan dışlama, bir başkasının isteklerine uyumlu olmayı reddetme gibi sözel veya fiziksel olmayan yollarla da olumsuz eylemler ortaya çıkmaktadır. Okulda zorbalık bir grup üzerinde olabileceği gibi genelde odak tek bir öğrencidir. Zorbalık kavramında vurgulanan nokta orantısız güç durumudur. Zorbalık kavramının kullanımı için güç dengesinde orantısızlık olmalıdır (an asymmetric power relationship); olumsuz eylemlere maruz kalan öğrenci, taciz eden öğrenci veya öğrencilere karşı kendini savunmada güçsüz kaldığı için çaresizlik içindedir.

Her zorbalık olayı havuza düşen taş gibidir ve dalgalanmalar zorba kurbanının yaşadığı rahatsızlığı temsil etmektedir. Zorbalık benzersiz bir olgu yerine insan saldırganlığı (human aggression) olarak etiketlenmiş geniş bir davranış yelpazesinin örneğidir (Randall, 2001). Zorbalık; birey ile akran grubu, okul, aile ve toplum arasındaki etkileşimiyle kendi bağlamında değerlendirilmelidir. İlk, orta ve lise okullarında zorbalığa uğramanın yüksek sıklığına rağmen, okul personeli genellikle öğrencilere göre daha düşük yaygınlık oranları bildirmektedir. Dolayısıyla öncelikle okul personelinin okullarında zorbalık olayını yansıtması ve ilgili okul iklimi

sorunlarının tanımlanması önemlidir. Okul personelinin bilinç düzeyini hizmet öncesi ve hizmet öncesi eğitimler ile artırırken bu eğitim sürecinin değerlendirme boyutunu da ihmal etmemek gerekir (Espelage ve Swearer, 2004).

2.4.2. Şiddet

Şiddet kapsamlı olarak Dünya Sağlık Örgütü (2004) tarafından birine veya bir gruba karşı yaralanma, ölüm, psikolojik zarar, kötü gelişim veya yoksunluk ile sonuçlanan ya da sonuçlanma ihtimali olan fiziksel güç kullanımı olarak tanımlanmaktadır. Olweus (1993) ise daha dar bir tanım ile şiddeti, kişinin kendi bedenini veya bir nesneyi yaralama veya rahatsızlık vermek için kullandığı saldırgan davranış olarak tanımlamaktadır. Dolayısıyla şiddet fiziksel zorlamla ve güç kullanımı anlamına gelmektedir. Smith (2003) okul şiddetine dair geniş ve çeşitli veri bulunmasına rağmen birçok ülke raporunda zamanla büyük ölçekte toplanan sistematik verilerin eksik olduğunu ileri sürmektedir ve bazı raporlarda zamanla şiddetin arttığına dair bulgular bulunmaktadır. Şiddet ile ilgili araştırmalarda genelde öğrenciler için anket kullanılmaktadır. Şiddeti önlemek adına doğrudan şiddete odaklanmamakla birlikte, iyi bir okul iklimi ve öğrencinin sorumluluk duygusu gibi koruyucu faktörler alınabilir. İzlanda'da uygulanan Yaşam Becerileri Programı (the Life Skills Programme) örneği gibi okul ve sınıfların iklimi; öğretmen eğitimi, akran destek sistemi, geliştirilmiş kişisel ve sosyal sistemi ile iyileştirilmektedir. Bazı önleyici müdahaleler ise direkt bireysel olarak öğrencilere odaklanmaktadır: Avusturya'da Sosyal Yeterlilik (Social Competency), Belçika'da Olumlu Rapor Kartı (Positive Card) gibi. Diğer müdahaleler de İngiltere, İspanya ve Avusturya'da olduğu gibi şiddet gerçekleştiğinde telefonla yardım hattı aracılığıyla şiddet ile uğraşmaya odaklanır.

2.4.3. Çocuk İstismarı

Tıraşçı ve Gönen'e (2007) göre çocuk istismarı çocuğun bir yetişkin tarafından gelişimini engelleyen, cinsel, ruhsal, fiziksel ya da sosyal açıdan zarar veren, psikolojik veya fiziksel bakımdan kötü muameleye maruz kalmasıdır. Çocuk istismarı dört başlık altında incelenmektedir: (1) fiziksel istismar, (2) cinsel istismar, (3) duygusal istismar ve (4) ihmal. Çocuğun sağlığına zarar verecek şekilde fiziksel olarak zarar görmesine yol açan kaza dışı yaralanma fiziksel istismar olarak tanımlanmaktadır. Çocuğun minimum kendisinden altı yaş büyük biri tarafından cinsel doyum için zorla veya ikna edilerek kullanılması cinsel istismar olarak adlandırılmaktadır. En sık rastlanan istismar türü olarak duygusal istismar ise; anne, baba veya etraftaki yetişkinler tarafından çocuğu aşağılama, yaşından büyük sorumluluklar yükleme, yalnız bırakma, değersiz hissettirme, lakap takma gibi saldırganca davranışlarda bulunma olarak açıklanmaktadır. Çocuğun duygusal veya fiziksel yönden giyinme, beslenme ve barınma gibi ihtiyaçlarının karşılanmaması ihmal olarak değerlendirilmektedir. Polat (2004) ihmal ve istismarı birbirinden ayırmanın zor olduğunu ancak ihmal ve istismar arasındaki en önemli farkın istismarın aktif, ihmalin ise pasif olarak meydana geldiğini belirtmiştir. Kara, Biçer ve Gökalp (2004) çocuk istismarının yanlış bilgi, geleneksel değerler ve kanıt eksikliği gibi nedenler dolayısıyla göz ardı edilebileceğini, bu nedenle hekimlerin yaşamsal önem taşıyan bu konuda hafif bulguların dahi yasal birimlere bildirmesi gerekliliğini ve çocuk ile ailenin psikiyatrik değerlendirmesinin önemini vurgulamışlardır. Shewchuk (2016) okulların uzun zamandır çocuk istismarını belirleyen önemli bir rolü olduğunu ve toplumun da çocuk istismarı politikaları ve programlarının geliştirilmesi ve uygulanmasına dahil olmasının önemini vurgulamıştır.

2.4.4. Sigara Alkol ve Uyuşturucu Madde Kullanımı

Gençler arasındaki suçluluk ve uyuşturucu kullanımı 1990'lerden bu yana artış göstermektedir. Suçluluk ve uyuşturucu madde kullanımı kısa vadede akademik başarısızlığa, okuldan ayrılmaya ve ergen gebeliğine; uzun vadede ise eğitim ve mesleki açıdan düşük seviyelere, yüksek seviyeli depresyona, boşanmaya, alkol ve uyuşturucu bağımlılığına yol açabileceği öngörülmektedir (Gasper, 2012). Wechsler, Rigotti, Hoyt ve Lee (1998) sigara kullanımının ülke çapında kampüslerde giderek arttığını ve oldukça yüksek sayıda üniversite öğrencisinin düzenli olarak hem sigara kullanmaya başladığını hem de sigarayı bırakmaya çalıştığını tespit etmiştir. Buna bağlı olarak araştırmacılar, ulusal düzeydeki sigara kullanımını azaltma çabalarının üniversite öğrencilerine kadar genişletilmesi gerekliliğini belirtmişlerdir. Ellickson, McCafrey, Dastidar ve Longshore (2003) ergenlerin alkol ve esrar kullanımlarının trafik kazası ve ölümlere, zayıf koordinasyona ve yargıya varmada güçlüğü, güvensiz cinsel yaşantılara ve başka riskli davranışlara katkıda bulduklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte sigara kullanımı, önlenemez ölümün başlıca nedeni olmayı sürdürmekte ve sigara kullanmaya başlayanlar da kısa süre içinde bağımlı olarak düzenli içiciliğe yönelmektedirler. Bu bağlamda sigara, alkol ve uyuşturucu maddelerinden herhangi birinin kullanımı okul başarısızlığı, şiddet ve duygusal buhran gibi üretkenliğin ve halk sağlığının olumsuz etkileneceği öngörülmektedir.

2.5. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde, ulaşılabilen kaynaklar çerçevesinde okul güvenliği ile ilgili araştırmalara (1) yurtiçinde yapılan ilgili araştırmalar ve (2) yurtdışında yapılan ilgili araştırmalar başlıkları altında yer verilmektedir.

2.5.1. Yurtiçinde Yapılan İlgili Araştırmalar

Türkmen (2004) “Ortaöğretim Kurumlarında Okul Güvenliği ile İlgili Yaşanan Sorunlar” adlı ortaöğretim kurumlarındaki başlıca öğrenci güvenliği problemlerini ortaya koymak için yaptığı çalışmada cinsel istismar konusunda erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla cinsel ilişkiye zorlanma ve elle taciz konularında daha çok risk grubunda olduklarını, böyle bir durumun oluşması halinde kız öğrencilerin olayı rehberlik servisine bildirmede daha açık olduklarını tespit etmiştir.

Geyin (2007) yapmış olduğu “Genel Liselerde Okul Güvenliği Algılarının İncelenmesi” adlı araştırmada son bir yıl içinde okullarda yaşanan güvenlik problemlerini incelediğinde; %14,29 öğrencilerin yanlarında çakı, bıçak, vb. tehlikeli cisimler bulundurduğunu, %11,42 okul içi öğrenci kavgası yaşandığını, %11,42 kimliği belirsiz kişilerin okul önünde beklediğini, %11,42 öğrenciler arası şiddet olaylarının yaşandığını saptamıştır.

Baran (2008) “Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Görüşlerine Dayalı Olarak Okullarda Şiddet ve Okul Güvenliğinin İncelenmesi: Keçiören Örneği” adlı yaptığı araştırmada; öğretmenlerin son bir yıl içinde okullarda %72,6 suç işlendiğini, %77,4 şiddet olaylarının varlığını belirttiklerini tespit etmiştir.

Uzbaş (2009) İzmir ili merkeze bağlı 39 ilköğretim ve ortaöğretim kurumunda görev yapmakta olan 40 psikolojik danışman üzerinde yaptığı “Okul Psikolojik Danışmanlarının Okulda Saldırganlık ve Şiddete Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmada psikolojik danışmanların saldırganlık ve şiddet konularında %40’ının kendilerini yetersiz bulduklarını, %70’inin ise saldırganlık ve şiddeti önleme konularında hizmet-içi eğitime ihtiyaç duyduklarını tespit etmiştir.

Yaman ve Ayar (2009) Bursa’da görev yapan yedi okul polisi ile yürüttükleri “Okul Güvenliğine Farklı Bir Yaklaşım: Okul Polisi Uygulaması” adlı çalışmada okul yönetiminin; kavga, yaralama, esrar, sarkıntılık, etnik milliyetçilik gibi sorunları sakladıkları ve saklanan sorunların veli ve karakol aracılığıyla öğrenildiği saptanmıştır. Bununla birlikte okullarında sorun olmayan bir kısım okul yöneticisinin de okullarına gelen polisten rahatsız oldukları saptanmıştır. Diğer taraftan çalışmaya katılan okul polislerine göre okul polisi uygulaması ile birlikte okul ve çevresindeki şiddet olaylarının azaldığını, suça meyilli öğrenciler için polisin caydırıcı olduğunu, okul çevresinden zarar verme ihtimali olan kişilerin uzaklaştırıldığını ve sorunlu öğrencilerin aileleri ile iletişim kurulduğunu saptamışlardır.

Dönmez’ in (2010) yaptığı “İlköğretim Okul Yöneticilerinin Şiddet Türlerine Yönelik Görüşleri ve Şiddetle Başa Çıkma Yöntemleri” adlı çalışmada ilköğretim okul yöneticileri; öğrenciler arasında laf atma, alay etme, lakap takma, tehdit etme vb. sözlü şiddet davranışları ile sıklıkla karşılaştığını belirtmişlerdir. Sözel şiddeti takip eden şiddet türleri kavga, tehdit ve küfür olarak tespit edilirken şiddet yaşantılarının en çok geçtiği mekânlar ise ortak kullanım alanları olan okul giriş kapısı, okul bahçesi, koridor, sınıf ve tuvaletler olarak belirtilmiştir. Bununla birlikte okulda yaşanan fiziksel ve sözel şiddet yaşantılarının nedenleri; aile içi şiddetin okula yansması, rol model arayışındaki çocukların yazılı ve görsel medyadan olumsuz etkilenmesi, okulun bulunduğu çevrenin özellikleri ve sosyo ekonomik düzey olarak gösterilmektedir. Dönmez, okullarda şiddetin azalması için yöneticilerin; yazılı ve görsel medyadaki şiddet haberlerinin azalmasını, okuldaki rehberlik servislerine atama yapılmasını, yönetmeliklerin uygulanabilir şekilde hazırlanmasını, okulun paydaşlarına eğitimler düzenlenmesini ve okul-üniversite işbirliği kurulmasını talep ettiklerini tespit etmiştir.

Çankaya (2010) “Okul Güvenliğinin İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Kaygı, Motivasyon ve İş Doyumu Düzeyleri Üzerindeki Etkisi” adlı araştırmada bünyesinde güvenlik görevlisi bulunmayan okullarda görev yapan öğretmenlerin kaygı düzeylerinin, güvenlik görevlisi bulunan okullarda çalışan öğretmenlerden daha yüksek olduğunu saptamıştır.

Çankaya ve Arabacı (2010) “Algılanan Okul Güvenliğinin Öğretmen Adaylarının Öfke Düzeylerine Etkisi” adlı çalışmada aday öğretmenlerin okul güvenliği algılarının öfke düzeylerini anlamlı bir şekilde yordadığını ($R=.443$ $p<.01$) ve okul güvenliği algıları ile öfke düzeyleri arasında ters yönlü bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir.

Çalikoğlu'nun (2012) Çanakkale il merkezindeki ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören 630 lise öğrencisi ile yapmış olduğu “Ortaöğretim Öğrencilerinin Okul Güvenliğine İlişkin Görüşleri: Çanakkale İl Merkezi Örneği” adlı yüksek lisans tez çalışmasının sonuçlarına göre; öğrencilerin okul kuralları ve okulun işleyişi ile ilgili bilgilendirildiklerini, sportif ve sanatsal faaliyetlere katılımlarının desteklendiğini, akranlar arası lakap takma, dedikodu yapma ve söylenti yayma gibi durumlara sıklıkla maruz kaldıklarını, okul yönetiminin velilerle etkili iletişim kurabildiğini, okula getirilen fotoğraf makinesi, cep telefonu ve kamera gibi teknolojik araçların uygunsuz kullanıldığı görüşüne katılmadıklarını, internet yoluyla birbirlerini rahatsız etmediklerini, okulda sigara içildiğini, okulun ortak kullanım alanlarında izdiham yaşandığını, doğal afet ve kaza gibi durumlarla baş etmek için yeterli eğitim konusunda kararsız kaldıklarını tespit etmiştir.

Özer ve Dönmez (2013) “Güvenlik Kameraları ve Okul Güvenliği: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması” adlı yaptıkları çalışmada öğrencilerin fiziksel ve ruhsal açıdan

güvenliklerini sağlamak adına kullanılan kamera sistemlerinin etkililiği, düzenli olarak denetlenmediğinde okulun paydaşları için bazı sakıncalar ortaya koyabileceğini dolayısıyla kamera sistemlerinin okul güvenliğine katkısının düzenli olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Çankaya, Yücel, Tan ve Demirkol (2014) Uşak il merkezinde görev yapmakta olan 20 lise yöneticisi üzerinde yaptıkları “Lise Müdürlerinin Görüşlerine Göre Okul Güvenliği Açısından Kampus Okulların Önemi” adlı çalışmada aynı tür liselerin kampüs okul olarak bir araya getirilmesinin okul güvenlik maliyetini düşüreceğini ve altyapı ihtiyaçlarının kolaylıkla karşılanacağını bildirmişlerdir. Okul yöneticileri okulların toplu taşıma ile kolay ulaşılabilirliği, kamera sistemleri ve güvenlik görevlisi, ortak kullanıma uygun sosyal alanlar ve spor salonları bulunmasının kampüs okullarda okul güvenliğine olumlu etkisi bağlamında gerekliliğini bildirmişlerdir.

Can (2014), Kahramanmaraş il merkezinde liselerde çalışan 27 yönetici ve 323 öğretmen üzerinde yapmış olduğu “Liselerde Çalışan Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Güvenliği Konusundaki Görüşleri” adlı çalışmada katılımcıların %82,3’ü okul güvenliği ve şiddeti önleme konusunda hizmet içi eğitim almadıklarını belirtmişlerdir. Meslek lisesi katılımcılarının diğer katılımcı gruplarıyla kıyaslandığında öğrencilerin yanında okul güvenliğini tehdit eden alkol, sigara, uyuşturucu gibi bağımlılık yapıcı madde veya zarar verici alet (bıçak vb.) taşıdıkları görüşüne daha fazla katıldıkları belirtilmiştir.

Uluğ (2015) yaptığı “Ortaokul ve Liselerde Görev Yapan Okul Müdürlerinin Okul Güvenliğine İlişkin Rollerini” adlı çalışmada araştırmaya katılan okul müdürlerinin

%92,6'sının okul güvenliği alanında hizmet içi eğitim almadıklarını, %7,4'ü ise hizmet içi eğitim aldıklarını bildirmişlerdir.

Ayyıldız (2015) yapmış oldukları “Okul Güvenliğinin Sağlanmasında Nöbetçi Öğretmen Uygulamasına İlişkin Öğretmen Görüşleri” adlı 2014-2015 eğitim öğretim yılı Amasya ili merkez ortaokullarındaki öğretmenler (n=30) ile yürüttüğü çalışmada öğretmenlerin büyük bir kısmının okul güvenliğini sağlamada nöbet uygulamasının önemli bir yeri olduğunu (f=20) belirtirken, nöbet uygulamasının yetersiz (f=7) olduğunu belirten öğretmenlerin de olduğunu tespit etmişlerdir.

2.5.2. Yurtdışında Yapılan İlgili Araştırmalar

Duncan (1995) Hinds ilçesinde liseye devam eden 10., 11. ve 12. sınıf kız (n= 330) ve erkek (n=233) öğrenciler ile psikolojik danışman ve öğretmenler (n= 38) üzerinde yaptığı “Mississippi Eyaleti Hinds İlçesi Kamu Okul Bölgesinde Lise Öğrencileri ve Okul Personelinin Liselerde Çete Faaliyeti, Şiddet ve Güvenlik Hakkında Algıları” adlı çalışmada düşük sınıflar (10. sınıf) arasında çete faaliyetlerinin varlığını, üst sınıf düzeyindeki (11. ve 12. sınıf) öğrenciler arasında ise okulda güvenlik algısının varlığını saptamıştır. Duncan aynı zamanda öğretmenler ve psikolojik danışmanlardan oluşan okul personelinin çete faaliyetleri ve şiddeti, güvenlik meselelerinde ana sorun olarak algıladıklarını saptamıştır.

Loche (2000) yönetici (n= 26), psikolojik danışman (n= 17), öğretmen (n= 292) ve öğrenciden (n=246) oluşan okul paydaşları (n=581) üzerinde yaptığı “Kuzey Luisana’ da Seçilen Ortaöğretim Kurumlarındaki Yönetici, Danışman, Öğretmen ve Öğrencilerin Okul Güvenliği ve Şiddet İle İlgili Algıları” adlı çalışmada yöneticiler ve rehber öğretmenlerin öğrenciler arasındaki fiziksel şiddet ve kavga, vandalizm ve öğretmenlerin sözel sataşmalarını; öğretmen ve öğrencilerin de öğretmenlerin sözel

olarak sataşması, öğrencilerin uyuşturucu/alkol bulundurmaları, dağıtımı ve kullanmalarını okul güvenliğini en çok etkileyen unsur olarak algıladıklarını tespit etmiştir.

Foster (2002) Madera ilçesi dört ortaokuldan maksimum çeşitliliğe dayalı amaçlı örneklem yöntemiyle belirlediği yönetici, öğretmen, öğrenci ve veliler üzerinde yaptığı “Ebeveyn, Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Güvenliğini Etkileyen İç ve Dış Faktörler Üzerine Algıları: Bir Durum Çalışması” adlı çalışmasında; tuvaletlerin kampus içerisinde uygunsuz kullanımın en çok gerçekleştiği ve en güvensiz alanlar olarak algılandığını, okul güvenliğini sağlamada yönetici dışındaki diğer katılımcıların güvenlik görevlisini anahtar kişi olarak gördüklerini, öğle yemeği saatlerinin uygunsuz kullanıma açık olduğunu, medya rolünün ve aile iletişiminin öğrencilerin okul güvenliği algısını etkilemede dışsal faktör olduğunu ortaya koymuştur.

Brown (2008) yaptığı “Okul Güvenliğinde Öğretmenlerin Rolü” adlı çalışmada görev aldıkları okulun kırsal veya kentsel kesimde olması fark etmeksizin, öğretmenlerin yangın tatbikatları hariç ortalama sıklıkta tatbikat yaptıklarını ancak kendilerini olası bir kriz durumu için yeterince eğitilmiş hazır hissetmediklerini ortaya koymuştur. Brown, öğretmenlerin yöneticilerin yetenekleri konusunda güçlü bir algıları olmamasına rağmen bir kriz yönetimi durumunda kendi yeteneklerinden ziyade yöneticilerin yeteneklerine güvendiklerini ortaya koymuştur. Araştırmacı, bir kriz ortaya çıktığında öğretmenlerin cevap verme yeteneklerine olan güvenlerinin artması için güvenlik protokollerinin oluşturulmasını ve her türlü kriz için prosedürlerin sürekli uygulanması için daha fazla adım atılması gerekliliğini vurgulamıştır.

Lake (2015) “Ortaöğretim Kampüslerinde Öğrenci Korkuları ve Öğrencilerin Güvenlik Duygusunu Artıran İşlem ve İlkeler Üzerine Algıları” adlı California’da kırsal kesimde liseye devam eden 269 ortaöğretim öğrencisi üzerinde yaptığı çalışmada fiziksel, sözel, siber ve sosyal zorbalığı algılamada kız ve erkek öğrencilerin farklı fikirlere sahip olduklarını tespit etmiştir. Zorbalık, kız öğrencilerin güvenlik ile ilgili endişelerini artırırken, erkek öğrencilerin bu konuda daha az hassas olduklarını tespit etmiştir. Aynı zamanda, alt sınıf öğrenciler ile üst sınıf öğrencilerin de zorbalığı algılamada farklı bakış açılarına sahip oldukları, kampüs içindeki zorbalığın alt sınıftaki öğrencilerin korkularını artırdığı tespit edilmiştir.

Gilliland (2015) “Kırsal Kesimdeki Liselerde Öğretmenlerin Güvenlik Algısı” adlı çalışmasında Amerika Birleşik Devletleri’nin Alabama ve Illinois olmak üzere farklı eyaletlerinden belirlenen iki lisede görev yapan öğretmenlerin güvenlik algıları üzerine çalışmış ve okul güvenliğini sağlamada kullanılan teknolojik aletlerin öğretmenlerin güvenlik algısını büyük ölçüde etkilediğini saptamıştır. Illinois eyaletindeki okullarda; metal detektör, sınıf alarmı, sınıf içi telefon ve kimlik kartının da içinde bulunduğu dört çeşit güvenlik teknolojisinin kullanıldığı ve bu önlemler ile Illinois’deki öğretmenlerin kendilerini, okullarında yalnızca iki adet güvenlik teknolojisi bulunan Alabama’daki meslektaşlarına oranla daha güvende hissettikleri saptanmıştır.

Henson (2015) Güney Illinois eyaletindeki iki ortaokuldan 384 altıncı ve yedinci sınıf öğrenci üzerinde yaptığı deprem ile ilgili farkındalığı ve hazır bulunuşluluğu artırmayı hedeflediği “Ortaokul Öğrencilerinin Deprem İçeriği ve Depreme Hazırlık Hakkında Bilgi Düzeyleri-Bir Karma Araştırma” adlı çalışmada; deprem üzerine sorgulamaya dayalı grup tartışması, deprem içeriği sunumu ve hazırlıklar

üzerine deprem simülasyonu video sunumundan oluşan uygulamaları sonrasında öğrencilerin, deprem ile ilgili farkındalıklarının ve olası bir deprem için hazır bulunuşluluklarının arttığını ortaya koymuştur. Yapılandırmacı yaklaşım temelinde kurguladığı uygulamalarda kendini bir rehber; öğrencileri ise öğrenme sürecindeki aktif katılımcılar olarak adlandıran Henson, çocukların zamanlarının büyük bir kısmını okulda geçirdiğini ve dolayısıyla bu zaman diliminde de meydana gelebilecek bir deprem faciasının önüne geçmek adına devlet okullarında depremin içeriği ve depreme hazır olma eğitimlerinin verilmesinin yararlı olacağını belirtmiştir.

Crable' in (2016) yaptığı “Okul Taşıtı Sürücülerinin Yaşanmış Deneyimleri: Okul Taşıtlarında Zorbalığı Önleme” adlı fenomenolojik çalışmanın amacı 12 aktif okul taşıtı sürücüsünün yaşanmış deneyimlerini ve okul taşıtında gerçekleşen zorbalık üzerine algılarını, sürücü eğitim programlarını, okulda zorbalığı önleme politikalarını, taşıt sürücüleri için geliştirilen diğer zorunlu prosedürleri incelemektir. Crable; sürekli eğitime dâhil olmayan ve okul yöneticileri tarafından desteklenen taşıt sürücülerinin eğitim yerine tecrübelerine güvendiklerini, veliler ve öğrenciler tarafından yıldırıcı tepkilere maruz kaldıklarını, öğrenci destek gruplarıyla iletişim kurmak için çaba harcadıklarını tespit etmiştir. Bu bağlamda araştırma bulguları doğrultusunda zorbalığı önleme politikasının uygulanmasını sağlamak için okul taşıtındaki şiddetin tanığı olan taşıt sürücüleri ve okul yöneticileri arasında doğrudan ve sürekli bir iletişim kanalı gerektiren bir idari politikanın geliştirilmesi önerilmiştir.

Brookshire' in (2016) birinde kılık kıyafet serbestliği, diğerinde üniforma zorunluluğu olan iki farklı okuldaki yönetici ve öğretmenler ile yürüttüğü “Okul Üniformasının Okul İklimi Üzerine Etkisi” adlı çalışmada üniforma giyme

zorunluluğu bulunan okuldaki 9đretmenler, okulun çalışmak için güvenli bir yer olduğunu ve 9đrenciler için de destekleyici bir 9đrenme ortamı yaratmaya çalıştıklarını düşünmektedirler. Kılık kıyafet serbestliği olan okulda ise 9đrencilerin diğer okuldaki 9đrenciler kadar motive olmadığı bunun da beraberinde akademik konularda sorun yaşatabileceği tespit edilmiştir. Bookshire, 9đrenci 9đrenmelerinin olumlu okul ikliminde anahtar olduğunu ve okul üniformalarının da kıyafet ile ilgili davranış problemlerini azaltarak 9đrencilerin dikkatlerini sadece 9đrenmeye odaklayabileceklerini bildirmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın amacına uygun olarak belirlenen araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili süreçler ayrıntılı bir şekilde anlatılmaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Okul yöneticisi, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmenin karşılaştıkları okul güvenliği problemlerini derinlemesine bir anlayış ile araştırabilmek adına bu araştırma, nitel araştırma yönteminde tasarlanmıştır. Nitel araştırma yöntemi, bireylerin veya grupların bir soruna yüklediği anlamları keşfetmek ve anlamak için kullanılan bir araçtır (Creswell, 2009). Diğer bir ifadeyle nitel araştırma, sosyal olgu ve olayları bağlı bulunan çevrede gerçekçi ve bütüncül olarak araştırma ve anlamaya öncelik veren bir yaklaşımdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Nitel araştırmada araştırmacılar, katılımcıların problemi yaşadığı mekânda yüz yüze etkileşim kurarak katılımcıların bağlam içindeki davranış ve tepkilerini gözleyerek veri toplama eğilimindedirler (Creswell, 2009). Nitel araştırmalarda amaç çalışma konusunu anlamlandırmak olduğundan araştırmacı, araştırma deseni planlama süreci ve uygulama süreci arasında bir takım değişiklikler yapabilir (Seggie ve Bayyurt, 2015).

Ortaöğretim kurumlarında okul güvenliğini sağlamada karşılaşılan problemlerin ortaya koyulmasında nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni ile derinlemesine bir inceleme yapılabilir. Durum çalışması, belirli bir vakanın derinlemesine betimlenmesi ve incelenmesidir. Bir olguyu açıklığa kavuşturmak amacıyla seçilen durum çalışması deseni için sınırlı, betimleyici ve sezgisel

denilebilir. Araştırma probleminin doğası gereği seçilen durum çalışmasında veri toplama ve veri analizi sürecindeki birincil araç araştırmacıdır ve araştırmacı sınırlandırılmış bir olgunun kapsamlı, bütüncül betimlemesini ve analizini ortaya koyar (Merriam, 2009/2013). Çalışmanın amacı doğrultusunda durum çalışması desenlerinden bütüncül çoklu durum deseninin uygun olduğuna karar verilmiştir. Bütüncül çoklu durum deseninde, her durum öncelikle kendi içinde bütüncül olarak incelenir, daha sonra birbirleriyle karşılaştırma yapılır. Araştırmacı bu desende, tek bir problemde yola çıkar ve veri toplamaya standart bir araçla gider. Dolayısıyla her durum için karşılaştırılabilir veri toplanır (Creswell, 2009; Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Yapılan açıklamalar çerçevesinde ortaöğretim kurumlarında güvenliği sağlamada karşılaşılan problemlere yönelik gerçekçi ve kapsamlı bulgulara ulaşmanın, bütüncül bakış açısı çerçevesinde bağlamda derinlemesine betimleme ve incelemeyi gerektirdiğinden bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden bütüncül çoklu durum çalışması deseni tercih edilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 eğitim öğretim yılında Antalya ili merkez ilçelerinden amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yoluyla seçilen beş ortaöğretim kurumundan 16 katılımcı oluşturmaktadır. Amaçlı örnekleme için ölçüt örnekleme de kullanılabilir. Amaçlı örnekleme yöntemi için seçilen kriterler doğrudan çalışmanın amacını taşır ve çeşitlilik durumlarının anlamlandırılmasına rehberlik eder (Merriam, 2009/2013). Maksimum çeşitlilik örneklemesinde amaç, çalışılan problemle ilişkisi olan kişilerin maksimum derecede çeşitliliğinin sağlanırken küçük bir örnekleme oluşturmaktır. Maksimum çeşitliliğe

dayalı örneklem ile ortaya çıkan bulgular diğer araştırma yöntemlerine kıyasla daha zengin olabilirken, buradaki çeşitliliğin amacı genelleme yapmak yerine çeşitlilik görülen durumlar arasında karşılaştırma yaparak benzerlikleri ve farklılıkları açıklamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Dolayısıyla çeşitlilik gösteren okul güvenliği problemlerinde ortaklıkları, benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koymak için maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda, nitel araştırmanın çalışma grubunun seçildiği Antalya ili beş merkez ilçeden beş ortaöğretim kurumu seçilmesine; belirlenen okulların fen lisesi, sosyal bilimler lisesi, anadolu lisesi ve mesleki ve teknik anadolu lisesi olmak üzere dört farklı okul türünden olmasına; okulların bulunduğu ilçelerin sosyo-ekonomik ve coğrafi özelliklerini yansıtmalarına; katılımcıların yönetici, rehber öğretmeni ve sınıf rehber öğretmeni olmak üzere farklı görevlere sahip olmalarına ve meslekteki kıdemlerinin farklılık göstermesine özen gösterilmiştir.

Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan uygulama izni (Ek 1) ile belirlenen okullarda bir okul yöneticisi, bir rehber öğretmen ve bir sınıf rehber öğretmeni ile görüşülürken; okullardan birinde gönüllü olması üzerine bir yönetici ile daha görüşme yapılmış bu bağlamda toplamda 16 katılımcı ile görüşmeler yapılmıştır. Her okul türünde görüşme yapılacak katılımcılar farklı görevlerden seçilerek okul güvenliği problemleri ile ilgili derinlemesine veri toplanması amaçlanmıştır. Tablo 3.1’de katılımcılara ait demografik bilgiler detaylı olarak sunulmuştur.

Tablo 3.1

*Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler**

Okul Türü	Katılımcı No	Cinsiyet	Yaş	Eğitim Durumu	Mesleki Kıdem (yıl)	Görev Süresi (yıl)	Hizmet içi Eğitim
O1	Y1	E	47	L	20	8	H
O2	Y2	K	40	L	19	6	H
O3	Y3	E	49	L	23	14	H
O4	Y4	K	45	L	22	8	H
O5	Y5	E	53	L	28	2	E
O5	Y6	E	50	L	28	5	H
O1	R1	K	30	L	7	3	H
O2	R2	E	40	L	18	8	E
O3	R3	K	46	L	17	1,5	H
O4	R4	E	47	L	19	4	E
O5	R5	E	39	L	17	8	H
O1	Ö1	E	39	L	17	3	H
O2	Ö2	E	35	YL	12	4	H
O3	Ö3	K	44	L	18	9	H
O4	Ö4	E	39	L	17	6	H
O5	Ö5	K	51	L	28	10	H

Tablo 3.1’de belirtildiği gibi 16 katılımcının altısı kadın, 10’u erkektir. Altı katılımcı okul yöneticisi, beş katılımcı rehber öğretmen ve beş katılımcı sınıf rehber öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin yaş aralığı 40-53, rehber öğretmenlerin yaş aralığı 30-47, sınıf rehber öğretmenlerin yaş aralığı ise 35-51 olarak saptanmıştır. Katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında bir katılımcı yüksek lisans ve 15 katılımcı lisans mezunudur. Katılımcıların meslekteki kıdem süreleri 7-28 yıl ve mevcut okuldaki görev sürelerinin ise 1,5-14 yıl arasında değiştiği görülmektedir. Bununla birlikte kariyerleri boyunca okul güvenliği konusunda hizmet içi eğitim alma durumları incelendiğinde, 16 katılımcıdan üçünün okul güvenliği ile ilgili hizmet içi eğitim aldığı ve 13’ünün okul güvenliği konusunda herhangi bir eğitim almadığı belirlenmiştir.

* Okul türü; O1: Fen Lisesi, O2: Sosyal Bilimler Lisesi, O3: Anadolu Lisesi, O4: Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, O5: Anadolu Lisesi

Y: Yönetici, R: Rehber Öğretmeni, Ö: Sınıf Rehber Öğretmeni

K: Kadın, E: Erkek

L: Lisans, YL: Yüksek Lisans

Görev Süresi: Mevcut Okuldaki Görev Süresi

E: Evet, H: Hayır

3.3. Veri Toplama Aracı

Ortaöğretim kurumlarında okul yöneticilerinin, rehber öğretmenlerin ve sınıf rehber öğretmenlerinin okul güvenliğini sağlamada karşılaştıkları problemler ile ilgili görüşlerini derinlemesine incelemek, betimlemek ve yaşantılarını ortaya koymak amacıyla araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır (Ek 2).

Araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanmasında öncelikle alan yazındaki okul güvenliği alanında yapılmış araştırmalar (Ayar, 2010; Ayyıldız, 2015; Bahçi, 2014; Brown, 2008; Çalıköğlü, 2012; Demirtaş, 2007; Duncan, 1995; Foster, 2002; Gilliland, 2015; Gülbaz, 2016; Henson, 2015; Özer, 2006; Schneider, Walker ve Sprague, 2000; Strang, 2012; Türkmen, 2004; Uluğ, 2015; Yorulmaz, 2015) incelenmiştir. Alan yazın taraması sonrasında öne çıkan okul güvenliği problemleri belirlenmiş ve ilgili alanda 40 açık uçlu sorudan oluşan bir soru havuzu elde edilmiştir. Oluşturulan soru havuzundan eğitim bilimleri bölümünden bir öğretim üyesi ile yarı yapılandırılmış görüşme formu tasarlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulurken; yöneticilik ve öğretmenlik deneyimi olan iki alan uzmanı, bir ölçme ve değerlendirme uzmanı ve bir dil uzmanından görüş alınmıştır.

Son olarak, taslak haline getirilen görüşme formunun kullanıldığı sınıf rehber öğretmenliği deneyimi olan bir öğretim elemanı ile ortalama 45 dakika süren bir pilot görüşme yapılarak soruların kullanılabilirliğine eleştirel bir bakış açısıyla bakması sağlanmıştır. 2015-2016 akademik yılı güz döneminde yapılan pilot görüşme için belirlenen katılımcının asıl uygulama için belirlenen katılımcı özelliklerini taşımasına özen gösterilmiş böylece pilot çalışmanın gerçek amacını gerçekleştirmesi

sağlanmıştır (Glesne, 2011/2015). Tüm adımların takibi sonrası 20 açık uçlu sorudan oluşan görüşme formuna nihai hali verilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada, veri toplama yöntemi olarak bireysel görüşme kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda en sık kullanılan veri toplama yöntemi olan görüşmenin, görüşme formu yaklaşımı dikkate alınmıştır. Araştırmacı daha önceden hazırladığı görüşme formundaki alanlara da sadık kalmak koşuluyla görüşme sürecinde detaylı bilgi almak niyetiyle ek sorular sorabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Dolayısıyla araştırmacı bireysel görüşmelerde okul güvenliği problemlerini esnek bir şekilde irdeleyebilmek adına yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veri toplamasını planlamıştır.

Nihai hali verilen görüşme formu ile Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğünden merkez ilçelere bağlı beş ortaöğretim kurumu için uygulama izni (Ek 1) alınmış ve iletişim numaralarından okul yöneticilerine ulaşılarak katılımcı ölçütleri belirtilmiş ve katılımcıların ders programlarının uygunluk durumuna göre 2015-2016 eğitim öğretim yılı ikinci dönemi için görüşme planı hazırlanmıştır.

Görüşme başlangıcında katılımcılara çalışmanın amacı ve nitel araştırma yöntemi ile ilgili bilgi verilmiş, kimliklerinin gizli kalacağı ve katılımın gönüllülük esasına dayanmasından dolayı istediklerinde çalışmadan çekilebileceklerinin taahhüdü verilmiştir. Görüşmeler katılımcıların katılımcı izin formunu (Ek 3) okuyup imzalamaları ile başlamıştır. Araştırmacı bireysel görüşmeleri iki adet ses kayıt cihazı ile kayıt altına alarak olası bir arıza durumunda veri kaybını engellemeyi amaçlamıştır. Araştırmacı tarafından yapılan yüz yüze görüşmeler katılımcıların

okullarında ve katılımcıların okul içerisinde kendilerini konforlu hissettikleri mekânlarda yapılmıştır. Görüşme sırasında araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış ve gözleme dayalı olarak da notlar alınmıştır (Creswell, 2009).

Katılımcının okul güvenliği problemleri ile ilgili tecrübelerine göre şekillenen bireysel görüşme süreleri en az 35 dakika olmak üzere, yer yer eklenen sorular ile bazı katılımcılarda 120 dakikaya ulaşmış ve toplamda ortalama 930 dakikayı bulmuştur. Veri toplama sürecinde araştırmacı tarafından hiçbir şekilde katılımcılara yönlendirme yapılmamasına dikkat edilmiş, görüşmenin doğal etkileşim ortamından uzaklaşmaması adına tarafsız ve empatik geribildirimler vermeye özen gösterilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

3.5. Verilerin Analizi

Yüz yüze görüşmeler sırasında ses kayıt cihazı ile kaydedilen görüşmeler yazılı metin haline getirilerek 419 sayfadan oluşan ham veri, analize hazır hale getirilmiştir. Ses kaydından elde edilen yazılı metne, görüşme sırasında gözlenen jest ve mimikler de dâhil edilmiştir. Araştırmacı tarafından; topladığı veriyi daha sonraki derin analizlere hazırlamak, bütün veri içerisindeki ilişkiyi anlamlı bir şekilde inceleyebilmek ve farklılıklar ile benzerlikleri tespit etmek için veri kodlama işlemi yapılmıştır (Miles ve Huberman, 1994). Araştırmacı kodlama yaparken üç yol izleyebilir; (a) sadece katılımcılardan toplanan veri ile kodlama, (b) önceden başlıkları belirleme ve verileri mevcut kodlara yerleştirme, (c) hem toplanan veriden hem de önceden belirlenen başlıkları dikkate alarak kodlama. Sosyal bilimlerde araştırmalarında genellikle veri analizi sürecinde kodların meydana çıkarılması esastır (Creswell, 2013). Bu ve benzeri strateji, fikir ve rehberler kolaylaştırıcı ve

öneri sunmak adına faydalı olsa da nitel araştırmada araştırmacı kendi veri analizi sürecini kendisi belirlemeli ve bunu olabildiğince açık ve Şeffaf bir Şekilde ortaya koymalıdır (Patton, 2001). Araştırmacı veri kodlama işlemine araştırma problemi çerçevesinde başlamış ve kodlar; veri toplama sürecinde ortaya çıkan veriler ile çeşitlenerek sözcük, sözcük öbeği, kelime ya da paragraf biçiminde Şekillenmiştir. Etiketleme (Miles ve Huberman, 1994) olarak da adlandırılabilcek olan veri kodlamada nitel yazılımlardan olan NVivo 10.00 paket programı kullanılmıştır.

Araştırmada toplanan veriler, içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. İçerik analizinde; toplanan verileri açıklayacak kavram ve ilişkilere ulaşmak amacıyla, birbirine benzerlik gösteren veriler belirli temalar etrafında toplanarak okuyucu için anlaşılır bir Şekilde düzenlenerek yorumlanmaktadır. Araştırmacı tarafından kodlanan kendi içinde benzerlik gösteren veriler, anlamlı ve mantıklı olarak birer tema altında toplanarak tematik bir çerçeve oluşturulmuştur. İçerik analizinde, veriler sistematik olarak betimlenir ve bu betimlemeler araştırmacı tarafından neden-sonuç ilişkisi içinde yorumlanır. Her zaman birbirinden belirgin bir Şekilde ayrılmasa da içerik analizinde dört adım takip edilmektedir; (a) verilerin kodlanması, (b) temaların bulunması, (c) kodların ve temaların düzenlenmesi ve (d) bulguların tanımlanması ve yorumlanması. Katılımcı görüşlerini gerçekçi olarak betimlemek amacıyla, görüşme metninden sık sık doğrudan alıntı yapılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Nitel araştırma yöntemi ile yapılan araştırmalarda geçerlilik ve güvenirlilik çalışmaları nicel araştırma yöntemlerine göre farklılık göstermektedir. Nitel geçerlilik, araştırma bulgularının tutarlı ve doğru olması demektir ve nitel araştırmanın güçlü yönlerinden biridir. Araştırmacı yaptığı nitel araştırma hakkında ayrıntılı betimlemeler ortaya

koyarak, izlediği yolu şeffaf bir şekilde belirterek sonuçların daha gerçekçi olmasını sağlar ve izlenen bu yol da araştırma sonuçlarının geçerliliğini artırır. Aynı zamanda nitel araştırma sürecini takip ederek süreç ile ilgili sorular soran ve fikir veren bir akrandan akran bilgilendirmesi (peer debriefing) alınması, ya da tüm araştırma sürecini gözden geçiren bir dış denetçinin (external auditor) varlığı da nitel araştırmanın geçerliliğini artırır (Creswell, 2013). Nitel araştırmada güvenilirlik veya tutarlılık ise yapılan çalışmada ortaya çıkan bulgulara tekrar ulaşıp ulaşılamaması ile ilgilidir. Ancak sosyal bilimlerde insan davranışları durağan olmadığı için aynı sonuçlara ulaşmak neredeyse imkânsızdır. Bu nedenle yapılan bir çalışmanın bulguları ortaya koyulan veriler ile tutarlı ise mevcut çalışma güvenilir olarak değerlendirilebilir. Aynı sonuçlara ulaşmak mümkün olmadığından, araştırmacının bütün araştırma sürecini ve elde ettiği verileri ayrıntılı bir şekilde açıklamasının güvenilirliği artıracığı düşünülmektedir (Merriam, 2009/2013). Bu bağlamda araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini artırmak amacıyla takip edilen aşamalar aşağıda belirtilmiştir:

i) Araştırmanın iç geçerliliğini (inandırıcılığını) artırmak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulurken ilgili alanyazın incelemesi neticesinde okul güvenliği ile ilgili kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur. Ayrıca bireysel görüşmeler ile elde edilen verilerin sadece bilimsel amaç ile kullanılacağı ve katılımcıların kimliklerinin gizliliği konusunda katılımcı izin formu (Ek 3) imzalanması karşılıklı güvenin oluşmasını sağlamış böylelikle de veri toplama sürecinde toplanan verilerin gerçeği yansıtması sağlanmaya çalışılmıştır.

ii) Araştırmanın dış geçerliliğini (aktarılabiliğini) artırmak amacıyla araştırma sürecinde izlenen yol şeffaf bir şekilde ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Bu çerçevede;

araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci ve veri analizi süreçleri ayrıntılı olarak betimlenmiş ayrıca analitik genelleme yöntemi ile alanyazında okul güvenliği ile ilgili önceki araştırmalarla karşılaştırmalar yapılarak araştırma ile elde edilen sonuçlar tartışılmıştır.

iii) Araştırmanın iç güvenilirliğini (tutarlılığını) artırmak amacıyla tutarlılık incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmacı dışında iki farklı eğitim bilimleri uzmanından, araştırmacı tarafından oluşturulan Ek Değerlendirici Formu (Ek 4) aracılığıyla analizde elde edilen özet görüşler ile kodlama listesindeki her bir kodu ($f=100$) eşleştirmeleri istenmiştir. Böylelikle nitel araştırmada iki değerlendiricinin kodlamaları arasındaki uyumun tutarlılığının belirlenmesi amacıyla SPSS 13.00 paket programında Cohen Kappa tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır.

Tablo 3.2

Cohen Kappa Uyum Katsayısına İlişkin Değerler

		Değer	Standart Hata	Yaklaşık T Değeri	P
Uzlaşma ölçüsü	Kappa	0.939	0.024	93.469	0.000
N		100			

Kappa uyum katsayısına ilişkin değerler Tablo 3.2’de belirtilmiştir. Tablo 3.2 incelendiğinde Cohen’in Kappa uyum katsayısı 0.939 olarak hesaplanmıştır. Kappa katsayısının .81 ile 1.00 arasında olması mükemmel bir uyumun olduğu şeklinde yorumlanmaktadır (Landis & Koch, 1977). Bu bağlamda mevcut araştırmada iki değerlendirici arasında mükemmel bir uyum olduğu görülmüş ve kodlamaların güvenilir olduğuna karar verilmiştir.

iv) Araştırmanın dış güvenilirliğini (teyit edilebilirliğini) artırmak amacıyla; tüm araştırma süreci –araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri

toplama ve analiz süreci- ayrıntılı bir şekilde açıklanmış, akran bilgilendirmesi için eğitim bilimleri bölümünde öğretim elemanı olan bir akran ile süreç boyunca fikir alışverişi yapılarak tecrübelerinden faydalanılmış, son olarak ise İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Anabilim Dalında yüksek lisans öğrencisi olan bir dış denetçi (external auditor) nitel araştırma sürecini gözden geçirerek dönüt vermiştir.

3.6. Veri Toplama Sürecinde Karşılaşılan Güçlükler

Nitel araştırmada, veri toplama sürecinde araştırmacı tarafından birtakım güçlükler ile karşılaşmıştır. İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan uygulama izni (Ek 1) sonrası araştırmacı tarafından randevu almak amacıyla telefon ile irtibat kurulan anadolu lisesi türündeki okul yöneticisi, veri toplanmasına sıcak bakmayarak çok ileri bir tarihe randevu vermiş ancak randevu tarihi tasarlanan araştırma planına uygun olmadığı için araştırmacı tarafından kabul edilememiştir. Uygulama izin yazısında tedbirli davranılarak aynı okul türünden iki adet okul bulunduğu için aynı ölçüte sahip diğer anadolu lisesi ile çalışmaya devam edilmiştir.

Uygulamalar sırasında anadolu lisesinde sınıf rehber öğretmeni olan bir katılımcı görüşmenin ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınacağından rahatsız olması nedeniyle görüşmede, katılımcı izin formunu imzaladıktan sonra araştırmacının not alarak kayıt yapmasını istemiş birkaç dakika sonrasında da görüşme yapmaktan tamamen vazgeçmiştir. Mesleki ve teknik anadolu lisesinde bir sınıf rehber öğretmeni de okullarında yaşanan okul güvenliği problemleri ile ilgili açık sözlü olamayacağı kaygısıyla araştırmacının açıklamaları sonrası katılımcı izin formunu imzalamadan önce görüşme yapmaktan vazgeçmiştir. Görüşmeden vazgeçen iki katılımcı yerine aynı ölçüte sahip gönüllü başka katılımcılar ile veri toplama işlemi devam etmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmanın amaçları doğrultusunda izlenen nitel araştırma süreci sonunda elde edilen bulgular, dört ana tema çerçevesinde şekillenmiştir: (1) okul güvenliği kavramı ile ilgili görüşler, (2) son altı ay içinde karşılaşılan problem durumlar, (3) okul güvenliğini sağlamada karşılaşılan problem durumlar ve (4) okul güvenliğini sağlamak için alınan önlemler ve tavsiye edilen önlemler.

4.1. Okul Güvenliği Kavramı ile İlgili Görüşler

Ortaöğretim kurumlarında görev yapan okul yöneticisi, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmenlerinin okul güvenliği kavramına ilişkin görüşleri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.1’de yer almaktadır. Tablo 4.1 incelendiğinde katılımcıların okul güvenliği kavramı ile ilgili görüşleri “paydaşlar açısından okul güvenliği” (f=10), “okul iklimi açısından okul güvenliği” (f=6), “fiziksel düzenlemeler açısından okul güvenliği” (f=3), “psikolojik açıdan okul güvenliği” (f=2) ve “okul çevresi açısından okul güvenliği” (f=1) kodlarıyla ifade edilmiştir.

Okul güvenliği kavramı ile ilgili katılımcı görüşleri, en yüksek frekansın elde edildiği koddan en düşük frekansın elde edildiği koda doğru sıralanarak aşağıda sunulmuştur:

Okul içerisinde bulunan herkesin güvenliği, başta da öğrencilerimizin güvenliği. Y4 (paydaşlar açısından okul güvenliği)

Okula gelen tüm öğrencilerin ve tüm personelin güven içerisinde eğitim öğretim yaşantısını sürdürmesini ifade ediyor. R5 (paydaşlar açısından okul güvenliği)

Okul güvenliği dediğiniz zaman kapıdaki güvenlik görevlisinden tut, buradaki bir öğretmenin sağlıklı, kendine güvenli bir şekilde ders verebilecek şekilde

rahat hissetmesi, öğrencilerin kendi aralarında çıkabilecek herhangi bir problemin çözümü gibi çok geniş kapsamlı bir konudur. Buna okuldaki bütün personeli ilgilendirir diyebiliriz. R4 (paydaşlar açısından okul güvenliği)

Tablo 4.1

Okul Güvenliği Kavramı ile İlgili Görüşler

Kodlar	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	R1	R2	R3	R4	R5	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	f	%
Paydaşlar açısından okul güvenliği	√	√		√		√	√	√		√	√	√		√			10	62.50
Okul iklimi açısından okul güvenliği			√		√					√			√		√	√	6	37.50
Fiziksel düzenlemeler açısından okul güvenliği									√	√					√		3	18.75
Psikolojik açıdan okul güvenliği									√	√							2	12.50
Okul çevresi açısından okul güvenliği									√								1	6.25

Okuldaki bütün faaliyetlerin huzurlu, eğitim açısından başarılı olabilmesini sağlamak için her ortamın sağlıklı ve çalışılabilir olarak düzenlenmesidir. R4 (okul iklimi açısından okul güvenliği)

Okul güvenliği denilince benim aklıma öğrencilerin rahat öğrenebildiği, öğretmenlerin de rahat öğretebildiği bir ortam geliyor. Ö2 (okul iklimi açısından okul güvenliği)

Okul güvenliği her şeyden önce fiziksel olarak başlayan bir süreç bana göre. Binanın donanımında veya kendi fiziksel durumunda sağlamlık. Yangın, deprem vs. gibi durumlara karşı yeterli irtibatın kurulmuş olması. Hem sigortalandırma yönünden hem çocuklar yönünden. Örneğin merdiven kenarlarının güvenli olması, dolapları her şeyin yerine montelenmiş olması gibi. R3 (fiziksel düzenlemeler açısından okul güvenliği)

...aynı zamanda öğrencilerin, insanların psikolojisinden kaynaklanan şiddet veya kötü, moral bozucu şeylerin yaşanması, bunun yansımaları da güvenlik ile ilgilidir. R3 (psikolojik açıdan okul güvenliği)

Tabi ki çevredeki suç unsurları, bölge karakolunun bu konuda yakın olması, hemen ekip gönderebilmesi, aranacak numaraların bilinmesi güvenlik denilince aklıma gelen şeyler. R3 (okul çevresi açısından okul güvenliği)

Ortaöğretim kurumlarında görev yapmakta olan okul yöneticisi, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmenine “okul güvenliği sizin için ne ifade eder?” diye sorulduğunda; okul güvenliğini çoğunlukla okul içindeki paydaşlar açısından betimledikleri belirlenmiştir. Eğitim öğretim faaliyetlerinin gerçekleşebilmesi için tüm paydaşların kendini psikolojik ve fizyolojik olarak güven altında hissetmesinin okul güvenliğini güçlendirdiği dolayısıyla güvenli okulun eğitim-öğretim faaliyetleri için ön koşul niteliğinde olduğu söylenebilir.

4.2. Son Altı Ay İçinde Karşılaşılan Problem Durumlar

Son altı ay içinde karşılaşılan problem durumlar ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.2’de yer almaktadır. Tablo 4.2 incelendiğinde son altı ay içinde karşılaşılan problem durumlar; “akran zorbalığı” (f=12), “güvenlik problemi bulunmaması” (f=5), “yaralanma” (f=4), “hırsızlık” (f=4), “bağımlılık yapıcı madde” (f=3), “yangın” (f=2), “okuldan kaçma” (f=1), “okul içine erişim kolaylığı” (f=1), “kılık kıyafet yönetmeliği” (f=1), “problemler teknoloji kullanımı” (f=1), “patlayıcı madde kullanma” (f=1), “öğretmene karşı problemler davranış” (f=1) ve “cinsel istismar” (f=1) kodlarıyla ifade edilmiştir.

Son altı ay içinde karşılaşılan problem durumlara ilişkin katılımcı görüşleri, en yüksek frekansın elde edildiği koddan en düşük frekansın elde edildiği koda doğru sıralanarak aşağıda sunulmuştur:

Son altı ayda okulumun güvenliğini tehdit edici hiçbir olumsuz durum veya vakanın olmadığını gördüğüm için mutlu ve huzurlu hissediyorum. Aynı zamanda ülkem için de en güvenilir ülke olduğunu düşünüyorum. Y5 (güvenlik problemi bulunmaması)

Son altı ay içinde bir güvenlik problemi yaşamadık. Ben dokuz yıldır buradayım bugüne kadar bir sıkıntı yaşamadık. Ö3 (güvenlik problemi bulunmaması)

Tablo 4.2

Son Altı Ay İçinde Karşılaşılan Problem Durumlar

Kodlar	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	R1	R2	R3	R4	R5	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	f	%
Güvenlik problemi bulunmaması					√		√			√		√		√			5	31.25
Akran zorbalığı	√	√	√	√		√		√		√	√	√	√			√	12	75
Yaralanma				√					√				√		√		4	25
Hırsızlık			√						√				√	√			4	25
Bağımlılık yapıcı madde										√				√	√		3	18.75
Yangın			√						√								2	12.50
Okuldan kaçma											√						1	6.25
Okul içine erişim kolaylığı			√														1	6.25
Kılık kıyafet yönetmeliği			√														1	6.25
Problemli teknoloji kullanımı														√			1	6.25
Patlayıcı madde			√														1	6.25
Öğretmene karşı problemli davranış																√	1	6.25
Cinsel istismar													√				1	6.25

Kavga olayına gelirsek zaman zaman öğrenciler birbirleriyle kişisel problemlerinden dolayı tartışma yaşıyorlar. Darp olayı arada oluyor. Ama çok sayıda değil. Sözlü sataşma kavga olayları oluyor o da sınıf öğretmeni araya girerek konuyu kontrol altına alıyor. Yani hani çok büyük boyutlu olaylar olmadı. Sadece dönem başında internet üzerinden birbirlerine hakaret eden öğrencilerin bir disiplin onayı oldu ve üç gün okuldan uzaklaştırma ile gönderdik. Ö3 (akran zorbalığı)

Akran zorbalığı. Yani pansiyonda kalan büyük sınıflardan bir tanesi, devrecilik yapıp yeni gelen hazırlıklara tehditler savurmuş, birtakım bana şunu yapacaksın, kahvemi getireceksin, ütümü yapacaksın şöyle asarım keserim tarzında. Fiziksel şiddet yoktu ama tehdit vardı. Y2 (akran zorbalığı)

Çocukların birbirine uyguladığı zorbalık. Geçen cuma günü yaşadık, dört öğrencinin bir öğrenciye okul tuvaletinde şiddet uygulaması... Bizim burada en büyük güvenlik olayı çocukların birbirine şiddet uygulaması. Yine kız öğrencilerin bir iki saat önce siz buradayken saç saça baş başa birbirine girmesi. Y6 (akran zorbalığı)

Öğrencilerimiz çok hareketli özellikle dokuz ve onlar birbirleriyle pansiyonda şakalaşırken sağına soluna çarpabiliyor. Mesela bir öğrencimiz beyin

travması geçirdi geçen haftalarda, işte müşahede altında tutuldu bir hafta. Ö2 (yaralanma)

Son altı ay içerisinde tellerden kaçarken birisi düşmüş. Kafa, göz yarmış. Bir ambulans gelmiş. Ö4 (yaralanma)

Yatılı bir okul olduğumuz için hırsızlık problemi olabiliyor, bu konu hakkında tedbir alınmış, öğrencimiz evine gönderilmiş, hastalık düzeyindeymiş sanırım kleptomani mi ne diyorlar. Ö2 (hırsızlık)

Geçen hafta kantinde bir hırsızlık olayı yaşandı. Televizyon ve biraz para çalınmış. Ama okul binasına girememişler. Ufak tefek yine öfke kontrolünden kaynaklı veya ufak tefek bir para aşırma olayı geçen günlerde yaşandı. Ama çok büyük adli boyutta olaylar değildi. R3 (hırsızlık)

Şimdi sigara olayı zaten rutin. Sigarayı artık okul güvenliğinden saymıyoruz. O kadar çocukların hepsini genellememeli ama bir kısmı sigara konusunda haddini aşmış vaziyette. Yani engelleyemiyoruz. O mevzu nasıl çözümler bilmiyorum. Ö4 (bağımlılık yapıcı madde)

Tuvaletlerde sigara kullanma sorunu.... R4 (bağımlılık yapıcı madde)

En önemli güvenlik problemi geçtiğimiz günlerde aşağıda elektrik panosunda problem yaşandı. Bir kısa devre yaşandı. Ardından binayı yoğun bir duman kapladı. Alev veya yangın olmadı ama bir kısım öğrenci tatbikat sandı. Paldır küldür indik. Etrafıma hemen baktığımda yangın tüplerini göremedim. Dumanla çalışan receptörler yok okulda. R3 (yangın)

Bundan iki gün önce klima yangını çıktı. O klimanın bulunduğu yer ve klima imha oldu. Her yeri duman kapladı. Y3 (yangın)

Öğrencilerin izinsiz okul duvarından atlayıp kaçmaları olabilir. Öğle aralarında veya boş olan derslerde... R5 (okuldan kaçma)

Üç ay önce bir sivil öğrenci içeriye giriyor. Bir başka okuldan buraya geliyor. Kıyafet serbestisi var. Öğrenci ister istemez toplu girince aradan girebiliyor. Burada internet üzerinden kız arkadaşıyla tanışıyor. Bizim öğle arası 1 saat o arada, burada sınıfta kız ile sınıfta oturuyorlar. Tabi biz bilmiyoruz öğrenci zannediyoruz. Daha sonra diğer öğrencilerle kavga edince olay ortaya çıkıyor. Y3 (okul içine erişim kolaylığı)

Şu anda öğretmenlerimiz yönetmelik gereği sakal bırakabiliyorlar. Yani kıyafet yönetmeliğinden bazen öğretmeni bile tanıyamıyoruz. Y3 (kılık kıyafet yönetmeliği)

İnternet kullanımına gelirsek, öğrenci farklı hesap açıp o farklı hesaptan kavga ettiği arkadaşına hakaret ediyor. Bu da ortaya çıkıyor. Böyle bir olay yaşadık daha doğrusu disiplinde önüme geldi. Yani ben birebir şahit olmadım. İnternet üzerinde bir oyun oynayıp kazanan öğrencinin kaybeden öğrenciye hakaret etmesiyle başlıyor. Okul dışında veya yaz tatilinde tartışılıyor. Okul açılınca okuldan devam ediyor. Cezalandırdık, önlem aldık

caydırıcı oldu gerçekten. İki öğrenci de farklı sınıftaydı zaten. Olayı daha fazla uzatmayı düşünüyorlardı. Öğrenci ceza alınca olay kapanmış oldu. Ö3 (problemlı teknoloji kullanımı)

Bir öğrencimiz tuvalete maytap atmıştı. Amacı burda hava yapmak, ses getirmek. Oo Ali bunu yaptı denmesi için. Onun için yaptığı hata değil. Maytap kapalı alanda sağırılık yapar. Kapalı alanda sağırılığa kadar gidebilir. Yüksek sesli patlama oldu ama tuvalete atılması şansımıza oldu. Pencere açık ya tuvalette biraz daha maytabın gücü gidiyor. Dikkat çeksin de nasıl olursa olsun. O bilince sahip değil işte çocuk, onun kötü olduğunu bilmiyor. Y3 (patlayıcı madde)

Geçenlerde akşam saatler geri alınmadan önce sanırım son derste, yedi sekiz kişi kâğıtları top yapmışlar ve birisi ışığı söndürmüş. Ellerindeki kâğıt topları öğretmene atmışlar. Kimin attığı belli değil tabi hepsinden savunma aldık, bir kısmına okul değiştirme cezası verdik, bir kısmına kınama verdik. Ö4 (öğretmene karşı problemlı davranış)

Geçen yıl ya da önceki yıl şöyle durumlar da oldu. Bir öğrencimiz 12. sınıf öğrencimizin bir tanesi hazırlık mı, dokuz mu çocuklardan bir tanesiyle çıkıyordu yani sevgiliydi sonra ayrılmışlar. Oğlan bana şöyle şöyle bir şeyler yaptı demiş okulda oldu demiş. Savcılık geldi kamera kaydı istedi öğretmenlerin ifadesini aldı böyle hadiseler de oldu yani. Kız, bana cinsel istismarda bulundu diyor. Biz de olayın içini o kadar bilmiyoruz zaten, dava devam ediyor da olabilir. Ö2 (cinsel istismar)

Ortaöğretim kurumlarında görev yapan okul yöneticisi, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmenin görüşleri bağlamında son altı ay içinde karşılaştıkları problem durumlara bakıldığında; rehber öğretmen (R4) ve sınıf rehber öğretmenlerinden (Ö1 ve Ö3) oluşan üç katılımcının görüşmenin başlangıcında güvenlik problemi bulunmadığına dair görüş bildirdikleri ancak sonraki sorularda *akran zorbalığı* ve *bağımlılık yapıcı madde* (R4), *akran zorbalığı* (Ö1), *akran zorbalığı*, *hırsızlık*, *bağımlılık yapıcı madde*, *problemlı teknoloji kullanımı* (Ö3) yaşantılarıyla karşılaştıkları saptanmıştır. Bu bağlamda katılımcıların okul güvenliğini tehdit eden akran zorbalığı, hırsızlık, bağımlılık yapıcı madde kullanımı ve problemlı teknoloji kullanımı yaşantılarını problem durum olarak algılamadıkları görülmektedir. Buradan hareketle alanında uzman olan katılımcıların sorunlu okul güvenliği algısına sahip oldukları söylenebilir.

Bununla birlikte, görüşmeye gidilen okullarda öğrencilerin sigara kullanımı çok yaygın olmasına rağmen katılımcılar tarafından çoğunlukla problem durum olarak algılanmamakta gelişim döneminin ve çağın bir gereği olarak görülmekte, problem durum olarak değerlendiren katılımcılar tarafından ise sigara kullanımına çözüm bulunamadığı belirtilmektedir.

Ayrıca, son altı ay içinde yaşanan problemlere bakıldığında aynı okulda çalışmalarına rağmen yönetici, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmeni olmak üzere farklı görevdeki katılımcıların belirttikleri problem davranışların farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Örneğin; aynı okulda görev yapmakta olan rehber öğretmen (R3) ve okul yöneticisi (Y3) son altı ay içinde “yangın” problem durumunun yaşandığını belirtirken, aynı okulda görev yapan sınıf rehber öğretmeni (Ö3) yaşanan yangın ile ilgili bilgi vermemiştir. Bu durumda okul güvenliğini tehdit eden yangından tüm çalışanların haberdar olmadığı ya da tüm katılımcıların yangını aynı ölçüde problem durum olarak değerlendirmedikleri söylenebilir.

Son olarak, fen lisesi (O1) ve sosyal bilimler lisesi (O2) türündeki pansiyonlu okullarda öğrencilerin pansiyonda bir arada yaşamasından kaynaklı ortaya çıkan problem durumlar ile pansiyonu bulunmayan diğer okul türlerindeki problemlerin farklılaştığı söylenebilir.

4.3. Okul Güvenliğini Sağlamada Karşılaşılan Problemler

Okul güvenliğini sağlamada karşılaşılan problem durumlar beş ana temada incelenmiştir: (1) okul alanlarının düzenlenmesi açısından okul güvenliği, (2) okul yönetimi ve uygulamalar açısından okul güvenliği, (3) okul çevresi açısından okul

güvenliği, (4) öğrenci özellikleri açısından okul güvenliği ve (5) eğitim programları ve okul güvenliği ilişkisi.

4.3.1. Okul Alanlarının Düzenlenmesi Açısından Okul Güvenliği

Okul alanlarının düzenlenmesi açısından okul güvenliğine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.3’ te yer almaktadır. Tablo 4.3 incelendiğinde okul alanlarının düzenlenmesi açısından okul güvenliğinin i) *fiziksel düzenlemeler* ve ii) *hijyen ve temizlik* olmak üzere iki alt tema çerçevesinde şekillendiği görülmektedir.

i) *Fiziksel Düzenlemeler*

Fiziksel düzenlemeler, “bahçe” (f=10), “okul duvarı ve kapısı” (f=5), “ortak kullanım alanları” (f=4), “donanımsal problemler” (f=3), “sınıf düzenlemesi” (f=2), “tip okul binası kullanımı” (f=2), “sosyal olanakların yetersizliği” (f=1), “okul alanının genişliği” (f=1), “çalışma salonu” (f=1), “engelli öğrenciler için düzenleme” (f=1) kodlarıyla ifade edilmiştir.

Fiziksel düzenlemeler açısından okul güvenliğine ilişkin katılımcı görüşleri, en yüksek frekansın elde edildiği koddan en düşük frekansın elde edildiği koda doğru sıralanarak aşağıda sunulmuştur:

Kapalı bir alan yok. Beden eğitimi dersleri yağmur ve fırtına olduğunda yapılmıyor. Mesela dışarda gerçek bir çim olması gerekir, yok. R3 (bahçe)

Okul bahçesindeki ışıklandırmanın az olduğunu düşünüyorum mesela, flört yapan çocukların kuytuda, şurada burada olması beni rahatsız ediyor tam ergenlik döneminde. Ondan biraz sıkıntım var. Ö2 (bahçe)

Bizim okul için benim gördüğüm tek eksik kışın kısa günlerde 16:30-17:00 de aydınlatmanın yetersiz olduğunu düşünüyorum. Özellikle bu doğu bahçenin aydınlatmasının. Ö4 (bahçe)

Tablo 4.3

Okul Alanlarının Düzenlenmesi Açısından Okul Güvenliği

	Kodlar	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	R1	R2	R3	R4	R5	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	f	%	
Fiziksel Düzenlemeler	Bahçe		√	√	√			√	√	√		√	√	√		√		10	62.50	
	Okul duvarı ve kapısı	√			√			√		√	√							5	31.25	
	Ortak kullanım alanları			√		√									√		√	4	25	
	Donanımsal problemler				√	√				√						√		3	18.75	
	Sınıf düzenlemesi									√		√						2	12.50	
	Tip okul binası kullanımı			√		√												2	12.50	
	Sosyal olanakların yetersizliği						√											1	6.25	
	Okul alanının genişliği	√																1	6.25	
	Çalışma salonu														√			1	6.25	
	Engelli öğrenciler için düzenleme									√								1	6.25	
	Hijyen ve Temizlik	Tuvalet				√	√		√		√	√		√				√	7	43.75
		Genel temizlik						√			√		√						3	18.75
		Temizlik personeli							√		√	√							3	18.75
Bahçenin temizliği		√												√				2	12.50	
Kişisel temizlik				√														1	6.25	

Şu anda bahçede bir spor merkezi yapılıyor -uluslararası standartlardaki müsabakalar için yapılıyor- o da dolayısıyla bir inşaat alanı var orada, yani bahçe duvarının bir kısmı araçların girip çıkabilmesi için yıkıldı oraya ek bir giriş yapıldı. Bu inşaat bitene kadar yaklaşık iki ay kadar orası açık kalacak. Yani bu iş okullar tatil olduğunda yapılsaydı diyoruz evet. Şimdi işçiler, okul, gürültü yani bir yandan sınav zamanı, orada bir inşaat olması. Çok sessiz bir ortam zaten ama o inşaatın takırtısı, gürültüsü ve yatılı okul olmasından dolayı çok etkiliyor. Y2

Bahçe duvarından dışarı ile iletişim sağlanabilmesinden tedirginim. Demir parmaklık arasında boşluklar var. Rahatlıkla bir şey alıp verebiliyorlar. Kötü niyetli insanlar rahatlıkla burayı değerlendirebilir. Ben bundan tedirginim yani. Ama onun yanında üç metrelik tamamen kapalı duvar yapılması doğru mu, onu da tartışmak lazım. Bu sefer başka bir görüş der ki niye kendinizi sosyal mahalleden soyutluyorsunuz? Sanki hapisane duvarı gibi çevrelediniz de denebilir. Bunlar çok ucu açık konulardır. R4 (okul duvarı ve kapısı)

Fiziksel düzenlemeler için en baştaki soruda bahsettiğim gibi bizim okul duvarlarımızın çoğu yok. Hele şu anda % 90'ı yok diyebilirim. Kaymakamlık binası yapılacağı için şu an bir inşaat çalışması var. R1 (okul duvarı ve kapısı)

Örneğin, dış kapımız bile yeterli değil. Rahatlıkla bir hırsızın girebileceği bir kapımız var. R3 (okul duvarı ve kapısı)

Ortak kullanım alanlarından bence tuvaletler tehdit. Nöbetçi öğretmen arkadaşlarımla bu konuda genelde müdahale ediyoruz. Kız öğrencilerin tuvaletlerinin olduğu katta kız öğrencilerin tuvaletini, erkek öğrencilerin olduğu katta erkek arkadaşlar kontrolleri yapıyor. Ama zaman zaman bazı anlarda kavgalar olabilir. Bunlar kaçınılmaz. Ö5 (ortak kullanım alanları)

Mesela bizim okullarımızda kantin olayı var. Kantin okulun içerisinde bazı sıkıntılara neden oluyor. O çocuk, kantinin hemen okul binasının içerisinde olması ile birlikte orada kokusu ile psikolojik olarak etkileniyor, etkileşime giriyor. Tam ders anında aşağıdan koku dördüncü kata kadar çıkabiliyor. Çıkmıyor dersek yalan olur, yanlış olur. Çocuğun eğitimde güvenlik olarak zafiyet olarak addedersek, kantinlerin bina içinden ayrıştırılması, uzaklaştırılması gerekir. Ama ne yapıyorlar ne yazık ki %80' i diyelim belki de %90' kantin dediğimiz olgu, yemekhane dediğimiz olgu okulun içerisinde. Bu bir yanlış. Y5 (ortak kullanım alanları)

Örneğin, merdiven ara boşlukları çok kısa yapılmış. Mesela buradan 1000 kişi geçiyor. Yukarı çık, yukarı da aynı. Merdiven aynı olmuş, eşit olmuş. Bence yukarı çıktıkça merdiven daralmalı, aşağısı büyük, geniş olmalı. Çünkü niye? Aşağıda daha fazla insana hizmet veriyorsun. Alttaki öğrenci sayısı daha fazla, buradan 1000 kişi geçer ama yukarıdan 200 kişi geçer. Bu göz önünde bulundurulmuyor. Y3 (ortak kullanım alanları)

Atölyelerde benim alan şefi olarak sıkıntım çok eski donanıma sahibiz ve çok eski donanımın arıza vermesi ya da kazaya yol açması riski var. Okul güvenliği deyince ben hep iş güvenliğine gidiyorum. Ö4 (donanımsal problemler)

Elektrik kesildiği an bizde bu da büyük bir tehlike. Çünkü jeneratörümüz yok. Öyle olduğu zaman hemen bütün öğretmenler koridorlara özellikle kışın karanlık olduğu için, blok blok kargaşaya yer vermeden sınıf sınıf tek tek koridor koridor aşağıya indiriyoruz. Sınıflarda ve koridorda okulda öğrenci buldurmamalı diye. Gerekirse bakıyoruz duruma göre elektriğin gelip gelmeyeceği duruma saate göre bakıyoruz, yapılması gereken neyse onu yapıyoruz. Y4 (donanımsal problemler)

Mesela sınıfların kapıları hiç sağlam değil. Geçen gün bir öğrencimiz kapıyı biraz sertçe kapattı, ama kıracak kadar değil. Cam düştü kırıldı. Aslında okul binasının tamamen elden geçmesi gerekiyor. R3 (sınıf düzenlemesi)

Kapı pencerelerin tamirati, pencerelerin tam açılması, yarım açılması, sınıfların havalandırılması ile ilgili bir takım hususlar. Yani burada elektrik prizlerinden tutun da öğrencilerin askılarına kadar pek çok şey okul güvenliği ile ilgili öğrencilerin fiziksel anlamda zarar görebilecekleri bir unsur olarak karşımıza çıkabilir. R5 (sınıf düzenlemesi)

Bizim en büyük sıkıntımız tip bina olması. Mesela ben beden eğitimi öğretmeniyim. Bana binada kaç metre ihtiyacın var diye sorulmuyor. Belki spor salonunu buranın altına sığdırabilirdi. Buranın altı spor salonu olabilirdi. 1000 kişilik tiyatro salonu olabilirdi. Bunlar yer teşkil etmiyor ki. Akıllı, bilinçli bir şekilde olunca hepsi güzel oluyor. 2000 kişilik toplantı salonu okulun beynidir. Çünkü 1000 kişiyi al onları eğit, onlara her türlü eğitimi ver.120 kişilik konferans salonunu kendi çabamızla yaptırдық. Öyle bir şey yoktu başta, biz kendimiz yaptırдық. Y3 (tip okul binası kullanımı)

Yeni okullaşma tekniği ile bizde tip plan geliştirilmiş. Türkiye 'de çeşitli zaman dilimlerinde, bakanlıklar tip proje dediğimiz standart proje geliştirmiş. Hakkâri 'de de, Antalya 'da da, İstanbul 'da da bu şekilde yapılacak diye. Her yerde aynı proje, aynı standart. Diyelim ki Hakkâri 'de bu kadar büyük devasa tip projeye gerek yok, bunlar hiç düşünülmemiş oraya yerleştirilmiş. Dolayısıyla atıl kalıyor. Şimdi doğalgaz benim kapımın dibine geldi. Doğalgazın dönüşümü için binlerce lira lazım. Ödeme dışında bina içinde kazan dairesi değişmesi gerekiyor, daha etkin olması için sistemin gözden geçirilmesi gerekiyor. Y5 (tip okul binası kullanımı)

Bizim okullarımızda eksik olan noktalardan biri yeni yeni hızlı bir şekilde değişim yaşandı. Sosyal, kültürel veya sportif sahaların eksikliği, azlığı veya yetersizliği söz konusu. Sosyal aktivite gerçekleştirecek imkânsızlıklar var. Sportif aktiviteler gerçekleştirecek çocuk imkânsızlıkları var veya yetersizlikleri Çünkü şimdi benim okulumun spor salonu var, kısmen bazı etkinlikleri gerçekleştirebiliyoruz. Ama konferans salonumuz yok, bir toplantı salonumuz yok. Buraya çeşitli sohbetler, bildiriler, sempozyumlar, seminerler yapılacak, bilgilendirmeler yapılacak. Yani düşünülmemiş bu çocuğun sosyal alana ihtiyacı var mı? Bu çocuğun sportif alanlara ihtiyacı var mı düşünülmemiş. Benim spor salonum yapılmış ama nizami kurallara göre yapılmamış. Şimdi burada, antrenman spor salonu var. Müsabaka yapamıyorsun. Resmi müsabaka standartlarını, normlarını göz önüne almamışlar. Yer mi yok, var. Eğer üç metre sağından üç metre solundan olsa müsabaka da yapılabilecek. Ne oldu şimdi? Sadece antrenman için kullanılıyor. Yani yapılan iş ve işlemler bazen aceleye getiriliyor ve projeler fazla değerlendirmeye tabi tutulmadan günü kurtarmak için günübürlük. Y5 (sosyal olanakların yetersizliği)

Okul alanının çok geniş olmasının tabi dezavantajları var. Y1 (okul alanının genişliği)

Giriş katta etüt yapıyoruz mesela, üst katlar da açık olduğu için öğrencilerin dağılabileceği çok alan var kontrolünü yapamıyoruz. Ö2 (çalışma salonu)

Şimdi bizim engelli öğrencilerimiz var, aslında okul binaları yapılırken hayırsever tarafından yaptırıldı okulumuz ve hem pansiyonda hem okul tarafında pansiyon var dolayısıyla engelli öğrenciler için de planlanmış durumda, diğer kamu binası modelinden uzak yapılmış ne kadar etiktir orası ayrı mesele. Şimdi bizim bir tane görme engelli, bir tane işitme engelli, bir tane de ortopedik engelli toplamda üç tane öğrencimiz var. Hı ortopedik engellinin koluyla alakalı, ayaklarıyla alakalı değil o yüzden sıkıntı yaşamıyor. Ama şimdi örneğin, buraya okullardan öğrenciler geliyor, okulu tanımak için. Geçen dönem tekerlekli sandalyeyle bir öğrenci geldi ve konferans salonuna inemedik çünkü asansörümüz çalışmıyordu. Çocuğu birileri tuttu ben de yanındaydım aynı zamanda, beraber taşдық. Onun dışında böyle, öğrencilerin rutin hayatlarını sürdürürken kafalarını çarpacak, ayakları takılıp düşecek bir ortam yok ama daha iyi olabilir mi tabii olabilir. Asansörün zeminden yukarı doğru çıkması planlanmış durumda ama şu anda çalışmıyor. Görme engelli öğrencimiz için yemekhane ve kantin tarafına gidiş gelişlerde bir yürüyüş yolu düşünülüyor. Ama şu an 11. sınıfımızda, dört yıldır öğrencimiz, dört yıldır çok yakın arkadaşlarının en ufak bir boş vermişlikleri olmadı tek başına hiçbir zaman yürümek zorunda kalmadı bireysel gayret. R2 (engelli öğrenciler için düzenleme)

ii) *Hijyen ve Temizlik*

Hijyen ve temizlik alt temasında “tuvalet” (f=7), “genel temizlik” (f=3), “temizlik personeli” (f=3), “bahçenin temizliği” (f=2), “kişisel temizlik” (f=1) kodlarıyla ifade edilmiştir.

Hijyen ve temizlik açısından okul güvenliğine ilişkin katılımcı görüşleri, en yüksek frekansın elde edildiği koddan en düşük frekansın elde edildiği koda doğru sıralanarak aşağıda sunulmuştur:

Art niyetli kişiler tuvaletlere pet şişeleri çeşitli şişeleri atarlar. O her toplumda olur. Bizim de zaman zaman ayda birkaç kez tıkanma oluyor. Bakın normal kullanım ile tıkanma olmaz. Normalin dışında kullanım ile bazı düşünceleri soru işaretli kişilerce gizlice yapılır. Bizde onun maddi boyutunu, ceremesini çekerek yerine geri getiririz. Y5 (tuvalet)

Ama tuvaletlerde, özellikle öğrenci tuvaletlerinde biraz sıkıntı oluyor. Yani temizlik anlamında, yeterince temizlenmediğini düşünüyorum. Sabun her zaman oluyor da tuvalet kâğıdı yok diyebilirim. Ö1 (tuvalet)

Her yer pırıl pırıl olmuyor. Hijyen konusunda bir sıkıntı var ve sürekli devam ediyor. R3 (genel temizlik)

Beş altı tane temizlik personelimiz var ama sayıyı tam bilmiyorum. Bunların da geçici işçiler gibi statüleri var. İŞKUR'dan geliyorlar, onların da verimli çalışmalarını sağlamak zor oluyor. Gönüllü, istekli olmayabiliyorlar bazı okullarda. Geçen yıl çalıştığım okulda şirketlerle anlaşma vardı. O bayağı iyi olabiliyordu. Çünkü o zaman okul 12 saat açık kaldığında sürekli paspaslarla geziyordu bayanlar. Ama şu anda okulumuzda İŞKUR personeli var. Bunlardan yeterli verimi alamıyoruz. R4 (temizlik personeli)

..bir de okulumuzun bahçesi var sadece içi değil. Okulun içini halledebilirsiniz ama bahçesinin temizliği ve hijyenini çok kısa sürede değil de uzun sürelerde sağlanabilir. Bizim okula 20 temizlikçiyi koysan ancak yapar. O da olmuyor. İhtiyaç çok. Yine biz personel açısından şanslıyız. Hiçbir imkâna sahip olamayan okullar da çok. Y1 (bahçenin temizliği)

En büyük sorun şu beden eğitim dersinde çocuk derse katıldığında ister istemez terleme yapıyor. Çocuk üzerini değiştiriyor. Ama çorabını değiştiremiyor, duş alamıyor veya lüzum görmüyor. Bizim bir ara duşumuz da vardı. Çocuk lüzum görmüyor. Duşta oldu mu orda resim çekebiliyor. Nahoş şeyler olabiliyor. O yüzden duş sistemini artık kaldırdık. Y3 (kişisel temizlik)

Ortaöğretim kurumlarında görev yapan okul yöneticisi, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmenin okul alanlarının düzenlenmesi açısından görüşlerine bakıldığında iki alt tema çerçevesinde şekillenmektedir: fiziksel düzenlemeler ve hijyen ve temizlik. Fiziksel düzenlemeler içinde yer alan bahçe ile ilgili algılanan tehditler okul dönemi içinde bahçedeki inşaatın varlığı, bahçenin düzenlenmesi ve aydınlatılması üzerine yoğunlaşmaktadır. Hijyen ve temizlik alt temasında ise okul tuvaletlerinin yetersiz temizliği ve hijyeninin okul güvenliğini tehdit ettiği katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Okul tuvaletleri ile ilgili teneffüslerdeki yığılma durumu sorulduğunda niceliksel olarak yeterli olduğu ancak okul idarelerinin temizliği sağlamada eksik kaldıkları söylenebilir.

4.3.2. Okul Yönetimi ve Uygulamalar Açısından Okul Güvenliği

Okul yönetimi ve uygulamalar açısından okul güvenliğine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.4'te yer almaktadır. Tablo 4.4 incelendiğinde okul yönetimi ve uygulamalar açısından okul güvenliği; “öğretmenlerin okul güvenliği farkındalığının olmaması” (f=16), “okul güvenliğini tehdit eden uygulamalar” (f=12), “okul güvenliğini tehdit eden davranışlar” (f=4) olarak betimlenmiştir.

Tablo 4.4

Okul Yönetimi ve Uygulamalar Açısından Okul Güvenliği

Kodlar	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	R1	R2	R3	R4	R5	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	f	%
Öğretmenlerin okul güvenliği farkındalığının olmaması	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	16	100
Okul güvenliğini tehdit eden uygulamalar	√	√	√	√	√	√		√	√	√	√		√	√			12	75
Okul güvenliğini tehdit eden davranışlar		√	√			√			√								4	25

Okul yönetimi ve uygulamalar açısından okul güvenliğine ilişkin katılımcı görüşleri, en yüksek frekansın elde edildiği koddan en düşük frekansın elde edildiği koda doğru sıralanarak aşağıda sunulmuştur:

Olması beklenir. Biliyorsunuz OGOS okullarda şiddeti önlemeyle ilgili olan proje, onunla ilgili olarak kurulan komisyon, onun yıllık çalışma planını ilan ediyor. Bunlardan haberdarlar en azından. Şiddeti önleme planı yapılıyor. Ama bu genelde kâğıt üzerinde kalıyor. R3 (öğretmenlerin okul güvenliği farkındalığının olmaması)

Milli Eğitim'in yapmış olduğu protokoller ve işbirliklerini bildiklerini zannetmiyorum, onları ben de bilmiyorum. Belki aramızdaki muhabbetlerde geçerse kulaktan dolma bilgimiz olur, yoksa öğreneceğimiz şey değil. Ama okul güvenliği ile ilgili bilgi düzeyleri yüksektir eminim. Ö2 (öğretmenlerin okul güvenliği farkındalığının olmaması)

Buradaki öğretmenlerin okul güvenliği ile ilgili yasa, yönetmelik ya da protokoller hakkında çok fazla bilgileri yok, açık söylüyorum. Ama ben şunu biliyorum ki okul çevresinde, okula yönelik veya çocuklarımıza yönelik

gelebilecek tehlike karşısında emniyet ile işbirliği yapıp, emniyetten yardım aldıklarını biliyorum. Ö5 (öğretmenlerin okul güvenliği farkındalığının olmaması)

Okul güvenliği ile ilgili protokoller ve işbirlikleri hakkında çok fazla da bilgi sahibi olduklarını düşünmüyorum. Belki %30'luk bir kesim okul güvenliği ve olup bitenler ile ilgili bilgi sahibidir ama onun dışındakilerin, güvenliği nöbet tutmaktan, kamera görüntüleri olaraktan düşünen arkadaşlar olduğunu düşünüyorum. Mesela bir okul polisinin olduğunu bilmez pek çok arkadaş. R5 (öğretmenlerin okul güvenliği farkındalığının olmaması)

MEB'in diğer kurumlarla işbirlikleri, protokolleri bunlar idari şey rehberlik servisinin konusu değil. Tabi bunu bilgi olarak soruyorsanız. Bizim okulda öğretmenler ne ölçüde bilgilendiriliyor? Bunlar kişisel meraktan öğrenilebilecek bir bilgi. O kadar çok yoğun bir seminer programı uyguladığınız zaman öğretmenlere, çok aslında antipatik gibi dururuz. Fazla bir şey anlatmak antipati uyandırır, ilgiyi bozar, nefreti uyandırır. Bir şeyi sürekli öğreteceğim, sürekli vurgulayacağım, sürekli ayrıntıyı vereceğim dersensiz insanlar o kişiye veya o olaya karşı öfke ve kızgınlık yaşar. Bunun dozunda olması çok önemli, son yıllarda biz bunu fazlasıyla yaşıyoruz. Fazlasıyla seminer programı uygulamaları yapıyor. Zannediliyor ki seminerler uygulanınca toplum değişecek. R4 (öğretmenlerin okul güvenliği farkındalığının olmaması)

Yaklaşık dört yıl oldu. Bakanlık kılık kıyafeti serbest bıraktı. Sonra işin içinden çıkılamadı. Velilere bıraktı ama net bir kural konmadığı için çocuklar o serbestliği çok aşırı özgürlük olarak algıladılar. Şu anda okulların büyük çoğunluğunda, kılık kıyafet konusunda sıkıntı var. İdarecilerin ve velilerin inisiyatifine bırakılmasını ben doğru bulmuyorum. Bakanlık, kural koymalı ya giyilsin ya giyilmesin. Yani yöneticilerle velilerin inisiyatifine bırakılması iki okul arasında farklı uygulamaya eden oluyor. Farklı uygulamada birisinde yapılan doğru, öbüründe yanlış addediliyor. Çocuklar şiddetle karşı çıkıyor. Bizim yanımızdaki okul uygularken bizim uygulamamız ya da tam tersi olması okulları sıkıntıya sokuyor. O da biliyorsunuz disiplin bir yerden bozulmaya başlayınca arkası geliyor. Kıyafet bozulmaya başlıyor, eğitim bozulmaya başlıyor kontrolden çıkıyor. Dolayısıyla nemelazımcılık devreye giriyor ve kaybediliyor. Kılık kıyafet serbestliği uygulaması ile birlikte okula girip çıkanı engelleyemedik. Çünkü kıyafet çocuğun hem okulu hem de kendisini sahiplenmesine yol açıyor. Bizim de onu tanımamızı sağlıyor. Dışarıdan -ki yaşadık bu okulda- kıyafet serbestliği olduğu bir dönemde çocuk okula giriyor, üstünde kıyafetlerle tüm sınıfları geziyor. En son bir öğretmen fark ediyor, sınıfta o öğrencinin olmaması gerektiğini. Bizi çağırdılar, çıktık. Hakikaten o iki öğrenci bizim öğrencimiz değil. İki kişiydi. Bu kötü niyetli de olabilir. Başka okulun öğrencisi olarak gayet iyi niyetle derse girip oturup ders dinlemişler. Olsun, ama bu okulda olmaması gereken çocuklar. Bu kötü niyetli de olabilirdi. Onun için ben şiddetle kıyafetin serbest

olmaması gerektiğini savunuyorum. Resmi forma giyen insanlar aidiyet duygusunu hissederler. Onun için üniforma vardır. Okul kıyafeti çocuğun aidiyet duygusunu geliştiriyor. Y6 (okul güvenliğini tehdit eden uygulamalar)

Dönem başında bütün velilerimiz “Lütfen okulda okul kıyafeti olsun” isteğinde bulundular. Çünkü öğrenci okul kıyafeti olmazsa, her gün anne babasından farklı kıyafet ve ayakkabı talep edeceği için maddi açıdan durumları da çok çok iyi olmadığından özellikle velilerimiz bunu rica ettiler. Fakat uygulamaya gelince öğrencilerimiz bunu çok fazla uygulamıyorlar. Bu da okul güvenliğini tehdit ediyor. Dışarıdan bir öğrenci geliyor, içeri girerken kimlik kontrolü yapılmadığı için başka bir liseden biri gelip derse girse hiçbirimiz anlamayız. Sadece sınıfta derse giren öğretmen anlayabilir. Yıllar öncesinde okuldan farklı bir öğrenci kapıda güvenlik olmasına rağmen silahla okula girip, bir öğretmeni tehdit ettiğine şahit olduk. Okul kıyafeti yok, sivil bir şekilde içeri giriyor. Montundan dolayı üstündeki kıyafet görünmüyor. Kışın, soğuk ve herkesin üzerinde palto olduğundan içinde ne olduğu anlaşılmıyor, güvenlikçi durumu fark edemiyor. Sonra idareye bir telefon açılıyor. Kuvvetle muhtemel sınıftaki öğrencilerden biri çok korkuyor, “Silahla biri girdi, öğretmenimize zarar verecek” diye haber verince sınıfta arama yapıp öyle ortaya çıkartılıyor. Güvenlik önlemleri artırıldı. Öğrenci kimlikleri ile okula giriş-çıkış sağlandı. Ö3 (okul güvenliğini tehdit eden uygulamalar)

Devamsızlık ile ilgili düzenlemeler yapıldı. Velinin bir dilekçesi ile öğrenci mazeretli-izinli oluyor, “Ailemin haberi var ben gelmiyorum” diyor, dolayısıyla bir alan açıldı öğrencilere. Veli belgeye “şu gün okula gelmediğinden bilgim dâhilindedir” dedi mi öğrenci izinli olmuş oluyor. R2 (okul güvenliğini tehdit eden uygulamalar)

Üç yıl oldu sanırım. Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinin üç yıl önceki düzenlemesinde, sosyal bilimler liseleri yönetmeliği kaldırıldı fen liseleri yönetmeliği kaldırıldı. Bizim okulumuzun kendine has yönetmeliği vardı, tıpkı fen lisesinde olduğu gibi. Şimdi bu bütün liseleri kucaklayan bir yönetmelik, ee ne yapacak hepsine birden hitap etmek zorunda. Hepsinin asgari müştereklerinde bir takım alanlar ortaya koymak zorunda, haliyle işte bizim okulumuza özel bir güvenlik, sosyal ortam, sosyal değer gibi bir şey yok. Tüm liseleri birden düşünmek ya da ne bileyim o bağlamda düşünebilirsiniz. R2 (okul güvenliğini tehdit eden uygulamalar)

Okul kıyafetlerinin belirlenmesi ile ilgili okul aile birliği bir anket yaptı, %55-60 oranında aileler forma kullanılmasını istediler. Ama aksamalar da oluyor zaman zaman, kılık kıyafet serbestliği güvenlik zafiyetine yol açabilir. Okul dışından gelen bireyler tanınmaz, bilinmez. O konuda farklı insanların okula girmesi güvenlik zafiyetine yol açabilir. Güvenlikçi okulun öğrencilerine çok hakim değilse, kapıdaki insan çok hakim değilse veya gözünden kaçarsa

forması olmadığında bir başkası da okulun içine rahatlıkla girebilir. R5 (okul güvenliğini tehdit eden uygulamalar)

Bir de Milli Eğitim'in "Okullar Hayat Olsun" isimli bir projesi var. O projede bütün halk, okul saatleri dışında okul alanından yararlanabiliyor, bunun iyi yönleri de var, kötü yönleri de var. Biz bu şekilde güvenliğini sağlayamıyoruz. Mesela burada öğrenci gittikten sonra -15:30 sonrası- kurs oluyor. Ama burada pansiyon da var, 15:30'dan sonra halk eğitim ya da başka bir kurum gelip seminer, kurs falan veriyor. Okul açık kalıyor. Şimdi idareci saat 17:00'dan sonra okulda beklemek zorunda değil, çekip gidiyor. O yüzden güvenlik demek, sadece kapıda güvenlik görevlisi demek değil. Bunlardan özellikle benim tespitim, biz çoğu zaman kapıyı açık bırakıp gidiyoruz. Y1 (okul güvenliğini tehdit eden uygulamalar)

Güvenliği tehdit eden davranış denildiğinde aklıma pansiyondaki kette (su ısıtıcısı) kullanımı geliyor. Kantin belli bir saatte kapanıyor ama ders çalışmak için nescafedir, bir şeylerdir, acıktıkları zaman bir şeyler yapmak istiyorlar. Kantin 10:30'da kapanıyor, çünkü 11:00 zaten yat saati, 10:30'da da yataklarında olmaları lazım. Kantin kapandıktan sonra mesela sınav haftası boyunca geç saatlere kadar çalışmak istiyorlar, dolayısıyla her odada hemen hemen bir kette var. Maalesef bu onlar için iyi ama bizim için kötü bir şey, şöyle ki sigortaları attırabilir, yangın çıkartabilir. Kontrolsüz kullanımlar var, kettelerde makarna yapmalara giden davranışı gösterdikleri için o tarz bir sıkıntı oluyor. Bunları biz toplattık, evet toplattık, derslere kadar abarttılar çünkü. İki tarafın da bloklarındaki elektrik sistemi bunu kaldırmayacak yani güvenlik açısından hayır diyoruz yoksa kahve içmesinde bana göre bir sakınca yok. Y2 (okul güvenliğini tehdit davranışlar)

En büyük sıkıntılarımızdan birisi teknolojinin hızlı ve yaygın kullanılması, evet çok faydalı ama zararlı yönlerinin giderilmesi lazım. Çocuk okula girdiğinde, internetle ve teknoloji ile bağlantısının kesilmesi lazım. Çünkü cep telefonlarını kullanırken eğitilemiyor, davranışının sonucunu kestiremiyor. Daha önceki yıllarda çocuklar birbirlerine kısa mesaj atıyorlar -sokak diliyle konuşuyorum- "Çıkışta mevzu var." mevzu var denince bütün öğrenciler kısa mesaj ile birbirlerine ulaşıyorlar. Bu olayların büyümesine artmasına neden oluyor. Biliyorsunuz sürü psikolojisi dediğimiz toplum psikolojisinde, topluluk çoğaldıkça oradaki kişilerde daha çok hareketlenme oluyor. Olmayacak kavga da büyük kavgaya dönüşüyor. Mevzu bu; kavga. Bu birincisi. İkincisi, çocuk okulda yaşadığı en ufak sorunu sanki çok büyük sorun varmış gibi anında ailesine iletiyor. Mesajla, telefonla aile ufak bir şey dese bile veli bir hışımla buraya geliyor. O anda şikâyetçi olduğu öğretmeni yakalasa, öğretmene şiddet uygulayacak. Y6 (okul güvenliğini tehdit davranışlar)

Futbol dersi, futbol maçı yapacağız. Bu nedir? Bir faaliyettir veya bir değerler eğitimi yapacağız. Atıyorum yaşlıları huzurevinde ziyarete gideceğiz. Ben güveniyorum, çocuğu kapıdan çıkarttım. Çocuk ne yapıyor? Kaçıyor,

gidiyor. Benim güvenlik zafiyetim oluştu. Bir ma yapıyorum, burada faaliyet olsun diye güvenlik zafiyeti doğurdu. Yaptığımız her faaliyetin güvenlikle ilgisi vardır. Her yaptığımız olayda risk taşıyoruz. Y3 (okul güvenliğini tehdit davranışlar)

Ortaöğretim kurumlarında görev yapmakta olan okul yöneticisi, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmenin görüşleri okul yönetimi ve uygulamalar bağlamında incelendiğinde katılımcıların tamamı okul güvenliği konusunda aynı okulda görev yaptıkları meslektaşlarının farkındalığının yetersizliğini bildirmişlerdir (f=16). Öğretmenlerin bu konuda; mevcut protokol ya da işbirliklerini kendi başlarına araştırarak meslekteki ve uygulamalardaki yenilikleri takip etmek yerine, kendilerine okul yönetimi ya da rehberlik servisi tarafından ilan edildiğinde haberdar oldukları söylenebilir.

Bununla birlikte araştırma süreci içerisinde sıklıkla, farkındalığı artırmak için düzenlenen hizmet içi eğitimlerin öğretmenler arasında tepki çektiği belirtildiğinden eğitimlerin çok değer görmediği söylenebilir. Oysa eğitim yaşam boyu devam eden bir süreç olarak ele alındığında, öğretmenlerin gelişimleri için hizmet içi eğitim ve çalıştayların önemli bir yeri olduğu söylenebilir.

4.3.3. Okul Çevresi Açısından Okul Güvenliği

Okul çevresi açısından okul güvenliğine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları tablo 4.5'te yer almaktadır. Tablo 4.5 incelendiğinde okul çevresi açısından okul güvenliğinin i) *sosyo kültürel ve sosyo ekonomik çevrenin etkisi*, ii) *okul dışı riskler*, iii) *aile etkisi* olmak üzere toplam üç alt tema çerçevesinde incelendiği görülmektedir.

Tablo 4.5

Okul Çevresi Açısından Okul Güvenliği

Kodlar	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	R1	R2	R3	R4	R5	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	f	%	
Sosyo kültürel ve sosyo ekonomik çevrenin etkisi	√	√		√	√		√	√	√	√		√		√	√		11	68.75	
Okul dışı riskler	Trafik	√	√	√	√	√			√	√		√		√	√		11	68.75	
	Denetimsiz çevre		√			√		√		√			√				5	31.25	
	İnternet cafe	√			√							√					3	18.75	
	İnşaat alanı						√		√			√					3	18.75	
	Okul servisi			√													2	12.50	
	Arkadaş grubu											√					√	2	12.50
	Dershaneler						√										1	6.25	
	Terör			√													1	6.25	
	Zaman yönetimi					√											1	6.25	
	Aile etkisi	Ailenin sosyo ekonomik düzeyi	√	√	√		√	√	√	√	√		√	√				10	62.50
Ailenin eğitim durumu			√	√	√							√	√	√	√		7	43.75	
Parçalanmış aile		√		√				√	√					√			5	31.25	
Ailenin tutumu				√					√					√		√	4	25	

i) *Sosyo Kültürel ve Sosyo Ekonomik Çevrenin Etkisi*

Okul çevresi açısından okul güvenliği incelendiğinde “sosyo kültürel ve sosyo ekonomik çevrenin etkisi” (f=11) olarak betimlenmektedir. Bu koda ilişkin olarak seçilen katılımcı görüşleri aşağıda sunulmuştur:

Bizim okul için baktığımızda çevrenin sosyo ekonomik durumuyla, Antalya merkezdeki bir okulu aynı kefeye koyamayız. Dolayısıyla aynı eğitim programını kullanıyoruz tabii ama sosyo ekonomik boyuttan baktığımızda zaten işler içinden çıkılmaz bir hal alıyor. Ancak şunu da netice olarak gördüğümüz zaman, A okulundaki sosyo kültürel özelliğe sahip olan öğrenciler ile B okulundakiler sonuç olarak, hatta il ve bölge olarak baktığımız zaman bile aynı sınava giriyorlar. Dolayısıyla bunun ne kadarını nasıl değiştireceksiniz, hangi bölgeye, hangi sınava yapacaksınız? Ö1

Okulumuz önceden sadece bu bölgenin öğrencilerini alırken sonrasında puanla yerleştirilen bir yer haline geldi, dolayısıyla Antalya'nın her bölgesinden öğrenci var. O kadar fazla kültür farkı var ki. Örneğin, dönem sonunda ortaokulda sorun yaşamış bir öğrenci buraya geliyor. Geldiği günden itibaren problem devam ediyor. Sınıfta sürekli para çalınıyor. Para bulunamıyor. Hırsızlık. Sürekli aynı kişi tuvalette cüzdan buluyor. Maddi durumu kötü olan öğrencilerin davranışlarına, içinde buldukları durum

olduğu gibi yansıyor. Bir de özentisi olayı var. Öğrenci, arkadaşındaki son model telefonda kendinde de istiyor. Ailesi alamadığı için ailesiyle devamlı sorun yaşıyor. Marka bir tişört istiyor. Velilerle çok fazla konuşuyorum, “Yetişemiyorum artık hocam biraz da siz konuşun bu marka takıntısını biraz bıraksın” dediği zaman öğrenciyle konuşuyorum. İkna ediyorum ama öğrencinin kafasında bir takıntı oluyor. Ona ulaşma isteği var, o yaşta ulaşamadığında kötü şeyler yapıyorlar. Ailesinden para alıyorlar ya da markete gidip çantasına atıp evine götürüyor, “Nasıl olsa yakalanmadım bir daha yaparım” diyen öğrencilerimiz oluyor. Denk geldiğinde Rehberlik Araştırma Merkezine göndererek destek olmaya çalışıyoruz. Ama bizden sonra ne yapıyorlar onu bilmiyoruz. Öğrencilerin kendi sosyal-kişisel sorunlarından dolayı biz sorun yaşıyoruz. Örneğin; öğrenci doğudan gelmiş, konuşmasından belli düzgün cümle kuramıyor, bu durum sınıf içinde öğretmenle ayrı diyalog kurmasına sebep oluyor. Ya da bu konuşmasından dolayı arkadaşları tarafından dalga geçiliyor. Öğrenci de bu durumda saldırıyor, tartışıyor, saldırganlaşıyor ya da onun bir açığını arayıp kendini savunmaya çalışıyor. Ö3

Biz buraya gelen çocuğun, sosyal ve kültürel çevresini bilmeden hareket ettiğimizde ters tepki aldığımız durumlar oluyor. Kepez bölgesindeki okullar ile Konyaaltı bölgesindeki okulların programı neye göre ayarlanabilir, nasıl ayarlanabilir bilmiyorum ama bir olduğu zaman aynı sonucu elde edemiyorsun. Oradaki öğrenci, veli profili, maddi durum ve hayata bakış buradaki ile bir değil. Antalya için Konyaaltı, Kepez dedik. İstanbul için, Trabzon için başkadır. Ama çocukların sosyo kültürel yapısını bilmemiz lazım. Bilmediğimiz zaman olumlu sonuç elde edemeyiz, onu işleyemeyiz. Ö4

Eski yönetmelik öğrencilerin çok kültürlülüğünü göz önünde bulundurarak oldukça cevap veriyordu, çünkü yatılı olması demek Türkiye'nin dört yanından insanların gelmesi planlanmış demektir yani müfredatın içerisine de bunlar bir şekilde paylaştırılmış durumdaydı. Ancak şu anda tek bir yönetmeliğe tabi olduğumuz için ihmal edilen bazı yönler var. R2

Antalya'ya baktığımız zaman hemen her çevreden öğrenci var. Yabancı uyruklu öğrenciler var. Çift vatandaşlık sahibi olan öğrenciler var. Ama onlar henüz Türkçeyi tam konuşamıyorlar. Türk dili ile ilgili pek çok dersi başarımları bekleniyor. Ailelerine önce dil öğrenmeleri gerektiğini anlatıyoruz. Zaman veya ekonomik sıkıntı sebepleriyle olamayabiliyor. Çok kültürlü yapıya uygun bir eğitim programı takip edilmiş olsa -öğrenciyi kazanmak anlamında- daha olumlu bir adım olur. Ama maalesef öyle bir program yok. R3

Antalya sık sık göç alan bir il haline geliyor. Bunlarda bazı tedbirler, rehabilite edilmesi gereken, önlem alınması gereken şeyler var. Burada bize diyorlar ki hemen alın, edin, eyleyin. Yani bu makine değil ki alıp da şuraya kalıba yerleştirdim. İnsanın sosyolojik, psikolojik yönleri var. Bunların göz

önüne alınması gerekiyor. Bunlar eğitim kurumları, mesela göç alan bir il ise belli zaman dilimlerinde o okula öğrenciler gelecek. Belli zaman dilimlerinde eğitim ve öğretimlerine devam edecek. Mesela “Ben kalktım, geldim” diyemeyeceksin kanunen. Dünyanın hiçbir yerinde -geçmişte de- olmamış bazı ülkelerde. Örneğin ben kalkıp “Şu ilden şu ile göçüyorum” diyemiyorsun. Bunlara belli bir düzenleme oluşturmak gerekiyor. Belli bir kıstas oluşturmak gerekiyor. Eğitimin burada lokal sıkıntıları mevcut ve yaşanıyor. Y5

ii) Okul Dışı Riskler

Okul çevresi açısından okul güvenliğinde okul dışı riskler “trafik” (f=11), “denetimsiz çevre” (f=5), “internet cafe” (f=3), “inşaat alanı” (f=3), “okul servisi” (f=2), “arkadaş grubu” (f=2), “dershaneler” (f=1), “terör” (f=1) ve “zaman yönetimi” (f=1) olarak betimlenmektedir. Okul çevresi açısından okul dışı risklere ilişkin katılımcı görüşleri, en yüksek frekansın elde edildiği koddan en düşük frekansın elde edildiği koda doğru sıralanarak aşağıda sunulmuştur:

Ulaşım da -özellikle okulumuz anayol üzerinde olduğu için- sorunlar oluyor. Kazalar falan oluyor. Geçmiş yıllarda ölümle sonuçlanan kazalar da oldu. Çok genç bir öğretmen ve öğrenci vefat etmişti. Y1 (trafik)

Servisle gidip gelenlerin trafik problemleri, trafikteki güvensizlik var. Y2 (trafik)

Ulaşım riski had safhada. Mesela iki yıl önce burası temel liseyken iki öğrenci mobilet kullanırken kaza yaptı ve bir tanesi vefat etti. Y3 (trafik)

Ben caddeyi ve trafiği kesinlikle çok tehlikeli buluyorum. Bizim okulun önünde motorla birkaç kaza oldu ama büyük kazalar değildi. Çocuklar biliyorsunuz motor kullanırken dikkat etmiyorlar. Ama her zaman tedirgin olduğum bir nokta. Y4 (trafik)

Arabayla da olsa yaya da olsa öğrenci evine ulaşana kadar trafik okul güvenliğini tehdit ediyor. Bizim Türk toplumu trafik kullarına %80-%90 uyuyor ama %10'luk risk her zaman için var. O kurallara uyup uymamak toplumun genetik yapısından oluşan bir şey. Y5 (trafik)

Büyükşehirde yaşadığımız için öncelikle trafik. Çocuklar servisle gidip geliyorlar. Y6 (trafik)

Bizim eskiden otobüsümüz caminin oradan kalkıyordu. Kız öğrencilerimizin yanına, evlerine giderken bazen iki erkek öğrenci vermek zorunda kalıyorduk ya da biz götürüyorduk korkuyorlar diye. Köpek çıkar, şu çıkar, bu çıkar diye çünkü etrafta sahipsiz köpekler var. Ö2 (denetimsiz çevre)

Çevredeki bulunan park bahçelerin denetimsizliği de okul güvenliğini tehdit ediyor. Bilmiyorum, yeterince denetlenebiliyor mu? Belli kafeler mevcut. Yani şuradaki dönerci bile ekmek arası uyuşturucu satabiliyor. Duyduğumuz başka mekânlarda, başka bölgelerde yapılabiliyor. Burada niye olmasın anlamında endişemiz var. Bunlar bile olabiliyor. Malum ülkemiz problemleri. R4 (denetimsiz çevre)

Diğeri de sokaktaki, çevredeki kötü niyetli kişilerin yapabilecekleri davranışlar. Bunlar ne olabilir? Çocuklara taciz olayları yaşanıyor, kavgaya yönlendirme, madde kullanmaya yönlendirme. Onun da tedbirini şu şekilde alıyoruz. “Çocuk 15:10’da okuldan çıkıyor. Eve geliş süresini buna göre hesaplayınız.” veli toplantılarında bunu söylüyoruz. Eğer belli bir noktadan sonra çocuk gelmediyse şüphe duyun. Y6 (denetimsiz çevre)

İnternet kafelerin de tehlikeli olduğunu düşünüyorum ve genelde internet kafe oyun salonu birlikte. Kimin gelip, gittiği belli değil. Çocukların bilgisayar alışkanlığı çok fazla biliyorsunuz. Bilgisayarı çok fazla kullanma da bence başlı başına bir tehlikedir. Bilinçsiz internet kullanımı da bence bir güvenlik problemi. Y4 (internet cafe)

Okulun çevresinde bir kafe veya bu tür yerler var. Sigara içerken bu tür yerlerde daha rahat davranıyorlar ya da oradaki çalışanlar var. Biz okulumuzda Milli Eğitim Bakanlığının güvenli internetini kullanıyoruz. Dolayısıyla güvenli. En azından sınırlı. Ama oraya gittiğinde neyi ne yapıyor bilemiyoruz. Bu anlamda güvenlik zafiyeti mevcut. Öğrencilerimiz okuldan çıktıktan sonra internet kafe ve oyun salonlarında zaman geçirebiliyorlar. Bunun denetimini belediyenin ve emniyetin yapması gerekiyor. Ne benim yasal olarak görevim ne de benim oraya gitme hakkım var. Orada kontrol etme hakkına da sahip değilim. Ö1 (internet cafe)

Okulumuz bahçesinde Köy Enstitüsü'nden kalıntılar var ve onları yıkamıyoruz. O inşaat alanları ile ilgili problem yaşamadık. Ama problem olabilir mi, olabilir. Çünkü kapısı penceresi açık olan yerler. En azından birkaç arkadaş girip rahatça takılabilecekleri; alkol, sigara, uyuşturucu madde kullanabilecekleri yerler. Oldu demiyorum. Ama olmadığı, olmayacağı anlamına gelmez. Korunaklı değil. Kapısı ve penceresi var herkes girip çıkabiliyor. Şu anda bile bir olay olsa biz bilemeyiz zaten. Ö1 (inşaat alanı)

Bol miktarda inşaat var. Onların verdiği sıkıntılar bulunuyor. R3 (inşaat alanı)

Mesela servisle giden öğrencilerimizin de servis riski var. Servislerin denetiminden sorumlu müdür yardımcısı benim. Kendi odalar birliği de

denetliyor, biz de denetliyoruz. Sayısını denetliyoruz, kaç öğrenci biniyor ona bakıyoruz. Bir de orada servisçi önemli. Nahoş olan iki servisçiyi işten attılar örneğin. Bir kız öğrenciyle bir olay oldu. Biz anında müdahale ettik. Kız öğrenciyi rahatsız ediyormuş. Hemen duyumu alır almaz iş akdine son verdik. Tacize gelmeden olayı kestik. Kız öğrencimiz altıncı ya da yedinci sırada giderken, adam kız öğrencimizi ilk alıyor servise başlıyor. Ondan dolayı dikkatimizi çekti. Kız çocuğumuz bize bildirdi “Beni böyle alıyor” diye. Adam olayı inkâra gitti, yaklaşık 31 yaşlarındaydı. Biz güzergâhı bildiğimiz için “Bu öğrenciyi yedinci alman gerekirdi” dedik, hemen iş akdine son verildi. Diğer olay ise bir kız öğrencinin ön koltuğa alınması ile ilgiliydi. Argo kelimeler, çocuklara karşı sert davranmalar, yakışmayan konuşmalar... O yüzden onun da iş akdine son verildi. Y3 (okul servisi)

Yürüyerek gelip giden öğrencilerimiz bir görüntü kirliliği oluşturuyorlar zaman zaman. Çok kalabalık arkadaş grubu şeklinde oturduklarında bazen – üçlü, beşli ve onlu gruplar halinde- şu karşıdaki sitenin altında sigara içtikleri oluyor. Çevrede hoş bir görüntü oluşturmuyor. Bir de alakasız insanlarla -okulla ilişkisi olmayan insanlarla- iletişim kuruyorlar. Zaman zaman bu türde güvenlikle ilgili sıkıntılar yaşanıyor. R5 (arkadaş grubu)

Dershanede yaşanan sıkıntılar oluyor. Bizim okulumuza da yansıyan kavgalar falan, bu tarz şeyler olmuştu geçen senelerde. R1 (dershaneler)

Yani şu anda terör olayları var. Risk hep çıkıyor. R1 (terör)

Bizim planlı, programlı ve zamanlı çalışma alışkanlığımızın olmaması. Çocuklarımıza bu duyguyu aşıl原因amamış olmak. Çocuk “eve gitsem ne olacak akşama şu kadar zaman var, şurada zaman geçireyim” diyor. Bu da eğitim için kaliteli eğitimin uygulanmasında bir güvenlik zafiyeti. Y5 (zaman yönetimi)

iii) Aile Etkisi

Okul çevresi açısından okul güvenliğinde aile etkisi “ailenin sosyo ekonomik düzeyi” (f=10), “ailenin eğitim durumu” (f=7), “parçalanmış aile” (f=5) ve “ailenin tutumu” (f=4) kodlarıyla ifade edilmiştir. Okul çevresi açısından aile etkisine ilişkin katılımcı görüşleri, en yüksek frekansın elde edildiği koddan en düşük frekansın elde edildiği koda doğru sıralanarak aşağıda sunulmuştur:

Öğrencinin ve ailenin sosyo ekonomik düzeyi de illa ki okul güvenliğini etkiliyordur. Bizim okulumuz için bunun bireysel yaşanmış bir örneğini veremem. Ama daha önce başka bir okulda çalışırken yaşanan bir olayı anlatayım; ben idarecilik yaptığım süreçte okulun fotokopi makinesi benim

odamdaydı o zaman, böyle şimdiki gibi çek fotokopyi git diyemiyorduk. Mecburen toner, kâğıt bakımlarından dolayı küçük bir ücret alıyorduk. O para, benim odamdan bir öğrenci tarafından çalındı. Bunu da tespit ettiğim zaman, çocuğun ekonomik anlamda çok alt gelirden bir aileden olduğunu fark ettim. Ö1 (ailenin sosyo ekonomik düzeyi)

Ailelerin sosyo ekonomik durumunun iyi olduğu okullarda, fiziksel güvenliği sağlamada özel güvenlik görevlisi tutmak bile zor değil. Yani bir ihtiyaç olduğu zaman biz, belediyeden ya da başka kurumlardan yardım bekliyoruz. Ama velinin sosyo ekonomik durumu iyi olduğu zaman kendisi talep ediyor veya kendi katkısıyla okul güvenliğini sağlama ihtiyacı duyuyor. Bizim öğrencimiz genelde taşradan gelen çocuklar. Velilerin de ekonomik durumu fazla iyi değil. O yüzden bu tür destek alamıyoruz. Y1 (ailenin sosyo ekonomik düzeyi)

Ailenin sosyo ekonomik düzeyi olumlu ve olumsuz etkileyebiliyor. Mesela çocuğu dersten kalınca “Ben size bina yapayım, bağış yapayım çocuğumu geçirin” diyor. Şimdi bir tanesi gidip “Okula klima istiyorlar” demiş. Biz onu geçirmek için klima istiyormuşuz. Biz devamsızlık ile ilgili sıkıyoruz. Müdür bey duyduktan sonra olayın asılsız olduğu ortaya çıktı. Özür dilediler. Y3 (ailenin sosyo ekonomik düzeyi)

Ailenin eğitim düzeyi düşük ise ekonomik düzeyi yüksek ise ters orantı var. Şiddet olayları artıyor. Ekonomik düzeyi düşük ailelerde o kadar saldırganlık yaşanmıyor. Sosyo ekonomik düzeyler eşitse sıkıntı yaşanmıyor. Ama farklı ise orada, sorunlar yaşanabiliyor ve çocuklar bunu kullanıyor. Ekonomik düzeyi üstün olan çocuklar, düşük olanları farklı şekillerde yönlendirebiliyorlar. Mesela, dört yıl önceydi galiba. Arkadaşının aldığı iyi bir ayakkabıyı evlerinin önüne kadar takip edip, evlerinin önünden çalan bir çocukla karşılaştım. Yani hırsızlıkla. Sonra öğrendik ki, ailenin ekonomik durumu onu almaya müsait olmadığı için çocuk sırf hafta sonları giymek için, o ayakkabıyı almış. Aile şikâyet etse o çocuk ceza almıştı. Y6 (ailenin sosyo ekonomik düzeyi)

Okul güvenliği konusunda eğitim çok önemli, örneğin aile eğitimsiz olunca kapıya geliyor; güvenlik “Kimlik alabilir miyim?” dediğinde, “Burası okul ya” diyor. Kimlik fuzuli geliyor. Güvenlikçi de eğitimsizse olay ister istemez büyüyor. Y3 (ailenin eğitim durumu)

Bizim ailelerin eğitim durumunu ölçmedim ama geneli orta seviye aileler, böyle çiftçi vb. “Çocuğumuz okuyor” diye, çocuğunun dediğine inanan veliler yani, takibi zor. Dolayısıyla bu durum okul güvenliğini tehdit ediyor. Çocuk tamamen kendi kafasına yaşıyor annesini ve babasını rahat ikna edebiliyor. Ö2 (ailenin eğitim durumu)

Anne babası ayrı olup annesi ve babasına nefret duyan, bundan dolayı sigara içen, akşam eve gitmek istemeyen, arkadaşlarında kalmak isteyen bir grup

öğrencimiz var. Bunu yapan öğrenciler sınıftaki arkadaşıyla ya da başka sınıftaki arkadaşıyla mutlaka problem yaşıyor. Parçalanmış aileleri düşündüğümüzde babayı arıyorsun “Anneyi ara” diyor, anneyi arıyorsun “Babayı ara” diyor çocuk ortada kalıyor. Okula getiremiyorsun. Ö3 (parçalanmış aile)

Parçalanmış aile çocuklarında “zaten anne ve babam beni sevmiyor, o zaman bu dünyada ben istediğim her şeyi istediğim gibi yapabilirim.” gibi kuralları tanımamama, farklı riskler alma durumu yani normal ergenlerdeki risk alma durumundan biraz daha fazla olabiliyor. Bu da şiddete yönelik veya risk alan davranışlara girmelerini arttırıyor. Daha vurdumduymaz oluyorlar. Daha gözü kara oluyorlar. R3 (parçalanmış aile)

Parçalanmış ailede, anne ve babası, çocuğu her türlü konuda koruyor. Çocuğum yapmaz diyor. Her türlü destek, bizi o sıkıntıya sokuyor. Çünkü anneden fırça yedi babaya sığınıyor. Baba onu sahipleniyor ve bize ters tepki gösteriyor.”Benim çocuğum bunu yapmaz. Benim çocuğumu siz ezmişsiniz. Güvenlik kim ki benim çocuğumu çıkarmıyor? Siz kimsiniz ki?” diyebiliyor. Tabi olayı bilmiyor. Daha sonra anlatılıyor. Olayın o boyutu var. Parçalanmış ailelerde genellikle ailenin bir ferdi, çocuğu her şeye rağmen korumaya çalışıyor. Kendisi zamanında korunmamış. Ağlamasına dayanamıyor. Y3 (parçalanmış aile)

Aile içi şiddet gören çocuklar daha saldırgan oluyorlar. Agresif davranıyorlar, zaten her tavrından belli oluyor. Ufacık bir problem olsa bile sürekli bağırın, memnuniyetsizliğini dile getiren biri olarak çıkıyor karşımıza. Ö3 (ailenin tutumu)

Öğrencilerin aileyle olan, ailenin tutumlarıyla olan yaşantıları, çok serbest, aşırı hoş görülü bir anne baba tutumu, kimi zaman nerde, ne zaman, ne yaptığı bilinmeyen bir öğrenci ortaya çıkıyor. Ama bunun yanı sıra bazı birkaç uç örnekler var. Çok kontrollü, hiçbir şeye izin vermeyen, aşırı disiplinli, aşırı otoriter tavırlar dediğimiz tavırlar var. O zaman öğrenci yalan söyleyebiliyor. R3 (ailenin tutumu)

Bir de toplumdan dışlanmış, kendini kanıtlayamamış veli geliyor. Ne desen zıt anlıyor. Onlar bize maalesef sorun oluyor. Onun sosyo kültürel ilişkileri oturmamış. "Sen beni adam yerine koymuyor musun?" gibi şeyler demeye başlıyor. Bu velinin tutumu biraz da yaşadığı sosyal hayata bağlı, hayatta ezilen biraz daha saldırgan oluyor. Y3 (ailenin tutumu)

Ortaöğretim kurumlarında görev yapmakta olan okul yöneticisi, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmenin görüşleri okul çevresi bağlamında incelendiğinde görüşlerin üç alt temada yoğunlaştığı söylenebilir; sosyo kültürel ve sosyo ekonomik çevrenin etkisi, okul dışı riskler ve aile etkisi. Antalya gibi çok kültürlü bir yapıya sahip olan

bir şehirde okul çevresinin sosyo kültürel ve sosyo ekonomik özelliklerinin okul güvenliğini doğrudan etkilediği söylenebilir. Bununla birlikte görüşler bağlamında okul dışı riskler incelendiğinde öğrencilerin direkt maruz kaldıkları trafik, okul etrafındaki denetimsiz çevre ve internet kafelerin varlığının da okul güvenliğini tehdit etmekte olduğu söylenebilir.

4.3.4. Öğrenci Özellikleri Açısından Okul Güvenliği

Öğrenci özellikleri açısından okul güvenliğine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.6’da yer almaktadır. Tablo 4.6 incelendiğinde öğrenci özellikleri açısından okul güvenliği “bağımlılık yapıcı madde” (f=16), “akran zorbalığı” (f=15), “devrecilik” (f=6), “problemlerli cep telefonu kullanımı” (f=5), “kurum bilinci eksikliği” (f=5), “kopya çekme” (f=1), “öğrenci sayısı” (f=1) kodlarıyla betimlenmiştir.

Öğrenci özellikleri açısından okul güvenliğine ilişkin katılımcı görüşleri, en yüksek frekansın elde edildiği koddan en düşük frekansın elde edildiği koda doğru sıralanarak aşağıda sunulmuştur:

Sigarayla sık sık, kat nöbetçisi olduğum zaman her teneffüs tuvaletlere de girip çıkıyorum, dolayısıyla orada rastlıyorum. Ama şu bir gerçek ki bunu bireysel olarak ya da okul idaresi olarak veya öğretmen olarak engellememiz mümkün değil. Ö1 (bağımlılık yapıcı madde kullanımı)

Şimdi maalesef sigara olayımızı muazzam seviyede fazla olarak görüyorum ben. Bunu engellemek için tek başıma çırpınıyorum, çocuklara sürekli teke tek yakalayıp “Kendim de bak zamanında içiyordum, bıraktım” gibisinden. Ö2 (bağımlılık yapıcı madde kullanımı)

Sigara kullanımıyla karşılaşılıyor. Tuvalet, işte biliyorsunuz okullarda artık abdesthane var, oralarda oluyor. Onun dışında okul bahçesinin içinde olduğunu duyuyorum. Kendim bizzat görmedim ama öğrencilerden duyuyorum ya da bahçenin dışı gibi yerler. R1 (bağımlılık yapıcı madde kullanımı)

Tablo 4.6

Öğrenci Özellikleri Açısından Okul Güvenliği

Kodlar	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	R1	R2	R3	R4	R5	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	f	%
Bağımlılık yapıcı madde kullanımı	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	16	100
Akran zorbalığı		√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	15	93.75
Devrecilik	√	√					√	√				√	√				6	37.50
Problemler cep telefonu kullanımı		√				√				√	√			√			5	31.25
Kurum bilinci eksikliği									√	√				√		√	4	25
Kopya çekme							√										1	6.25
Öğrenci sayısı											√						1	6.25

Sigara kullanımı var -ki artık onu saymıyorum- artık ucu kaçmış durumda. Ö4 (bağımlılık yapıcı madde kullanımı)

Sigara ile mutlaka karşılaşırız. Türk toplumunda artık toplu alanlarda kanunen yasak. Bu yasak ile yönetmelikler çerçevesinde okulumuzda komisyon oluşturuyoruz. Kaymakamlıklardan ceza yetkisi onayını alıyoruz. Bu onay disiplin kurulu üyelerini kapsıyor. Bizler cezayı kesiyoruz. Devletimize dolaylı bir vergilendirmeyi sağlamış oluyoruz. Y5 (bağımlılık yapıcı madde kullanımı)

Yoğun bir şekilde sigara kullanımı var. Bunun da engellenmesi yasaklamayla değil, son yıllarda özendirici objelerin ortadan kalkması çok yararlı oldu; filmlerde mozaikleme ya da reklamların yasaklanması, devletin sigara içimine gösterdiği tepkisel yaklaşımlar, yasal yaptırımlar. Mesela sigara içen öğrencilere biz burada ceza kesiyoruz. Anında aileye bilgi veriliyor, disiplin kuruluna sevk ediliyor. Bunlar caydırıcı ama tamamen engelleyemez. Çünkü yasaklara karşı aykırı bir yaklaşım var. Y6 (bağımlılık yapıcı madde kullanımı)

Az önce bahsettim dokuzuncu sınıfta dersine girdiğim bir öğrenci daha sonra Denizli'ye gitti. Annesini Antalya'ya ziyarete geldiğinde madde alıp, vefat ettiğini öğrendik. Ö3 (bağımlılık yapıcı madde kullanımı)

Üç yıl önce madde kullanımı olmuştu. Onun bilgisi bir şekilde bize geliyor. Zaten eğitim alanlar bilir, bir dedikodunun bile doğruluk payı %10'dur. %10'u buna bulaşmış anlamına gelir. Müdahale edilmesi anlamına gelir. Bildiklerimize müdahale ediyoruz. O çocuğu AMATEM'e yatırdık. Madde bağımlılığı aşırı derecedeydi. AMATEM'den kaçtı. Sosyal Hizmetler, çocuğu aileden alarak korumaya aldı. Ondan sonra bizden ve çevreden

uzaklaştırdılar. Kolay ulaşamaları diye uzaklaştırılmaları gerekiyormuş. Y6 (bağımlılık yapıcı madde kullanımı)

Madde kullanımı daha önce vardı. Çünkü çevremizin konumu itibariyle ikili eğitim yapıyorduk. İkili eğitimde öğrencilere hâkimiyetimiz yok idi. Ama şimdi tekli eğitimde hepsi bizim kontrolümüz altında. Daha önce, benim burada 1600 öğrencim vardı. İkili eğitim vardı. Şimdi 100 öğrenci var hepsine hâkimiz. Madde kullanımı artık yok. Şu anda öğrenciyi birebir daha iyi kontrol edebiliyoruz. Mesela 1800 kişiye bakış açısıyla 1000 kişi arasında fark var. Y3 (bağımlılık yapıcı madde kullanımı)

Alkolü dışarıda aldıklarını duydum, okulda karşılaşmadık. Dışarıda alkol alanlar var, hatta geçen yıllarda bir öğrencimiz hiperaktivite hapıyla beraber alkol almış, komaya momaya girdi, hastaneye yattı bilmem ne. Şimdi gençler alkol almayı, sigara içmeyi bir büyüklük olarak algılıyor. Ö2 (bağımlılık yapıcı madde kullanımı)

Alkol vukuatı bir kere denk geldi, dışarıda içip gelmişlerdi okulda değil. Ben pansiyon nöbetçisiyken, öğrencinin bir tanesi etüde kalkmamıştı. Yoklamada fark ettim. Odasına gittiğimde yatıyordu. Yatağında alkollü olduğunu fark ettim. İdareye sevk ettim. Ö1 (bağımlılık yapıcı madde kullanımı)

Alkolle bu aralar karşılaşmadım. Ama önceki yıllarda sınıfa alkollü gelen öğrencimiz oldu. Ailesi farkına vararak, öğrenciyi başka bir okula aldılar. Ö3 (bağımlılık yapıcı madde kullanımı)

Daha çok kız-erkek arkadaşlığı kaynaklı öğrencilerin birbirlerine yönelik husumet veya öfke duymaları ve bunu kontrol edememeleri var. Kıskançlık problem olabiliyor, yan baktın, düz baktın, küfrettin, argo sözcük kullandın gibi nedenlerle öğrenciler arasında şiddete dayalı sorunlar olabiliyor. Daha az fiziksel daha çok psikolojik şiddet oluyor. Bazen çelimsiz, daha beklenmedik, fiziksel olarak daha ufak tefek görünen öğrenciler daha baskın davranışlar gösterip psikolojik şiddet uygulayabiliyorlar. Ama tabii ki yine ufak tefek sözlü sataşmalar, eşek şakaları, itmeler kakmalar da olabiliyor. Genelde geçerken yan yana omuz atma, itkleme gibi şeyler oluyor. Daha çok sözlü sataşmalar daha baskın bizim okulumuzda. R3 (akran zorbalığı)

Birbirlerine vurma oluyor. Ama Allah korusun çok böyle ciddi kavgalar iki-üç senedir yok diyebilirim. Bazen birkaç kavgadan dolayı yüz, gözünün kenarı çizildi, eline zarar verildi gibi ufak tefek şeyler oluyor... Birbirlerine hakaret etme, öğretmene saygısızlık, arkadaşlarıyla alay etme, lakap takma, arkadaşının durumuyla dalga geçme var. Saçıyla, konuşma tarzıyla, tavır ve davranışları ile alay etme. Değişik değişik öğrencilerimiz var. Bir şeyini yakalayıp o özelliği ile ilgili dalga geçme var. Y4 (akran zorbalığı)

Kız erkek mevzularında geçmiş yıllarda bir iki tane bir şey oldu. Kız erkek mevzuları derken sevgililikten bahsediyorum. “Sen sevgilime şöyle dedin, böyle dedin, ters baktın, düz gittin” gibi ergenlik problemleri, birkaç öğrenci

toplanıp tehdit ediyor “Sen akıllı ol” bilmem ne, öyle şey yaşandı. Hatta bir tanesi davalık oldu. Savcılığa taşındı. Ö2 (akran zorbalığı)

İnternet üzerinden birbirini tehdit eden iki öğrencimiz olmuştu. Ö3 (akran zorbalığı)

Lakap takma çok var. Birinci sınıflarda daha yoğun olur. Buna izin vermeyeceğimizi, böyle bir durum olduğunda direkt bize, okul idaresine, sınıf öğretmenlerine gelebileceklerini belirtiyoruz. Bu da öğrencilerin kendilerini güvende hissetmeleri adına etkili oluyor. R5 (akran zorbalığı)

Lakap takma ve tehdit etme oluyor okulda, ama belirli bir düzeyde oluyor, sürekliliği yok. Bunun ders içinde yanlış olduğunu söylüyoruz, uzatmıyorlar fazla. Öğrenciler de rahatsız oluyorsa çok şey yapmıyorlar ama bazen öğrenci takılan lakabı seviyor. Öyle anılmayı seviyor, mesela esmer bir öğrencimiz var herkes ona “zenci” diyor o da rahatsız değil, zenci dendi mi o öğrencinin hoşuna gidiyor. Ö2 (akran zorbalığı)

Sadece yatılı öğrenciler değil, tüm öğrenciler ücret karşılığında yemekhaneden faydalanabiliyorlar. En büyük sorun üst sınıftaki öğrencilerin alt sınıf öğrencilerine baskı yapmaları oluyor. Sırada öne geçmeler, serviste orası benim yerim kalk demeler gibi. Bana ağabey-abla diyeceksin gibi akran baskısı oluyor maalesef. Yatılı okullarda bu tarz davranışlar daha sık görülür. Çömezlik kavramı vardır burada. R1 (devrecilik)

Devrecilik olayı ile baş etmek gibi bir şey yok, edemezsiniz mümkün olan minimum seviyede zarar görmemeleri için çaba sarf etmek. Eskilere defalarca anlatıyoruz, yaşanan olumsuzluklardan hareket ederek birtakım şeylere maruz kalıyorlar, kimsenin kimseye eziyet etme hakkı yoktur ve sen bunu yaptıysan da bedelini ödersin, yönetmelikte açık. Ceza alıyorlar. Örneğin; bir gün, üç gün, beş gün uzaklaştırma cezası, kınama cezası, okuldan gönderme cezası vb. R2 (devrecilik)

Devrecilik yavaş yavaş aşıyor ama ister istemez var hala. Ben çok fazla bir etkisini görmüyorum derslerde, olumlu tarafları da var. Ö2 (devrecilik)

Devrecilik yapılabilir. Bizim okulda en yaygın boyutuyla yemekhanede sıraya girerken önlerine geçmek gibi. Genelde 12. sınıflar yapıyor, 12. sınıflar kendi altlarına, 11. sınıflar kendi altlarına bu şekilde devrecilik yapıyorlar. En görsel boyutuyla, ortaya çıkan, ayyuka çıkan yemekhanede var. İlla ki okulun salonunu kullanırken de onlar önce girip çıkıyordur. Okulun sosyal bölümlerini kullanırken onlar öncelik görüyorlardır. Ama en bariz boyutuyla yemekhanede ortaya çıkıyor. Ö1 (devrecilik)

Bizler sınıflara cep telefonları için kilitli dolap yaptırдық. Okula geldikleri zaman dolaba kilitleyip okuldan çıkarken de alacak şekilde. Fakat öğrenciler uyarmamıza, söylememize rağmen buna çok fazla uymuyor. Derste öğrenci müzik dinlemek istiyor, mesajlaşmak istiyor ya da sınavlarda Google'dan yardım almak istiyor. Google, en büyük problemlerimizden biri. Telefonu

amacına uygun kullanmıyoruz. Dersi dinlemek istemeyen öğrenci telefonda saatlerce zaman geçiriyor. Ne kadar önlem alırsak alalım yine de öğrenci bir şekilde o telefonu cebinde taşıyor ve kullanmak istiyor en büyük sıkıntılarımızdan biri de bu. R4 (problemlı cep telefonu kullanımı)

En büyük sıkıntılarımızdan birisi teknolojinin hızlı ve yaygın kullanılması, evet çok faydalı ama zararlı yönlerinin giderilmesi lazım. Çocuk okula girdiğinde internetle bağlantısının kesilmesi lazım. Teknoloji ile bağlantısının kesilmesi lazım. Çünkü cep telefonlarını kullanırken eğitilemiyor. Bu yıl yaşamadım ama daha önceki yıllarda çocuklar birbirlerine kısa mesaj atıyorlar. Sokak diliyle konuşuyorum "Çıkışta mevzu var". Mevzu var denince bütün öğrenciler kısa mesaj ile birbirlerine ulaşıyorlar. Bu olayların büyümesini artmasına neden oluyor. Biliyorsunuz sürü psikolojisi dediğimiz toplum psikolojisinde topluluk çoğaldıkça oradaki kişilerde daha çok hareketlenme oluyor. Olmayacak kavgada büyük kavgaya dönüşüyor. Mevzu bu kavga yani. Bu birincisi. İkincisi çocuk okulda yaşadığı en ufak sorunu sanki çok büyük sorun varmış gibi anında ailesine iletiyor. Mesajla, telefonla aile ufak bir şey dese bile veli bir hisımla buraya geliyor. O anda şikâyetçi olduğu öğretmeni yakalasa öğretmene şiddet uygulayacak. Sonra olayı bir öğreniyor ki hiç çocuğun anlattığı gibi değil, çok basit bir olay. Rahatlıkla öğretmen ile öğrencinin ya da iki öğrencinin rahatlıkla çözebileceği bir konu aileye farklı yansıtıldığı an, biz işin içinden çıkamıyoruz. Ondan sonra olaylar büyüyor. Milli Eğitim Bakanlığının ne yapıp yapıp okulda cep telefonu ve internet kullanımını kaldırması lazım. Jammerlar mı koyar, engelleyiciler mi koyar? Çünkü bizim bunu engelleme yetkimiz yok. Y6 (problemlı cep telefonu kullanımı)

Bu dönemde artık öğrenciler iletişim araçlarını çok kullanılıyorlar. Kendi vücutlarının bir parçası gibi oluyor bazen telefonlar veya tabletler... Sosyal medya üzerinden Facebook'tan, Whatsapp'tan bazen öğrencilerin normal yaşamda söyleyemeyeceklerini çok daha rahat bir şekilde ifade etmeleri güvenlikle ilgili zafiyetlerin oluşmasına sebep olabiliyor. R5 (problemlı cep telefonu kullanımı)

Çocuklarda kurum bilinci, kurumsallaşmadaki kurallarda sıkıntı yaşayabiliyoruz. Yani şöyle yukarıdan aşağıya sıralandığında yüksek sesle konuşma, kurum bilincinin çocuklarda çok yerleşmemiş olması. Yani yüksek sesle koridorda konuşma, ders esnasında örneğin beden eğitimi dersi varsa yukarıya tuvalete çıkıyorsa orda bile sesini yükseltmeden konuşmuş olması gerektiğinin farkına varamıyor, bilmiyor. Ö5 (kurum bilinci eksikliği)

Aileden habersiz devamsızlık, okuldan kaçma bunlar karşılaştığımız birer davranış sorunudur. R3 (kurum bilinci eksikliği)

Disiplin konularımız arasında kopya var. Yani öğrenci başka bir öğrenciden veya kâğıttan yardım alıyor. Bu okul, kurallar anlamında sıkı bir okuldur. Direkt kopya yakalayan öğretmen, bununla alakalı bir dilekçe yazar. Öğrenci

o yazılıdan sıfır almış sayılır ve burada disiplin kurulu işler. R1 (kopya çekme)

1200 küsur öğrencimiz var. Daha önceki yıllarda 2500 öğrenciyle de çalıştık burada. O zaman yani neredeyse adım atacak, nefes alacak yer kalmıyordu. Öğrenci sayısının az olması her zaman güvenliğin daha kolay olmasını, daha belki herkese sunulabilmesini sağlıyor. Öğrenci sayısının fazla olması hem güvenlikle ilgili birtakım tedbirlerin, zafiyetlerin ortaya çıkmasına sebep olabileceği gibi öğrencilerin zaman zaman çok kuytu köşelere giderekten, orada sigara içme gibi davranışlarda bulunduğunu gördük. R5 (öğrenci sayısı)

Ortaöğretim kurumlarında görev yapmakta olan okul yöneticisi, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmenin görüşleri öğrenci özellikleri açısından incelendiğinde öğrencilerin yoğun sigara kullanımının okul güvenliğini tehdit ettiği söylenebilir. Görüşler doğrultusunda, okul yönetiminin ve öğretmenlerin sigara kullanımının önüne geçmede başarılı olamadıkları gözlenmektedir. Bu çerçevede sigara kullanımında önleyici tedbirler almak, öğrencileri sigara kullanımından önce bilgilendirmek ve farkındalıklarını artırmak faydalı olabilir. Pansiyonu bulunan fen lisesi (O1) ve sosyal bilimler lisesi (O2) okul türlerinde ise diğer okul türlerinde karşılaşılmayan bir başka problem durum da üst devre öğrencilerin alt devre öğrencilere uyguladığı devrecilik olarak belirtilmiştir. Okul arkadaşlığının ötesinde aynı pansiyonu kullanan öğrencilerin birbirleri üzerindeki davranışlarının okul güvenliğini tehdit ettiği söylenebilir.

4.3.5. Eğitim Programları ve Okul Güvenliği İlişkisi

Okul yöneticisi, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmenin eğitim programları ve okul güvenliği ilişkisine dair görüşleri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.7'de yer almaktadır. Tablo 4.7 incelendiğinde eğitim programları ve okul güvenliği ilişkisi “eğitim programlarında okul güvenliği kavramına yer verilmemesi” (f=11) kodu ile betimlenmiştir.

Tablo 4.7

Eğitim Programları ve Okul Güvenliği İlişkisi

Kod	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	R1	R2	R3	R4	R5	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	f	%
Eğitim programlarında, okul güvenliği kavramına yer verilmemesi		√		√	√	√		√	√		√	√	√	√	√		11	68.75

“Eğitim programlarında okul güvenliği kavramına yer verilmemesi” koduna ilişkin olarak belirlenen katılımcı gürüşleri aşağıda sunulmuştur:

Bizim eğitim programlarımız içinde okul güvenliği konusu yok ki. Bu ekstra bir şey. Okullarda, okul idaresini ilgilendiren bir şey. Bizim eğitim programlarımızda yok. Sadece öğrenciyi madde kullanımından uzak tutmak için uyarıda bulunuyorlar bize, bu işte de rehber öğretmenimiz ve daha önceki bahsettiğim arkadaşlarımız sürekli bu konu ile ilgili sunum hazırlıyorlardı. Çok etkili olmuş. Mesela bu kadar sigara içen öğrencimiz yoktu. Ö3

Okul güvenliği konusunun eğitim programlarında yeri yoktur. Yani okulda ders anlamında hiçbir manası yok. Ama rehberlik anlamında sorduğunuzda illa ki farklı bir boyutu vardır. Psikolojik anlamda felsefe dersi var, eğitim sosyolojisi dersi var. Bunların içerisine yaşanmış olaylar şeklinde aktarılabilir. Oradan dersler çıkartılabilir. Ama matematiği, fiziği, kimyayı hayat tarzı edinmiş, bizim okuldaki öğrenciler için söylüyorum ne kadar etkili olur, bilmiyorum. Mevcut müfredatta olacağını zannetmiyorum. Çünkü biraz eleştirmek gerekiyor bence, ben kişisel olarak söylüyorum. Benim şahsi gürüşüm. Mevcut müfredat sadece ye, iç, çalış, uyu boyutunda. Çocukları sosyallikten tamamen uzaklaştırmış. Özellikle bizim okul gibi fen lisesi veya anadolu lisesi, anadolu öğretmen lisesinden kalan bir iki sınıfla bunlar için hayat; sadece matematik, fizik, kimya. Oturalım matematik, kalkalım fizik, kimya ne bilim edebiyat bu şekilde gidiyor. Yani sosyal anlamda hiçbir şeyleri yok. O yüzden mevcut müfredatın çok fazla etkisi olabileceğini zannetmiyorum mevcut müfredata yerleştirilmış güvenlik konularının. Ö1

Yani okul güvenliğininin eğitim programlarında bir yeri yok, dediğim gibi ne yazık ki yok, işte bir proje var Okullarda Güvenli Ortamların Sağlanması projesi. O olmasa olur mu, mecbur olmak zorunda yapacak bir şey yok çünkü yönetmelikte diyor ki şu şu şu. Başka illerde de belki vardır da ismi farklıdır, OGOS olarak değildir. Bildiğim kadarıyla başka bir ilde yok. şiddeti Önleme'dir mesela adı. Eğitim programlarında eksiklik anlamında söyleyebiliriz tabi, yani müfredatlar hazırlanırken o programlar hazırlanırken

sadece bilgi öğretmek yerine, önemli olan dürüst öğrenci yetiştirmek ve bir üst öğrenim programına hazırlamak değildir. Okulların amacı iyi bir vatandaş yetiştirmektir, onun da bir parçası -en önemli parçası- güvenli bir ortamda yetişen çocukta bu değerlerin herhalde baskınlık oranı daha yüksek olur, öyle müfredat içerisindeki payı mı diyelim, yeri mi mümkün olduğu kadar arttırılmalı. R2

Okul güvenliği konusuna eğitim programlarında çok bir yer yok şu anda. Ama olmalı mıdır, dersiniz. Olmalıdır. Pek çok arkadaşımız yurtdışına gidip geldiğinde orada güvenlikçilerin olmadığını, okulun duvarlarının alçak olduğunu, herkesin evine en yakın okula bisiklet ile gidip geldiklerinden bahsediyorlar. Normalde istenen talep edilen budur. Hani en iyi okul evine en yakın okuldur. Öğrencilerin evine rahatlıkla ulaşım sağlayabileceği, kendi ihtiyaçlarını karşılayabileceği bir okuldur. Ama o tabii şu anda bizim ülkemizde gördüğüm kadarıyla çok mümkün değil gibi. Eğitimin amacı; çocukları iyiye, doğruya, güzele yönlendirmesi ya da yetişkinlerin istediği şekilde yönlendirilmesi olduğuna göre, yani eğitim sistemi içerisinde ya da eğitim programları içerisinde öğrenci davranışlarında somut birtakım değişiklikler yapmaya yarayacak içeriğin olması, öğrencilerin de belki daha olumlu bir insan, daha iyi bir vatandaş olmak için, demokratik yaşam biçimini benimseyebilmeleri için bu içeriklerden faydalanması gerekir. Neden? Böyle bir şeyden haberi olmayan çocuğun zaten böyle bir davranış sergilemesini bekleyemezsiniz değil mi? R5

Şimdi okul güvenliği eğitim programları içerisine fazla zerk edilmemiş. Eğitim programlarının içerisine işlenmemiş. Başlı başına okulun güvenlik anlayışı, yani Türkçe dersinde güvenlik duygusu değişik şekillerde ne yapılmış? Mesela diyelim ki Tarih, Sosyoloji, Türkçenin korunması, Türkçenin esilmesi, eğlenmesi ama Türkçe olarak var, toplumun güven duygusu olarak işlenmemiş, verilmemiş. Sadece çeşitli araç ve gereçler ile çeşitli uygulamalar ile normlar ve kurallar ile oluşturulmuş, örülmüş. Geçmişte Milli Güvenlik dersi var idi. Toplumun, ülkenin, milletin güvenlik anlayışı nasıl olmalı. Bugün, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi içerisinde güven duygusu, çeşitli normlar şeklinde var. Mesela Çanakkale ruhu denilince bazı güven duygusu, Türk toplumunun normları, Tarih dersi içinde de var. Ama bir İngilizce'de bir Matematikte, Fizikte, Kimyada, Biyolojide güvenlik duygusu, güvenlik normları programın içerisine işlenmemiş. Biraz önce de dediğimiz gibi bunun eksikliği şu şekilde giderilmeye çalışılmış; bir ders saati ile kurallar dediğimiz sınıf rehberlik programı çerçevesinde okulun güvenliği, okulun tanınması, (okulun bizim yeni öğrencilerine ilk haftayı okulu tanıma haftası olarak verirler) ilköğretim haftası diye okulun resmi açılışının öncesinde çocukların bir hafta önce okula gittiği yeni bir anlayış oluştu son beş yıldır. Bu, okul güvenliği yönünden iyi. Liselerde de bizim ilk birkaç günümüz yeni gelen öğrencilere okulu tanıma etkinlikleri, rehberlik servisi tarafından yapılır. Okul müdürü çıkar konuşma yapar, sınıf rehber öğretmeni çıkar ders saatinde

konuşma yapar. Belli okulun kurallarını ifade eder. Bir derslik program şeklindedir. Öbür dersler de dedik ya; Din kültüründe vardır, kısmen çok az tarih dersinde vardır, sosyoloji dersinde çok az vardır(Seçmelidir o da). Diğer eğitim programlarımızda yoktur maalesef. Eğitim programlarından kaynaklanan sorunlar okul güvenliğini fazla tehdit etmez. Sorumsuzluk zerk eder. Yani tehdit olarak değil de sorumsuz bir toplum ve vatandaş olmasını sağlar. Yoksa bir matematik programındaki eksiklik, bir fizikteki eksiklik okul güvenliği olarak işlenmemesi, sorumsuzluğa neden olur. O da vatandaşın diğer alanlarda edindiği bilgi ile sorumsuz olmasını gidermesi gerekir. Ama dediğimiz gibi her programın içerisine nakşeder, işler isek daha da güzel olur. Y5

Eğitim programlarında okul güvenliği ile ilgili hiç bir şey yok. Yani İş Güvenliği bile daha yeni, bu yıl uygulamaya konuldu. Okullar işyeri değil ama neticede hizmet sunulan yerler. Burada da merdivenlerden çıkılıyor. Burada da elektrik kullanılıyor, su kullanılıyor, yerler siliniyor. Milli Eğitim tarafından gelen yazı üzerine, iş güvenliği uygulamaya konuldu. Bu, genelde okullarda idarecilerin üzerine bırakılan bir yük gibiydi ama en son Çalışma Bakanlığıyla bir protokol imzaladı. Ona göre kontrolü ve uygulamayı Çalışma Bakanlığı yapacak. İşi yerine getirme görevi Milli Eğitim Bakanlığına ait. Yani okul müdür veya idarecilere bırakılmadı. Gerçekten de bırakılmayacak kadar önemli bir konu. Çünkü işin bir maddi boyutu var. Çok basit bir örnek, camlarda sarkmayı önleyecek korkuluklar olması lazım. Bunu okulların kaldırması mümkün değil. Bakanlar Kurulu bu Tıp binalar yapılırken ona göre çözüm bulmalı. Çocuk sarkamamalı dışarıya. Çok basit bir örnek ya da merdiven boyları, genişliği, trabzanların yüksekliği ki çoğu okullarda yüksek değil. Tıp projelerde bu yüksek tutulabilir. Mesela itelemede çocuk tırabzandan düşmemeli. Antalya çok kültürlü bir şehir mesela. Standart eğitim programları, okul güvenliğini de tehdit ediyor, can güvenliğini de tehdit ediyor. Farklılığa göre eğitim yapılamaması, en basitinden sosyal hayata, insan ilişkilerine bakış açıları farklı. Bizim normal ve hoş karşıladığımız bir davranışı dışarıdan gelen Rus öğrenci veya anne babaların yaklaşımı farklı. Bu farklılık programa yansısı ne derece uygulanabilir, tartışılır. Y6

Ortaöğretim kurumlarında görev yapmakta olan okul yöneticisi, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmenin görüşleri eğitim programları ve okul güvenliği ilişkisi bağlamında incelendiğinde eğitim programlarında okul güvenliğine yer verilmediği belirtilmiştir. Bazı katılımcıların görüşüne göre okul güvenliği sadece idareyi ilgilendiren bir konu olarak değerlendirilirken tüm paydaşların farkındalığının artmasıyla olaylara erken müdahale, okul güvenliğini

güçlendirecek ve eğitim-öğretim faaliyetlerine sağlıklı bir şekilde devam edilebileceği söylenebilir. Bununla birlikte Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (O4) türündeki ortaöğretim kurumunda yürütülen meslek derslerindeki atölye kullanımlarında iş güvenliğine dikkat çekmek de yaşanan ve yaşanabilecek kazaların önüne geçmede faydalı olabilir.

Aynı zamanda eğitim programları ve okul güvenliği arasında iki boyutlu bir ilişkinin olduğu söylenebilir. Eğitim programlarının sağlıklı bir şekilde uygulanabilmesi için güvenli okulların ön şart niteliğinde olduğu söylenebilir.

Diğer taraftan eğitim programları aracılığıyla da okul güvenliğine vurgu yapılarak yönetici, öğretmen, öğrenci ve velinin okul güvenliği konusunda bilgisini ve farkındalığını artırmanın mümkün olduğu söylenebilir.

4.4. Okul Güvenliğini Sağlamak İçin Alınan ve Tavsiye Edilen Güvenlik Önlemleri

Okul yöneticisi, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmenin okul güvenliğinin sağlanmasına dair görüşleri “*okul güvenliğini sağlamak için alınan güvenlik önlemleri*” ve “*okul güvenliğini sağlamak için tavsiye edilen önlemler*” olmak üzere iki alt başlıkta incelenmiştir.

4.4.1. Okul Güvenliğini Sağlamak İçin Alınan Güvenlik Önlemleri

Okul güvenliğini sağlamak için alınan güvenlik önlemlerine ilişkin görüşleri ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.8’de yer almaktadır. Tablo 4.8 incelendiğinde okul güvenliğini sağlamak için alınan güvenlik önlemlerinin i) *eğitim programlarında sosyal değerler kavramına yer verilmesi*, ii) *okul kurallarının ilanı*, iii) *genel güvenlik önlemleri* olmak üzere toplam üç alt tema çerçevesinde şekillendiği görülmektedir.

i) *Eğitim Programlarında Sosyal Değerler Kavramına Yer Verilmesi*

Okul yöneticisi, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmenin okul güvenliğini sağlamada alınan güvenlik önlemlerinde eğitim programlarında sosyal değerler kavramına yer verilmesi ile görüşleri “eğitim programlarında sosyal değerler kavramına yer verilmesi” (f=15) kodu ile ifade edilmiştir. “Eğitim programlarında sosyal değerler kavramına yer verilmesi” koduna ilişkin katılımcı görüşleri aşağıda sunulmuştur:

Değerler eğitimi kapsamında düşünüyorsak zaman zaman konferanslar düzenleniyor. Geçenlerde “ahlak” konusunda müftülükten de takviyeli bir konferans olmuştu. “Çanakkale Anma Programları” gibi bunlar içerisinde zaten değerler var. Belli değerler, o şekilde aktarılmaya çalışılıyor. Ö1

Şimdi sosyal değerler konusunda her ayın belirli bir teması oluyor. “Sorumluluk” mesela, o konuyla alakalı videolar izletiyoruz, çocuklardan örnekler alıyoruz, onlar üzerinde konuşuyoruz. Bunu haftanın bir gününe toplamak yerine eğitim programına yaymış olsak çok daha iyi olur. Zaten bir saatte bir hedef davranışımız var, o gün de sınav varsa geçelim bunu diyerek öğrenciler ders çalışmak istiyor. Ö2

Son birkaç yılda Değerler Eğitimi adı altında sosyal değerler aktarılıyor. Bu konu hakkında birkaç arkadaşımız görevli. Her ay “sevgi, hoşgörü ayı” gibi panolar hazırlanıyor. Öğrenciler oradan gelip geçerken bakıyorlar, mutlaka akıllarında bir şey kalıyordur. Ama dediğiniz gibi tabii ki seçmeli edebiyat dersinde bu konular işlense daha etkili ve akılda kalıcı olacaktır. Belki biz sayısal derslerde çok yapamayabiliriz ama sınıf rehber öğretmenliği yaptığımız sınıflarda bunu vermeye çalışıyoruz. Örneğin, anne babasından nefret eden bir öğrenciye sevgi ayında bir şey anlatamıyorsunuz. Hoşgörüden bahsedemiyorsunuz. Programın içinde olsa daha etkili olacaktır. Benim saatlerce anlattığım şey çocuğun bir kulağından girip öbür kulağından çıkıyordur. Ama değerler eğitiminin iyi olduğunu düşünüyorum. Yani bu verilmeli. Dediğiniz gibi ders içinde verilse daha etkili olacaktır veya seçmeli ders olarak verilse, daha çok konuşulsa ders olarak onu görse daha çok dikkate alacaktır. Daha çok bilgi sahibi olacaktır. Ö3

Tablo 4.8

Okul Güvenliğini Sağlamak İçin Alınan Güvenlik Önlemleri

Kodlar	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	R1	R2	R3	R4	R5	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	f	%	
Eğitim programlarında sosyal değerler kavramına yer verilmesi	√	√		√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	15	93.75	
Okul kurallarının ilanı	Sınıf rehberlik saatinde		√	√			√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	9	56.25	
	Oryantasyon programı	√		√	√		√	√	√	√	√	√			√	√	8	50	
	Kurallar konusunda öğrenci farkındalığı						√		√	√	√	√	√	√	√	√	7	43.75	
	Veli toplantıları	√			√										√	√	5	31.25	
	Kısa mesaj yoluyla bilgilendirme	√			√		√			√					√	√	5	31.25	
	İlan panoları aracılığıyla					√	√								√	√	4	25	
	Web sitesi aracılığıyla			√		√	√										3	18.75	
	Yazılı halde ilan etme		√		√									√			3	18.75	
	Tören sırasında hatırlatma	√			√					√								2	12.50
	Öğrenciler arası duyum aracılığıyla														√			1	6.25
	Yönetim tebliği ile								√									1	6.25
	İhtiyaç halinde dönem içi hatırlatma							√										1	6.25
	Genel Güvenlik önlemleri	Kamera		√	√		√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	13	81.25
Nöbetçi öğretmen		√	√		√		√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	11	68.75	
Nöbetçi öğrenci			√				√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	10	62.55	
Özel güvenlik görevlisi				√	√	√	√		√	√	√	√	√	√	√	√	10	62.50	
Okul polisi		√			√		√		√	√	√				√		6	37.50	
Doğal afet tatbikatı							√	√	√				√		√		5	31.25	
Gece bekçisi								√			√		√	√			3	18.75	
Veli izin dilekçesi		√													√		2	12.50	
Acil durum müdahale ekibi										√	√							2	12.50
Kart sistemi		√																1	6.25
Acil numaralar listesi										√								1	6.25
Hırsızlık sigortası																√		1	6.25
Atölye için güvenlik önlemleri															√			1	6.25
Nöbetçi idareci												√						1	6.25
İhata duvarı						√												1	6.25
Genel olarak tedbir alma							√											1	6.25

Şimdi biz değerler eğitimindeki konuları çocuklara hazmettirebilsek zaten okul güvenliğine gerek bile kalmazdı. Zaten en büyük sıkıntımız o. Çocuklara doğruluğu, dürüstlüğü, çalışkanlığı, vatanseverliği hazmettirebilsek okul güvenliğini arttırırdı tabi. Sonuçta bulunduğu ortamdaki insanların güvenilir olması, doğru olması, dürüst olması ortamı daha da güvenilir bir hale getirir. Değerler konusuna gelince öğrenci bize geldiğinde belli bir şekli almış oluyor. Belki daha önceki yıllarda başlamak gerekiyor. Öğrenci belli bir şekli almış olduğu için buradaki öğretmen öyle görüyorsa ben abes karşılamam. Doğruluğu, dürüstlüğü ne kadar anlattırsan anlat, çocuk seni dinlemiyor bile. Daha biz bunu küçük yaşlarda vermeye başlasak. Tabi önceden toplumda okul yerine, aile veriyordu bunu. Ailedeki eksikliği kapatıp, çocuklar vatana millete hayırlı olsun diye değerler eğitimi güzel bir proje ama daha küçük yaşta, ilköğretimde verilmeli. Milli Eğitim'in genel programı içinde de değerler ile ilgili çalışmalar var. Ama yine de aile daha önemli. Aileden aldığı daha baskın oluyor. İlkokulda daha etkili olur. Öğrenciler liseye biraz daha düzelmiş gelir en azından. Ö4

Sosyal değerler denildiğinde Değerler Eğitimi aklıma geliyor. Her öğretmenin alanı ne olursa olsun, sayısalcı da olsa örneğin benim alanım Edebiyat ise ben Yunus Emre'yi işlerken sevgiyi işlemeliyim. Değerler Eğitimi başlı başına bir ders olarak ya da bir program olarak uygulamanın yararlarına inanıyorum. Bunun dışına çıkarsak zaten sevgiyi orada işlediğinizde, o çocuk şekillenebilir. Sosyal değerler dediğimiz şeyleri sık sık hatırlatmayla ki bunun yanında ben sadece sosyal değer olarak değil de örneğin, sosyal etkinliklerin de çocuğun davranışlarını olumlu etkileyebileceğini düşünüyorum. Sınır koymadan saygıyı, sevgiyi, insan sevmeyi anlatmak gerekiyor. Yani Sait Faik'teki "Bir insanı sevmekle başlar her şey" ifadesini Sait Faik'i anlatırken anlattırsak, o duygu çocuğa ulaşır diye düşünüyorum. Bunun için illa Milli Eğitim'in koyduğu Değerler Eğitimi yapmaktan öte, ben öğretmenlerin hissederek bunu dillendirmesi gerektiğini düşünüyorum. Yapıyorlardır muhtemelen arkadaşlarım... Benim dersim için yeri çok önemli ve doğru davranış sergileme daha öncesinde çok değerliydi diye düşünüyorum. Mesela eskiden bizim kompozisyon derslerimiz vardı. Orada bir özdeyiş yazıp onu yorumladığında çocuğa birtakım iletiler verebiliyorduk. Güvenlik. Bu güvenliği oluştururken dediğim gibi doğru davranmayla ilgili. Fakat şu an o ders yok ama onun yerine değerler eğitimi konuldu. Değerler Eğitimi dışında biraz önce söylediğim gibi derste sevgiyi, saygıyı, başkasının alanını daraltmamayı, onun sınırlarını belirlemeyi öğrettiğinizde bunu da hele bir eserle, yazarla dile getirdiğinizde önemli olur. Ama yeterli mi? Müfredat yoğun olduğundan buna değinilmeyebiliyor. Ö5

Sosyal değerlerin eğitim programlarındaki yeri tabi ki çok önemli ama bu önemi sizin, benim ya da ne bileyim birtakım bilimsel çalışmaların yapılması

ile kazandırmanın çok gerçekçi olacağını düşünmüyorum Antalya'da Değerler Eğitimi ile ilgili bir proje var mesela saygı, sevgi, aile, yardımseverlik gibi. Türkiye ile örtüşen şeyler değiller. Televizyonu, interneti açtığı zaman çocuklar bunları değil, başka şeyleri örnek alıyorlar, onları yapanları enayi olarak nitelendiriyorlar..Antalya'da Değerler Eğitimi diye bir proje var, bir önceki valinin projesi idi, çok da iyi niyetli çok da güzel bir proje ama senin gayretinle bitmiyor iş televizyonu açıyor, falanca kişi şöyle yapmış, öbürü böyle yapmış, iyi yoldan yapmaya çalışan başarısız olmuş, üçkağıdına kaçan başarılı olmuş, adam diyor ki “niye yapayım niye dürüst olayım ki dürüst olursam başarılı olamam zengin olamam para kazanamam” çünkü o değer kavramının içi boşaltılmış... Bu değerlerin ilköğretimden itibaren -şimdiki adıyla ilkokul- ortaokuldan itibaren özümsemesi gerekiyor ki bir kereye mahsus, ayda bir kere, yılda bir kere yapılacak yöntem değil zaten... Sosyal değerler ne yazık ki değerler eğitimi adı altında yapılıyor o olmasa yapılır mı, yapılır ondan emin olun. Bir de bir kenara bırakın Değerler Eğitimi projesini sosyal değerler üzerinden birtakım etkinlik mi? İstemediğiniz kadar... Mesela huzur evine gideriz her yıl istinasız bir şekilde, oradaki insanlarla birlikte öğrencilerimiz giderler, otururlar, sohbet ederler, ellerini öperler, çiçek götürürler, onların gördüğünüz, yaşadığınız video ya da fotoğraf yoluyla onun gözlerindeki şeyi görebiliyorsun insanların ondan sonra ne bileyim kardeş okul ya da kitap gibi yani o tür para toplamak, yardımseverlik yani o tür şeyler olabiliyor. Zaten bu okul da proje okulu olduğu için çok fazla ekip çalışmasını teşvik edici şeyler var, birlik ve benzeri şeyler yapılıyor... Sosyal değerler eğitiminin başarıya ulaşp ulaşmadığını tespit etmek oldukça kolay olur. Bu okulda bir yılda kaç tane disiplin olayı yaşandı? Atıyorum, beş yüz tane yaşandı. Değerler Eğitimi uygulaması sırasında kaç tane yaşandı? Üç yüz tane haa başarılıymışız. Kriter bu; disiplin olarak istenmedik olayların yaşanma sayısının azalması. Okulumuzda dediğim gibi Anadolu'nun dört bir tarafından öğrencimiz var bizim, kırsal alandan gelen öğrenciler de oldukça yoğun, kırsal bölgelerdeki sevgi ve saygı kavramları ne yazık ki şehir merkezine göre güçlü, keşke şehir merkezlerinde de öyle olsa. Dolayısı ile okulumuzda sosyal değer dediğimiz kavramların yozlaşmış olduğunu pek söyleyemem. Var mı? Var. Oran anlamında ayrıcalıklı olduğunu düşünüyorum. R2

Eğitim programlarını düşündüğümde sosyal değerlerin yerinin çok az olduğu ortaya çıkıyor. Yardımlaşma, işbirliği, uzlaşma kültürü, arabuluculuk bunların olması gerekiyor. Değerler Eğitimi uygulaması var ama orda da sıkıntı var bana göre. Gördüğüm kadarıyla görevlendirilen iki öğretmenin çabasıyla yürüyecek bir iş değil bu. Bir pano hazırlamakla da son bulacak bir durum değil. O değerlerin bir tarih öğretmeni, psikoloji öğretmeni, felsefe grubu dersine giren öğretmenler, sanat tarihi öğretmenin cid diye almaları gerekiyor. Sınava yönelik öğrenci hazırlıyoruz ama burada farkı ortaya koyabilmek adına bu değerleri kendi ders işleyişleri sırasında küçük küçük

monte edip aktarabilmeleri mümkündür diye düşünüyorum. Ama bizim okulumuzda henüz yapılamıyor... Sosyal değerler konusunda pano hazırlanıyor, belirli gün ve haftalar kutlanırken birkaç öğrenci o gün veya hafta ile ilgili bir paylaşımda bulunuyor. Bir metin okuyor. Yapılan kompozisyon yarışmaları oluyor. R3

Sosyal değerler eğitim programlarının içeriğine dâhil edildiğinde pratiği şöyle olabilir. Bir fizikçinin, bir matematikçinin, bir coğrafya öğretmenin öncelikli görevi öğretimini iyi yapmasıdır. Tabi ki bütün öğretmenlerin de ikinci bir görevi de eğitsel, kişilik ve öğrenci davranışlarıyla ilgili boyutunda dikkat etmesi. Bunu zaten bütün öğretmen arkadaşlarım dersine girdiği zaman sınıf içerisindeki ders ortamının sağlıklı olabilmesi için dersin işlenişine mani olabilecek bütün faktörleri de engellemesi, önlemini alması lazım. Yapılıyor bu doğal olarak. Nasıl yapılıyor? Nasihat ediliyor, gereken kurallar anlatılıyor, dersin işlenişinden beş dakika önce veya sonra bunlar anlatılıyor. Bu Değerler Eğitimi konusu gibi ek çalışmalar yapılıyor. Bununla ilgili komisyonlar da kuruldu. Eylül ayında öğretmenler kurulu toplantısında değerler eğitimi komisyonu kuruldu. Bu komisyon, okuldaki öğrenci davranışları konusunda, toplumsal değerlerin kazandırılması konusunda çalışmalar yapar. Çalışmalar kapsamında bizim okulda görmüşsünüzdür belki, dikkatinizi çekmiştir, panolar vardır. Sevgi sokağı, demokrasi alanı gibi falan. Değerler Eğitimi kapsayacak bilgilendirme yapılır. Bununla ilgili Değerler Eğitimi kapsamında seminer çalışmaları da yaparız. Öğretmenlerin ders ortamında bilgilendirmesi gereken konularda, değerler eğitimi kapsamında bilgilendirme yapılır. Sosyal değerlere yer vermek okul öğretmenlerinin ders anlatırken yaptığı bir şey. Az önce vurguladım. Bu 70 yıl önce de yapılıyordu, bugün de yapılıyor. 100 yıl önce de yapılıyordu, bugün de yapılıyor. Sadece bir öğretmen derse girdiği zaman “dersimiz matematik, konumuz üçgenler” diyip çıkamaz. Çocuklara en azından bakar “Sessiz olun, dikkatle dinleyin, konu şu, önemli bu” bunun yanında belki ailesiyle, sosyal değerlerle ilgili yeri geldiği zaman bilgi verir. Yani öğretmenlik tek ayak değildir. Bu yapılır ve her zaman yapılıyor da. R4

Eğitim programlarında sosyal değerlerin yeri çok önemli. Bununla ilgili Milli Eğitim'in yaptığı bir Değerler Eğitimi Projesi var belki duymuşsunuzdur. Üniversitenizde bir öğretim üyesi vardı, Eğitim Fakültesi'nde onunla görüşmüştüm. İl Milli Eğitimde de komisyondayım, o konuyla ilgili disiplinler arasında geçişler, her derste de keşke bunu müfredat olarak koysak ve tüm okullara yayabilsek diye bir görüş vardı. Ama yine Milli Eğitim Bakanlığı'nın müfredatlarını bu şekilde yapamayacağımız için önümüze kanuni engeller çıktı. Yani atıyorum Fizik dersinde sevgi, saygı, hoşgörü konusunu nasıl anlatabilirsiniz? Ya da Biyolojide sorumluluğu nasıl verirsiniz? Bununla ilgili küçük örneklerle müfredata koymak istedik ama Talim Terbiye'yi aşamadık o yüzden de kaldı ama ben çok önemsiyorum, hatta lise değil aslında ilkokul ve ortaokulda bunun daha iyi yürüyeceğini düşünüyorum. Lise çok geç artık

onun için. Bir şeyleri ekersiniz ilkokulda ya da ortaokulda, lisede büyütürsünüz. Lisede 15 yaş, sana sevgiyi öğreteceğim demek için çok geç, değer verdiğinizi gösterebilirsiniz ama bunu öğretmek farklı bir şey. Yani sosyal değerleri biz her sınıfın -sınıf rehber öğretmenini vardır ya- haftada bir saatlik rehberlik dersi var, orada belli izlediğimiz bir dosya var. Onun içindeki uygulamalardan ve projelerden öğrencilere aktarılır. Y2

i) *Okul Kurallarının İlanı*

Okul yöneticisi, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmenin okul güvenliğini sağlamada alınan güvenlik önlemlerinde okul kurallarının ilanı “sınıf rehberlik saatinde” (f=9), “oryantasyon programı” (f=8), “kurallar konusunda öğrenci farkındalığı” (f=7), “veli toplantıları” (f=5), “kısa mesaj yoluyla bilgilendirme” (f=5), “ilan panoları aracılığıyla” (f=4), “web sitesi aracılığıyla” (f=3), “yazılı halde ilan etme” (f=3), “tören sırasında hatırlatma” (f=2), “öğrenciler arası duyum aracılığıyla” (f=1), “yönetim tebliği ile” (f=1), “ihtiyaç halinde dönem içi hatırlatma” (f=1) kodlarıyla ifade edilmiştir. Okul kurallarının ilanına ilişkin katılımcı görüşleri, en yüksek frekansın elde edildiği koddan en düşük frekansın elde edildiği koda doğru sıralanarak aşağıda sunulmuştur:

Kimseye bütün kuralları anayasa maddesi gibi tek tek söylemiyoruz. Ama zaman zaman rehberlikte konular geldikçe, zamanı geldikçe rehberlikte işlememiz gereken konular içerisinde var zaten bunlar. Ö1 (sınıf rehberlik saatinde)

Rehberlik derslerimizde devam, devamsızlık, ders çalışma yöntemleri ya da sınıf içerisindeki olan olaylarla ilgili birebir öğrencilerle görüşme yaptıkları için bir şekilde öğrenciler bundan haberdar oluyorlar. Sınıf öğretmenlerine iş düşüyor yani. Ö3 (sınıf rehberlik saatinde)

Öğrenciler ile alakalı kurallarda bir takım yönetmeliklere tabi orta öğretim kurumu yönetmeliği altında o kısımda da sınıf rehber öğretmenleri aracılığıyla özellikle sene başında ben rehberlik servisi olarak öğrencilerin ihtiyaç duyabilecekleri bilmelerinde ciddi fayda olabilecek durumlarla ilgili sunum hazırlıyorum her yıl sene başında sınıf rehber öğretmenlerine iletiyorum onlarda rehberlik derslerinde öğrencilere ödül ve ceza sadece değil yani dahil olabildikleri bütün süreçler nottur disiplindir, güvenlidir

aklınıza gelecek hemen hemen her türlü konuda sınıf rehber öğretmenleri aracılığıyla bildirilir. R2 (sınıf rehberlik saatinde)

Sınıf rehber öğretmenleri, sınıf rehberlik çalışmalarında ilk bir hafta bu konu üzerinde yoğun dururlar. Öğrenciler baştan kuralları bilirse sonra “ben bilmiyordum, başıma şöyle bir şey geldi, anlatılmadı” gibi bir durumla da karşı karşıya kalmamak için bunu yapıyoruz. R5 (sınıf rehberlik saatinde)

Ben rehber öğretmeni olarak dokuzuncu sınıflara oryantasyon çalışması yaparım. Onda da yine okul kurallarından bahsederim. Bilişim suçlarından, kılık kıyafet zorunluluğundan bahsederim. R1 (oryantasyon programı)

Ben, bu yıl dokuzuncu sınıflara okul ilk başladığında okulda uymaları gereken kuralları, uymadıkları takdirde karşılaşılabilecekleri yaptırımlar, velilerine gidebilecek yazı ve notlar, telefonlar, disiplin cezaları hakkında birer saatlik her sınıfa ayrı bir sunum gerçekleştirdim. Baştan bilsinler de sonradan “Biz bilmiyorduk, hocam” demesinler. Bunu her sene yeni gelen dokuzuncu sınıflara yapmayı planlıyorum. R3 (oryantasyon programı)

Okul kuralları zaten mevcut disiplin yönetmeliği olarak var. Dokuzuncu sınıfa gelen bütün öğrencilerimize oryantasyon çalışması yaparız. Oryantasyon çalışması her öğrencinin duyabileceği kadar süre içerisinde yapılır. Bir ayda da bitebilir, iki ayda da bitebilir. Yaklaşık 19 tane dokuzuncu sınıf var. Bunlara seminerler yaparak, sınıflara girerek, mümkünse toplantı salonunda ikişer üçer sınıfı bir araya getirerek okulun kurallarını, eğitimle, disiplinle ilgili kurallarını öğrencilerin ilköğretim dışında olduklarını fark ettirecek ve lise disiplin yönetmeliği ile ilgili de bilgilendirecek şekilde anlatılır. R4 (oryantasyon programı)

Sene başında ilk yaptığımız şey. Özellikle okul kurallarının öğrencilere anlatılması, ilgili disiplin yönetmeliği maddelerinin öğrencilere aktarılması, ödülle ilgili maddelerin öğrencilere aktarılması konusunda hassas oluyoruz. R5 (oryantasyon programı)

Çocuklar kuralları zaten ilkokuldan beri net bir şekilde bildiği için ne bir billboard yapıyoruz ne bir şey yapıyoruz. Ama çocuklar uyması gereken kuralları biliyorlar. Ö1 (kurallar konusunda öğrenci farkındalığı)

Öğrenci bunu yaşadığı olaylardan, öğrencilerin yaşadığı olaylardaki gözlemlerinden öğreniyor. Kitaplardan, yönetmeliklerden değil de bir öğrenci bir şey yapıyor, o disiplin kuruluna gelip uzaklaştırma aldığı zaman fark ediliyor. Bir şey yaptığında ne olacağını anlıyor yoksa genellikle duyarsızlar bu konuda. Ö2 (kurallar konusunda öğrenci farkındalığı)

Sınıf veli toplantılarında biz velilere de disiplinle ilgili kaygılarımızı anlatıyoruz. Çocuklarıyla ilgili kaygılarımızı, uymaları gereken kuralları anlatıyoruz. Bunun içerisine görüntüleri, kılık, kıyafet, davranış her şey giriyor. Ö5 (veli toplantıları)

Dönem başında ve dönem sonunda kurul toplantısı yapıyoruz. Velilerimizi de çağırıyoruz. Veli toplantısı yaptığımızda idarecilerimiz onları duyuruyor. Artı sınıf öğretmenlerimiz velilerle işbirliği içerisindeyken okulun kurallarından, olması gereken ve olmaması gereken konular hakkında velilerimizi bilgilendiriyorlar. Ö3 (veli toplantıları)

Rehberlik servisimiz toplantılarda velilerle görüşme yapıyor, onlara bilgi veriyor. Y1 (veli toplantıları)

Velilere de kısa mesaj sistemimiz var. Seminerleri dinlemesi için davet ediliyorlar, onlara da seminerler veriliyor. R4 (kısa mesaj yoluyla bilgilendirme)

Velilere kısa mesaj yoluyla iletilir. Mesela 25.000 birinci dönem, 25.000 ikinci dönem kısa mesaj atıldı. Her bir mesajın karakteri de 160 harf. 1000 öğrenciye 50.000 mesaj atılmış. Ulaşmaya çalışıyoruz. Y6 (kısa mesaj yoluyla bilgilendirme)

Öğrencilere ilan panolarında disiplin yönetmeliği asılı; alacakları cezalar, karşılıkları. Ö4 (ilan panoları aracılığıyla)

Birincisi biraz önce gördüğümüz duyuru panoları. Herkes ilan panolarına resmi prosedürleri yerine getirerek yazılı olarak duyurusunu, ilanını yapabilir. Y5 (ilan panoları aracılığıyla)

Ortaöğretim kurumlar yönetmeliğimiz burada, öğrenci ile ilgili olan kısımlar fotokopi çekilir, sadece cezalar değil, ödüller de vardır. Ödüller ve cezalar hem duyuru panosuna asılır. Hem de sınıf içindeki panolara asılır. Y6 (ilan panoları aracılığıyla)

Artık internet çağı olduğundan her okulun bir web sitesi olduğu için orada yayınlıyoruz. Okulumuzun kuralı, vizyonumuz, misyonumuz budur şeklinde. Orada gelişim içerisinde, işi oraya döktük. Y3 (web sitesi aracılığıyla)

Okulumuzun web adresinde bu yayınlanır. Ders programı, kurallar, yapılması gerekenler gibi pek çok bilgiye teknoloji etkin kullanılarak ulaşılır. Y6 (web sitesi aracılığıyla)

Öğretmen el kitabı, öğrenci el kitabı ve yönetici el kitabı olmak üzere üç tane ayrı el kitabımız var. İçinde tabi Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olduğumuz için bütün yönetmelik ve uygulamaların son hali ile sorumlulukları, takvimimiz, hangi ay ne yapılacak, öğretmen olarak nasıl katkıda bulunulmasını bekliyoruz, öğrenciden ne bekliyoruz, yönetim olarak biz neler yapabiliriz gibi bütün detaylar var. Y2 (yazılı halde ilan etme)

Biz sene başında yeni başlayan öğrencilerimize okulun kuralları ve disipliniyle ilgili kâğıtlar hazırladık. Yazılı olarak bu kâğıtları fotokopi çekirdik. Her veliye verdik. Hani içerisinde disiplin cezaları nasıl sonuçlanır, okulda uyması gereken kurallar, hepsi var. Öğrencinizle birlikte okuyun,

bilgilenin, birlikte karşılıklı yorumlayın, en azından kafalarında zihinlerinde daha iyi kalır. Y4 (yazılı halde ilan etme)

Genelde bayrak törenlerinde müdür tarafından ilan ediliyor. Kılık kıyafet, cep telefonu taşımamak, okulda tütün mamulü bulundurmamak veya kullanmamak, giriş çıkış saatleri, geç kalmamak gibi belirgin noktalar var. R3 (tören sırasında hatırlatma)

Pazartesi ve Cuma günleri özellikle tören sırasında hatırlatıyoruz kuralları. Y1 (tören sırasında hatırlatma)

Bir de okul içerisinde tabii ki öğrenciler arasında bir dedikodu ağsı vardır. Olan olumlu veya olumsuz her olay öğrencilere çok çabuk yansıyor. İletişim halindedir. Ö3 (öğrenciler arası duyum)

Okul kurallarının görevli personele bildirimini, okul yönetiminin işidir yani okul müdürlüğü müdür yardımcılara, yardımcı personele ve öğretmenlere nelerden sorumlu olup olmadıklarını sene başında gerek yazılı gerek sözlü olarak tebliğ ediyor. R2 (yönetim tebliğı)

Ben ihtiyaç görürsem, o sene kurallar konusunda çok fazla bir yok sayma olursa, tüm okulu tekrar bir gezerek hatırlatırım. R1 (ihtiyaç halinde dönem içi hatırlatma)

ii) Genel Güvenlik Önlemleri

Okul yöneticisi, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmenin okul güvenliğini sağlamada alınan genel güvenlik önlemleri; “kamera” (f=13), “nöbetçi öğretmen” (11), “nöbetçi öğrenci” (f=10), “özel güvenlik görevlisi” (f=10), “okul polisi” (f=6), “doğal afet tatbikatı” (f=5), “gece bekçisi” (f=3), “veli izin dilekçesi” (f=2), “acil durum müdahale ekibi” (f=2), “kart sistemi” (f=1), “acil numaralar listesi” (f=1), “hırsızlık sigortası” (f=1), “atölye için güvenlik önlemleri” (f=1), “nöbetçi idareci” (f=1), “ihata duvarı” (f=1), “genel olarak tedbir alma” (f=1) kodlarıyla ifade edilmiştir. Alınan genel güvenlik önlemlerine ilişkin katılımcı görüşleri, en yüksek frekansın elde edildiğı koddan en düşük frekansın elde edildiğı koda doğru sıralanarak aşağıda sunulmuştur:

Kamera sistemimiz var. Ama yeterli değil bana kalırsa. Neden yeterli değil? Sürekli kayıt yapan bir kamera düzenimiz yok. Harekete duyarlı birkaç

bölgede kamera var. O da yeterli güvenliği sağlamıyor diyebilirim yani. R4 (kamera)

Ortak kullanım alanlarında yani; pansiyon girişlerinde, bahçede, yemekhanede, koridorlarda hiç kör nokta kalmayacak şekilde yaklaşık kırk beş civarı kameramız var şu an. Y2 (kamera)

Okulun her bir zerrisi kamera altında mı dersiniz değil. Belli noktalarda var. R1 (kamera)

Nöbetçi öğretmenlerimiz var. Her katta, bahçede, kantinde öğretmenlerimiz görevli. R2 (nöbetçi öğretmen)

Nöbetçi öğretmenimiz zaten her katta, bahçenin muhtelif yerlerinde, doğu bahçe, batı bahçe, ön bahçe ondan sonra katlarda hep birer ikişer nöbetçi öğretmenler var. R4 (nöbetçi öğretmen)

Özellikle öğle aralarında yarım saat boyunca dış kapıda ve okulun diğer bölgelerinde okulumuz nöbetçi öğretmenleri ve okulumuz hizmetlileriyle bu güvenliği sağlamaya çalışıyoruz. Y1 (nöbetçi öğretmen)

Koridorlarda, okul bahçesinin muhtelif yerlerinde, öğrencilerin toplu halde yaşadıkları yerlerde, nöbetçi öğretmenler güvenliğin sağlanmasıyla ilgili görev alıyorlar. R5 (nöbetçi öğretmen)

Her gün sınıflarda dönüşümlü olarak giriş kapısında ve her katta olacak şekilde nöbetçi öğrencilerimiz var. Ö3 (nöbetçi öğrenci)

Ayrıca okul giriş kapısında kayıt denetimi yapan görevli öğrenciler var. Gelen kişilerin kayıt işlemleriyle ilgileniyorlar. Kimlik alıyorlar. Ö5 (nöbetçi öğrenci)

Ayrıca okul giriş kapısında kayıt denetimi yapan görevli öğrenciler var. Gelen kişilerin kayıt işlemleriyle ilgileniyorlar. Kimlik alıyorlar. Ö5 (nöbetçi öğrenci)

Nöbetçi öğrenciler güvenlikten ziyade kayıt alıyorlar. Çünkü diğerine yetkileri yoktur. Karışamazlar ve engellemeye çalışamazlar. Çünkü onlara o bilgiyi veriyoruz. Asla fiziki engellemeye çalışmayın siz sadece kayıt edin ve yukarıyı arayın. Y6 (nöbetçi öğrenci)

Özel güvenlik görevlimiz var ve işini layıkıyla yapıyor çok memnunum. Kapıda güvenlik görevlisi bey var. O bu işi çok iyi yapan biri. Ben kendi çocuğumdan da çevredeki okullardan da kendi okulumu bu anlamda iyi buluyorum. Kimlik alıyorlar. Ben başka okullara girerken kimliksiz girebiliyorum. Hatta bazen dersine girmediğimiz çocuklar bile tanımıyorsa bile ilk anda kimlik sorabiliyorlar. Bu hoşuma gidiyor açıkçası. Ö5 (özel güvenlik görevlisi)

Güvenlik görevlimiz var. Kendisi emekli polis memuru. Deneyimli ve işini biliyor. Bizim okulumuzun içindeki yükün büyük bir çoğunluğunu o aldı.

Mesela biri okula girdi ve çıkmadı. Bu çok önemli bizim için. Giren kişinin kaydını tutabilirsin ama takip de etmesi lazım. Kim girdi, ne yaptı, hangi amaçla girdi. Bunları sorması lazım. Size de sormuştur. Kiminle görüşeceksiniz ne yapacaksınız diye. İlk oradan başlıyor. İkincisi okulların hapishaneye dönüşmesine ben karşıyım. Ama okulların da kolay girilebilecek yer olmaması gerekiyor. Y6 (özel güvenlik görevlisi)

Okul polisimiz var, herhangi bir şey olduğunda anında geliyorlar. Diğer okulumda küçük bir ağı kesici bulmuştum. Ona dahi polis çağırılmışım. Ağı kesiciymiş ama biz nolur nolmaz endişeleniyoruz. Y1 (okul polisi)

Her pazartesi okul polisi gelir. Hatta okuldaki bir konu ile ilgili bugün iki kez görüştüm. Okulda bize bazı duyumlar gelir. Onunla ilgili görüşürüz. Okul polisinin bilgisi olur o da üst birimlere aktarır. Yani okul polisi bizimle emniyet arasındaki bir aracıdır. Y6 (okul polisi)

Okul idaresi daha çok birebir irtibat halinde ama ben okul polisinin var olduğunu biliyorum, şahsen kim olduğunu bilmiyorum. R2 (okul polisi)

Sık sık deprem, yangın, doğal afet tatbikatları yapılıyor. Sık sık derken senede bir iki defa tabi ki. Ama en azından yapıldığını ve yeterli olduğunu düşünüyorum. O anlamda bir eksiği olduğunu zannetmiyorum. Ö1 (doğal afet tatbikatı)

Mesela sivil savunma kulübü organize ediyor bu şeyleri. Geçmiş gün tam hatırlayamıyorum ama yangın ve deprem tatbikatı yapıldı, itfaiyeden personel davet edildi. Okulda onların koordinasyonunda iki farklı tatbikat yapıldı, hem deprem hem yangın tatbikatı yapıldı. Zaten öğrenciler böyle bir durumda terk edecekleri, tahliye kapıları, böyle bir genel şeye sahipler. R2 (doğal afet tatbikatı)

Sivil savunma ile ilgili kulübümüz var. Aslında detaylı bir konu ama zaman zaman itfaiye ekipleri ya da depremle ilgili bilgilendirme çalışmaları ve eğitimler yapıyorlar. Geçen gün hatta yangın tatbikatı yapıldı. “Bu kadar geç çıkarsak eyvah bina yıkılır altında kalırız.” dedik. Tek merdiven var okulda ve yeterli değil. Yangın merdiveni yok. Onlar büyük sıkıntı. Bazı şeylerde şansımız olduğu için yaşıyoruz. R3 (doğal afet tatbikatı)

Gündüzleri değil de akşamları gece bekçimiz geliyor. Hatta geçen yıllarda bizim okula bir hırsız girdi gece bekçisi yakaladı. Ö2 (gece bekçisi)

Okulumuzun pansiyonlu bir okul olduğu için her şeyden evvel etrafi güvenli. Gece bekçimiz mevcut. Okulun kadrolu gece bekçisi var. Ö1 (gece bekçisi)

Atölyeler olduğu için hırsızlık olmasın diye gece bekçisi olarak işte okuldaki hizmetlilerden, dönüşümlü olarak kadrolu personelden gece bekçiliğine kalanlar var. R4 (gece bekçisi)

Öğle arası aile izni olmayanlar dışarı çıkamıyorlar. Sene başında velilerden dilekçe alıyoruz. Bunu kapıdaki güvenlik kontrol ediyor. Ö3 (veli izin dilekçesi)

Velilerimizden öğle arası dışarı çıkış için dilekçe alıyoruz. Y1 (veli izin dilekçesi)

Okulda zaten böyle bir görev dağılımı ile ilgili bir yapılanmamız var. Yani sivil savunma zamanında yangın veya benzer herhangi bir olumsuz durumda devreye girecek bir iş bölümü görevlendirmemiz var. Yani toplanma merkezi nerededir? Bunun çalışması var. Tahliye grubu kimler olacak? Söndürme grubu kimler olacak? Bunlar için öğretmenler arasında işbirliği var. Öyle bir komisyonumuz var. R4 (acil durum müdahale ekibi)

Kart düzenliyoruz, gelen öğrenciye bir fotoğraf karşılığı veriyoruz. Y1 (kart sistemi)

Acil numaralara ulaşmak için bir liste var. R3 (acil numaralar listesi)

Okulun sigortası var. Çünkü bir olay yaşamıştık sigorta geldi, kontrolleri yaptı. Ö4 (hırsızlık sigortası)

Atölye ortamında çocukların hepsine insan sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili, mekânın kendine has durumlarıyla ilgili, tozlu ortam, boya, vernikler ile ilgili bilgilendirme yapıyoruz. Sonra duruma göre toz maskeleri, eldiven, göz koruyucu, gözlük gibi atölyenin kendine has makinelerin koruyucuları var. Ö4 (atölye için güvenlik önlemleri)

Nöbetçi müdür yardımcıları ara ara katlarda, bahçelerde dolaşıyorlar. Olabilecek aksaklıkların ortaya çıkmasını engellemeye çalışıyorlar. R5 (nöbetçi idareci)

Okulumuzun kendi güvenlik önlemleri ihata duvarları ile başlar, oranın yüksekliği ortalama iki metre. Normal sporcu bir öğrencinin iki buçuk metre zıplayabildiğini hesap ederseniz rahatlıkla bizim öğrencilerimiz atlayabilir. Dünyanın en sportif öğrencileridir sporcularımız. Sarmaşıklar var, bakın telleri şey yapıyor. İki metreye yakın bunlar, dışarıdan gelebilecek herhangi bir tehlikeye karşı içerideki insanın güvenli hissetmesi. Okula çocuğunu gönderen velinin, dışarıdan oluşabilecek herhangi bir tehlikeye karşı güvenli hissetmesi kastı ile yapılmış olan bir şey. Yoksa eğitimi hapsetme değil. Güvenli bir ortamda eğitim ve öğretim yapma kastı ile yapılmış olan bir önlem. Y5 (ihata duvarı)

Mesela temizlik yapılırken yerleri çok ıslak silerseniz, çocukların düşmesine sebep olursunuz. Kırılan prizleri tamir etmezseniz, çocukların elektrikle oynamasına sebep olursunuz. Kırılan camı anında kaldırmazsanız, mutlaka çocukların yaralanmasına sebep olur. Sıranın vidası çıkmış ve sallanıyorsa orada hızla geçen bir çocuğun vücudunu parçalayabilirsiniz. Fiziksel bozukluklara ve değişikliklere anında müdahale etmeniz gerekiyor. Tavanda

sallanan bir lambayı bile görmeniz gerekiyor. Çünkü çocuğun üzerine düşerken ağırlığı artıyor. Y6 (genel olarak tedbir alma)

Ortaöğretim kurumlarında görev yapmakta olan okul yöneticisi, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmenin görüşleri okul güvenliğini sağlamak için alınan güvenlik önlemleri bağlamında incelendiğinde üç alt tema çerçevesinde betimlenmektedir; eğitim programlarında sosyal değerler kavramına yer verilmesi, okul kurallarının ilan edilme şekilleri ve genel güvenlik önlemleri. Eğitim programlarında sosyal değerlere Değerler Eğitimi faaliyetleri kapsamında yer verildiği belirtilirken zaman zaman müfredat konularını yetiştirme çabası nedeniyle ihmal edilebildiği belirtilmiştir. Okul kurallarının öğrencilere ilanı, ilk başladıkları dönemde okula uyum sağlayabilmeleri için rehberlik servisi tarafından organize edilen oryantasyon programları aracılığıyla gerçekleştiği söylenebilir. Bununla birlikte sınıf rehberlik saatlerinde sınıf rehber öğretmeni tarafından bilgilendirme yapıldığı belirtilmiştir. Alınan genel güvenlik önlemleri bağlamında okullarda kamera kullanımı, nöbetçi öğretmen-idareci-öğrenci uygulamaları, özel güvenlik görevlisi, okul polisi, doğal afet tatbikatı, pansiyonlu okullar için gece bekçisi gibi uygulamalar ile okul güvenliğinin sağlanmaya çalışıldığı söylenebilir.

4.4.2. Okul Güvenliğini Sağlamak İçin Tavsiye Edilen Güvenlik Önlemleri

Okul güvenliğini sağlamak için güvenlik önlemleri tavsiyelerine ait görüşlere ait yüzde ve frekans dağılımları Tablo 4.9’da yer almaktadır. Tablo 4.9 incelendiğinde okul güvenliğini sağlamak için güvenlik önlemleri tavsiyeleri “veli işbirliği” (f=7), “paydaşların sorumluluk alması” (f=2), “sosyal etkinliklerin artırılması” (f=2), “hedef koyma” (=2), “maddi destek sağlanması” (f=1), “lise türüne önem verilmesi” (f=1), “emniyet müdürlüğü ile işbirliği” (=1), “eğitim kalitesini artırma” (f=1), “sorun temelli gerçekçi eğitim” (f=1), “sınırlı teknoloji kullanımı” (f=1), “öğretmenlik

mesleği ile ilgili iyileştirme” (f=1), “medyanın etkisi” (f=1), “parmak izi ile giriş” (f=1) kodlarıyla betimlenmiştir.

Tablo 4.9

Okul Güvenliğini Sağlamak İçin Güvenlik Önlemi Tavsiyeleri

Kodlar	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	R1	R2	R3	R4	R5	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	f	%
Veli işbirliği			√			√	√	√		√				√		√	7	43.75
Paydaşların sorumluluk alması	√			√													2	12.50
Sosyal etkinliklerin artırılması	√							√									2	12.50
Hedef koyma												√	√				2	12.50
Maddi destek sağlanması				√													1	6.25
Lise türüne önem verilmesi															√		1	6.25
Emniyet müdürlüğü ile işbirliği										√							1	6.25
Eğitim kalitesini artırma					√												1	6.25
Sorun temelli gerçekçi eğitim									√								1	6.25
Sınırlı teknoloji kullanımı						√											1	6.25
Öğretmenlik mesleği ile ilgili iyileştirme										√							1	6.25
Medyanın etkisi		√															1	6.25
Parmak izi ile giriş			√														1	6.25

Okul güvenliğini sağlamak için güvenlik önlemi tavsiyelerine ilişkin katılımcı görüşleri, en yüksek frekansın elde edildiği koddan en düşük frekansın elde edildiği koda doğru sıralanarak aşağıda sunulmuştur:

Devletten fazla yardım alamadığımız, bize hazır gelmediği için maddi durumu iyi olan velinin bağış yapması gerekiyor. Çok iyi çalışmayan klima yerine biraz daha iyi çalışan bir klimayla yazın daha serin, kışın daha sıcak ortamda öğrencilerin sağlıklı bir durumu olabilir aslında. Ö3 (veli işbirliği)

Ben sınıf öğretmeniyim ve idarenin, öncelikle veli ile ilişkilerinin iyi olması gerekiyor. Veli için de bu geçerli. O işbirliği çok kıymetli benim için. Onun ötesinde korkutarak değil, daha anlamaya çalışarak iletişim kurduğumuzda birçok konuyu çözüyoruz açıkçası. Ö5 (veli işbirliği)

Onun dışında veliler biraz daha işbirliğine yanaşırlarsa ve okul aile birliğine destek olurlarsa güvenlik önlemleri daha da arttırılabilir. Öğrencilerin zaten kendi başlarına yapabilecekleri inanılmaz şeyler yok. R1 (veli işbirliği)

Şimdi yapabileceklerimizin maksimumunu yapıyoruz ama bizim yapabileceklerimiz bir yerde bitiyor, bir yerden sonra iş veliye kalıyor. Yani bizim veliyi buraya davet etmemiz, gelmeleri falan ciddi sorunlar. İki yüz km, üç yüz km, beş yüz km uzakta yaşıyorlar veliler. Böyle her an iletişim halinde olabileceğimiz, oturup konuşabileceğimiz bir velimizin sayısı sınırlı. Var ama sınırlı, dolayısıyla yapılan faaliyetlerde mümkün olduğu kadar Antalya'da ulaşacağımız velileri özellikle davet etmeye çalışıyoruz. R2 (veli işbirliği)

İlgili aile lazım bize. Mesela mesajı aldığı anda anında dönüş yapabilen, gelebilen, anında sorabilen, ne oldu diyen ailelerin çocuğu sorun üretmiyor. Bizde dağılmış aileler veya çocuğumuz çok uyanık çıkıyor. Annesi biraz kötü, babası iyi ya, babası ona sahip çıktığı için biz verim alamıyoruz. Ailesinin dönüşleri bazen sert ve öğrencinin yanında olabiliyor o bizi biraz yıpratıyor. Y3 (veli işbirliği)

Özellikle söylediğim gibi idareciler bu konuda önlem alamaya çalışıyor. Öğretmen arkadaşlar genelde bu konuda soğuk yüzün idare olmasını istiyorlar. Kendilerinin olmasını istemiyorlar. Ama tabi hepimiz eğitimciyiz. Neticede bizim de arkadaşlarımız ama görev. 50 kişi çalışıyorsa 50 kişiye eşit dağıtılması gerekiyor. Bu sorumluluk sadece idareye ya da nöbetçi öğretmene değil her öğretmene verilmesi gerekiyor. Nöbetçi öğretmen dediğin bir kişi nöbetçi olur o katta. Bir öğretmen de orada 10 sınıf varsa 10 sınıfı takip edemez. Buranın lavaboları var, sınıfları var, merdiven boşlukları var. O yüzden bunda öğrenci de görevlendirilecek, öğretmen de görevlendirilecek. Okul aile birliğinin de sadece kâğıt üzerinde kalmaması gerekiyor. Okulda yerleri vardır onların. Daha aktif şekilde okulda gözükmeleri, velilerin sürekli gözükmeleri, okula gidip gelmeleri güvenlik problemlerini engeller. Burada tabi öğrenciye de büyük iş düşüyor. Öğrenci zaten bizim elimizdeki malzememiz. Onlara nasıl sorumluluk vereceğiz onu da bilmiyoruz. Y1 (paydaşların sorumluluk alması)

Veli, öğretmen, öğrenci, emniyet, Milli Eğitim hepsi işbirliği içerisinde olmalı. Yani burada, herkes üstüne ne düşüyorsa onu yapmalı. Y4 (paydaşların sorumluluk alması)

Okullarda özellikle sosyal aktivitelere çok çok önem verilmesi gerekiyor. O bölgenin, o yörenin tanınmış kişileri -bu tanınmış sanatçı da olabilir-okullarda bu tür konuları anlatmalı, çünkü bunlar model kişiler. Bir öğrenci bakıyorsun bir sanatçı örneğin, Mustafa Ceceli hayranı olmuşsa onu takip ediyor. Onun her söylediği söz, öğretmen ve velisinden daha etkili oluyor. O tür sanatçılar olur, okulların o imkânları da var. Ben devlete çok fazla pahalıya mal olacağını da sanmıyorum. Çünkü bir olay olur, daha büyük sorunlar çıkar. Etkili, özellikle bu ilkökul çocuğunda bir profesörün fazla bir

etkisi olmaz ya da lise öğrencisine üniversiteden öğretim görevlisinin fazla bir etkisi olmaz. Bir sanatçının, bir şairin, bir yazarın yani tanınmış bir simanın çocukları bu konuda uyarımları faydalı olur. Özellikle bunu sanatsal ve sosyal faaliyetlerle desteklemeli. Y1 (sosyal etkinliklerin artırılması)

Bana göre problemleri engellemenin en güzel yolu da çocuklara birer hedef göstermek. Yani bizim öğrencilerin hedefleriyle bir endüstri meslek lisesindeki öğrencinin hedefi aynı olmadığı için, hedefsizlikten hedeflerini şaşırarak için güvenlik problemleri yaşıyor. Dolayısıyla çocuklara ne zaman başlanır bilmiyorum ama bir hedef çizmelerini öğütlemekle başlamak gerekiyor. Ö1 (hedef koyma)

Valla bir düşünür varmış, her konuşmasından sonra Kartaca yıkılmalı diyormuş. Benim de bir tane öyle sözüm var, milletçe bir hedefimiz olmalı, bireysel hedef olarak hepimizin var, bir evimiz, bir arabamız, lüks bir yaşantımız olsun vesaire ama milletçe hiçbir hedefimiz yok. Bir hedefimiz olursa her komuyu ona göre çalışırız. Ö2 (hedef koyma)

Okullara para çok az geliyor. Gelen ödenekle okul ihtiyaçları ancak karşılanabiliyor. Güvenlik sistemiyle ilgili kameralar olsun, ışık aydınlatma olsun, jeneratör dedim mesela. Bu tür imkânların da dışarıdan destekle daha iyi olacağını düşünüyorum. Y4 (maddi destek sağlanması)

Meslek lisesi memleket meselesi mi diyordu? Meslek lisesi bu ülkenin önemli okulları, yani bu çocuklar dışarıda itilmiş, kakılmış, bir şey olmaz denmiş çocuklar. Bir şekilde sahip çıkacağız bu çocuklara. Mobilya, metal ve tesisatta biraz daha yoğun bu çocuklar. Bu hayata tutunmaları adına, çok önemli bir iş yaptığımızı düşünüyorum. Yani şu mesleği öğreniyorsa yarın bir gün çoluğuna çocuğuna ekmek götürecek kadar bir şey verebiliyorsak, sokakta soytarı olmasın diye. Meslek liselerine daha çok değer verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Ö4 (lise türüne önem verilmesi)

Emniyet güçlerimizin daha çok okul çevresine ilgi göstermesi, daha iç içe olması, olumsuz davranışları yapabilecek insanlara olan tedbirleri arttırması bizim için önemli. R4 (emniyet müdürlüğü ile işbirliği)

Önce güven duygun olacak. Bunu yapmanın yolu eğitim. Kurum içerisinde eğitime güveneceksin. Eğitimde bilimsel çalışmaları, veri tabanlarını oluşturacaksın. Bilimsel çalışmalar ile toplumun normlarını, değerlerini koruyup yaşatacaksın, toplumun norm değerleriyle eğitimi işleyeceksin ve daha güzel, daha iyi eğitimi yakalayacaksın. Süreçte de eğitimde ekonomik ayağını, sosyo kültürel ayağını güçlü tutacaksın ve bilimsel çalışmalarını bunlar ile buluşturacaksın. O zaman eğitimde mükemmelliğe doğru hızla yol alıp yoluna devam edeceksin. Yoksa ekonomin zayıf ise sosyo kültürel normlarını korumamış isen göz önüne koymamış isen bilimsel verilerden uzak isen maalesef. "Ben şunu yaptım, kılıcı kuşandım. Çıktım meydana." desen de olmasının mümkünatı yok. Y5 (eğitim kalitesini artırma)

İlk önlem her şeyin temelinde olan uzlaşma kültürünü, her tür çatışmanın olabileceğini ama bu çatışma çözümlerinin bir beceri olduğunu, öğrenilebilir bir şey olduğunu bilerek ve buna yönelik vurgulanacak bakanlık veya müdürlük düzeyinde uygulanabilir, pratik ve gerçekçi proje olması ile en temelde mümkündür. Çünkü şiddet her yerdedir. Toplumun tamamı hatta dünyanın tamamı için şu günlerde özellikle konuşabiliriz. Fiziksel, cinsel, psikolojik istismar, ihmal bunları hep duyuyoruz. Bunlar da bizi yığınla sürüklüyor. Önce birey olarak her birimizin bunları görüp baş edebilme gücümüzün olduğunu bilmemiz gerekiyor. Tabi ki genç insanlara istediklerini doğru bir şekilde elde etmenin, istemediklerine hayır demenin, öğrenilebilir bir beceri olduğunu aktarabilmeniz gerekiyor. Eğitim şart, evet. Ama bu eğitimlerin sırf yapılmış olmak için, şişirilmiş isimlerle, sadece kâğıt üzerinde kalan sayılardan ibaret olmamasını diliyorum ve istiyorum. Pratik ve gerçekçi olmasını istiyorum. R3 (sorun temelli gerçekçi eğitim)

Çocuğun teknolojik olarak çevre ile bağına kesmemiz lazım. O zaman hiçbir sıkıntı yaşanmıyor. İçerden yaşanmıyor sorun, dışarıdan kaynaklanan bir sorun burada büyüyor. Y6 (sınırlı teknoloji kullanımı)

Yasaların öğretmenleri güvence altına alması önemli. Öğretmenin özlük hakları anlamında da düşünebilirsiniz. Kendini daha iyi hissetmesini sağlamak lazım. Maddi doyum ile alakası var. Yeterli kazanç olacak ki kendi özel güvenlik hizmetlerini de alsın. Sağlık güvencesi olabilir, ulaşım güvenliği olabilir veya gelecek güvencesi olabilir. Bu konu gelecekle de bağdaştırılıp daha geniş bir kapsam haline gelebilir. Bunlar dikkate alınabilir, özlük hakları ve emeklilik güvencesinin de sağlanmış olması da öğretmenin verimliliğini artırır. R4 (öğretmenlik mesleği ile ilgili iyileştirme)

Okul güvenliği ile ilgili sadece okul değil ama toplum güvenliği ile ilgili bence televizyonun etkisi çok ve prime time denilen zamanda yayımlanan diziler, programlar artık o kadar her şeyi normalleştiriyorlar ki en anormal en tuhaf ilişkiler bile "aa ne var ki" oluyor ve bu da toplum algısını yanlış yönlendiriyor. Y2 (medyanın etkisi)

Okula girişlerde parmak izi sistemine geçmeyi düşünüyoruz. Y3 (parmak izi ile giriş)

Ortaöğretim kurumlarında görev yapmakta olan okul yöneticisi, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmenin görüşleri; okul güvenliğini sağlamak için güvenlik önlemleri tavsiyeleri bağlamında incelendiğinde katılımcıların veli işbirliğine, paydaşların sorumluluk almasına ve okul dışı sosyal etkinliklerin artırılmasına önem verdikleri söylenebilir. Özellikle pansiyonlu olan Fen Lisesi (O1) ve Sosyal Bilimler Lisesi

(O2) türündeki okullarda veli ile iletişime geçmenin oldukça zor olduğu ve veli toplantılarına bölge dışından katılımın çok düşük düzeyde olduğu belirtilmiştir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma bulgularına ilişkin elde edilen sonuçlara, sonuçlar ile ilgili mevcut alanyazın çerçevesinde tartışmalara ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Okul Güvenliği Kavramı ile İlgili Görüşler

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin elde edilen bulgular doğrultusunda, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseniyle yürütülen araştırmada; okul yöneticisi, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmenlerinin okul güvenliği kavramı ile ilgili görüşlerine odaklanılmıştır. Bu bağlamda, katılımcıların görüşlerinden yola çıkılarak okul güvenliği kavramının nasıl algılandığı belirlenmiştir. Okul güvenliği kavramı sorulduğunda katılımcıların belirttikleri görüşlere göre okul güvenliği; *paydaşlar açısından okul güvenliği, okul iklimi açısından okul güvenliği, fiziksel düzenlemeler açısından okul güvenliği, psikolojik düzenlemeler açısından okul güvenliği ve okul çevresi açısından okul güvenliği* şeklinde tanımlanmaktadır.

Türkiye’de Baran’ın (2008), öğretmen ve öğrenci görüşlerine dayalı olarak okullarda şiddet ve okul güvenliğini incelediği araştırmada okul kurallarını bilme ve uygulamanın okul güvenliğinin daha iyi olduğu algısını artırdığı ortaya koyulmuştur. Mevcut araştırmanın sonuçlarında okul güvenliği kavramı olumlu okul iklimi oluşturma başlığında da incelenmiştir. Çalık, Kurt ve Çalık (2012) güvenli okulun oluşturulmasında olumlu okul ikliminin öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlarını giderdiğini ve okul kurallarının paydaşlar tarafından net bir şekilde bilinmesinin olumlu okul iklimine katkı sağladığını belirtmişlerdir. Amerika Birleşik

Devletleri'nde Wright'in (2015) kırsal kesimdeki öğretmenlerin güvenlik algısını incelediği araştırmasında katılımcıların tamamı öğretmenler ve öğrencilerin kuracağı sağlam ilişkinin sınıf ortamındaki başarıyı artıracaklarını ve sözel olarak söylenmese de öğrenciye psikolojik olarak görmezden gelinmediğini hissettireceğini vurgulamışlardır. Grover (2015) tarafından öğrencilerin okul güvenliği algısının akademik başarı üzerine etkisini belirlemek için yürütülen çalışmada öğrencilerin okulda kendilerini güvenli ortamda hissetmediklerinde akademik başarılarının düştüğünü, disiplin suçlarına yöneldiklerini hatta okuldan ayrılma durumlarının olabileceği belirtilmiştir. Araştırma sorusu bağlamında ortaya çıkan sonucun mevcut çalışmalarla büyük ölçüde örtüştüğü ifade edilebilir.

Son Altı Ay İçinde Karşılaşılan Problem Durumlar

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin bulgu doğrultusunda, katılımcılar son altı ay içinde karşılaştıkları okul güvenliğini tehdit eden problem durumları; *akran zorbalığı, güvenlik problemi bulunmaması, yaralanma, hırsızlık, bağımlılık yapıcı madde, yangın, okuldan kaçma, okul içine erişim kolaylığı, kılık kıyafet yönetmeliği, problemli teknoloji kullanımı, patlayıcı madde, öğretmene karşı problemli davranış ve cinsel istismar* şeklinde betimlemiştir.

Son altı ay içinde karşılaşılan problem durumlar incelendiğinde rehber öğretmen (R4) ve sınıf rehber öğretmeninden (Ö1 ve Ö3) oluşan üç katılımcının görüşme formunun başlangıcında yer alan son altı ay içindeki problem durumların sorulduğu soruya güvenlik problemi bulunmadığına dair görüş bildirdikleri ancak sonraki sorularda yapılan sondalar ile *akran zorbalığı ve bağımlılık yapıcı madde (R4), akran zorbalığı (Ö1), akran zorbalığı, hırsızlık, bağımlılık yapıcı madde, problemli teknoloji kullanımı (Ö3)* yaşantılarıyla karşılaştıkları saptanmıştır. Bu bağlamda

katılımcıların okul güvenliğini tehdit eden akran zorbalığı, hırsızlık, bağımlılık yapıcı madde kullanımı ve problemlili teknoloji kullanımı yaşantılarını problem durum olarak algılamadıkları görülmektedir. Buradan hareketle alanında uzman olan katılımcıların sorunlu okul güvenliği algısına sahip oldukları söylenebilir. Can (2014) yaptığı araştırmada benzer bir sonuç ile karşılaşmıştır; araştırmaya katılan öğretmenlerin son bir yıl içinde suç işleme durumuna %72,6'sı “evet” derken, %27,4'ü “hayır” diyerek okulda güvenliği tehdit edici bir yaşantı olmadığını belirtmişlerdir. Bu bağlamda okul güvenliği algılarında çeşitlilikler olduğu söylenebilir. Okul güvenliğini tehdit eden problem durumlarının okuldaki tüm paydaşlar için aynı derecede tehdit unsuru olarak algılanması beklenirken okul güvenliği algısındaki farklılıklardan dolayı kimi olayların güvenliği tehdit edici problemlili, kimi olayların ise güvenliği tehdit etmeyen normal yaşantı olarak belirttikleri söylenebilir.

Geyin (2007) genel liselerde okul güvenliği algılarını incelediği çalışmasında son bir yıl içinde okullarda yaşanan güvenlik problemlilerini incelediğinde okul içi öğrenci kavgası yaşantılarını ve öğrenciler arası şiddet olaylarının varlığını vurgulamıştır. Can (2014) Kahramanmaraş il merkezindeki liselerde görev yapmakta olan öğretmen ve yöneticilerin okul güvenliği konusundaki görüşlerini incelediği çalışmasında; öğrencilerin okul eşyalarına zarar vermesini, madde bağımlılığını ve uygunsuz cep telefonu kullanımını son bir yıl içinde karşılaşılan en önemli güvenlik problemleri arasında belirtmektedir. Bunun yanında sivillerin okula rahatlıkla girip çıkması nedeniyle okul güvenliğinin tehlikeye girdiği ve kız-erkek arkadaş tartışmaları temelinde akran zorbalığı yaşandığı da belirtilmiştir. Araştırma sorusu çerçevesinde elde edilen sonucun diğer araştırmalar ile büyük oranda örtüştüğü söylenebilir.

Okul Güvenliğini Sağlamada Karşılaşılan Problem Durumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin bulgular doğrultusunda okul güvenliğini sağlamada karşılaşılan problem durumlar katılımcıların görüşlerine göre; *okul alanlarının düzenlenmesi açısından okul güvenliği, okul yönetimi ve uygulamalar açısından okul güvenliği, okul çevresi açısından okul güvenliği, öğrenci özellikleri açısından okul güvenliği ve eğitim programları ve okul güvenliği ilişkisi* alt temaları altında incelenmiştir.

Okul alanlarının düzenlenmesi açısından katılımcılarca karşılaşılan okul güvenliği problemleri *fiziksel düzenlemeler ve hijyen ve temizlik* olmak üzere iki alt tema bağlamında betimlenmiştir. Okul güvenliğini tehdit eden fiziksel düzenlemeler; *bahçe, okul duvarı ve kapısı, ortak kullanım alanları, donanımsal problemler, sınıf düzenlemesi, tip okul binası kullanımı, sosyal olanakların yetersizliği, okul alanının genişliği, çalışma salonu ve engelli öğrenciler için düzenleme* olarak belirtilmiştir. Okul güvenliğini hijyen ve temizlik açısından tehdit eden yaşantılar ise; *tuvalet, genel temizlik, temizlik personeli, bahçenin temizliği ve kişisel temizlik* şeklinde betimlenmiştir. Amerika’da Foster’ın (2002) okul paydaşları ile yürüttüğü çalışmada, ortak kullanım alanlarından tuvaletlerin kampus içerisindeki en güvensiz alanlardan biri olduğu ve en uygunsuz kullanımın gerçekleştiği mekanlar arasında gösterildiği belirtilmiştir. Bakioğlu ve Geyin (2009) tarafından okul büyüklüğünün okul paydaşlarının güvenlik algıları üzerine etkisinin araştırıldığı çalışmada; fiziksel düzenlemeler ile ilgili binaya ait problemlerin kadın katılımcılar tarafından erkeklere oranla daha çok dikkate alındığı ve okul alanı genişledikçe güvenlik problemlerinin arttığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte okula sosyal ve kültürel tesislerin inşa edilmesi gerekliliğine vurgu yapılmıştır. Buna paralel olarak Baran (2008)

çalışmasında sosyal faaliyetlerin; öğrencilerin boş zamanlarının değerlendirilmesi, enerjilerinin başka alanlarda kullanılması, sorumluluk almalarına fırsat verilmesi ve özgüven artışıyla şiddeti önlemede önemli bir yere sahip olduğunu belirtmiştir.

Okul yönetimi ve uygulamalar açısından okul güvenliğini sağlamada karşılaşılan problem durumlar katılımcıların görüşlerine göre; *öğretmenlerin okul güvenliği farkındalığının olmaması, okul güvenliğini tehdit eden uygulamalar ve okul güvenliğini tehdit eden davranışlar* olmak üzere üç alt tema altında betimlenmektedir. Okul güvenliğini tehdit eden uygulamalar açısından ortaya çıkan sonuçlar ile paralellik gösteren Bookshire'ın (2016) yönetici ve öğretmenler ile yürüttüğü okul üniformasının okul iklimi üzerine etkisine baktığı çalışmada kılık kıyafet serbestliği bulunan okulda öğrencilerin davranış problemlerinin arttığını ve motivasyonları düştüğü için akademik başarılarının da düşebileceği belirtilmiştir. Aynı zamanda çalışmaya katılan öğretmenler de okul üniforması giyme zorunluluğunun destekleyici bir öğrenme ortamı yarattığını belirtmişlerdir. Diğer taraftan Akbaba ve Konak (2014) tarafından veli ve öğrencilerin Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2012 yılında yürürlüğe giren yeni kılık kıyafet yönetmeliği ile ilgili görüşlerini incelemişler ve disiplinin kılık kıyafetle sağlanamayacağını, çağ açısından kılık kıyafet serbestliğinin bir zorunluluk olması dolayısıyla bu uygulamaya devam etmenin gerekliliğini ortaya koymuşlardır. Bu sonuç, okul güvenliğini tehdit eden uygulama ve davranışlar açısından büyük ölçüde paralellik göstermesine rağmen alanyazında farklı araştırma sonuçlarına da rastlanmıştır.

Okul çevresi açısından okul güvenliğini tehdit eden problem durumlar katılımcıların görüşlerine göre üç alt tema altında incelenmiştir; *sosyo kültürel ve sosyo ekonomik çevrenin etkisi, okul dışı riskler ve aile etkisi*. Katılımcılar okul güvenliğini tehdit

eden okul dışı riskleri; *trafik, denetimsiz çevre, internet cafe, inşaat alanı, okul servisi, arkadaş grubu, dershaneler, terör ve zaman yönetimi* olarak betimlemiştir. Okul güvenliğini tehdit eden problem durumlarda aile etkisi alt temasını; *ailenin sosyo ekonomik düzeyi, ailenin eğitim durumu, parçalanmış aile ve ailenin tutumu* oluşturmaktadır. Crable (2016) okul servisi sürücüleri ile zorbalık üzerine yaptığı çalışmada taşıt sürücülerinin sürekli eğitime dahil olmadıklarını ve taşıt içinde gerçekleşen zorbalık faaliyetlerini tanımlamak için eğitime ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir. Foster (2002) ise çalışmasında medyanın rolünü ve aile iletişimini okul güvenliğini etkilemede dışsal faktör olarak tanımlamıştır.

Öğrenci özellikleri açısından okul güvenliğini tehdit eden problem durumları katılımcılar; *bağımlılık yapıcı madde, akran zorbalığı, devrecilik, problemlili cep telefonu kullanımı, kurum bilinci eksikliği, kopya çekme ve öğrenci sayısı* olarak betimlemiştir. Grove (2015) tarafından kırsal ilçedeki dört okulda yürütülen çalışmada akran zorbalığı, alay etme ve aşağılama ortak tema olarak ortaya çıkmıştır. İstanbul'da Bakioğlu ve Geyin (2009) tarafından yürütülen çalışmada ise okullarda ortak güvenlik sorunları şiddet, uyuşturucu ticareti, silah taşıma ve hırsızlık olarak; bununla birlikte kişi sayısı az olan okullar disiplin ve kişilerarası ilişkilerde daha az sorunlu olarak belirtilmiştir. Bu sonuca benzer olarak Can (2014) çalışmasında öğrencilerin yanlarında alkol, sigara ve uyuşturucu gibi bağımlılık yapıcı madde taşıdıklarını ve öğrenci sayısının az olduğu okullarda daha az güvenlik problemi yaşandığını belirtmiştir.

Eğitim programları ve okul güvenliği ilişkisi katılımcıların görüşleri bağlamında incelendiğinde *eğitim programlarında okul güvenliği kavramına yer verilmemesi* durumu ortaya koyulmuştur. Mevcut alanyazında eğitim programları ve okul

güvenliği ilişkisine dair bir sonuca ulaşılamamıştır. Eğitim programlarında okul güvenliği kavramına ve uygulamalarına yer verilmesinin okul güvenliği algısını güçlendireceği söylenebilir.

Okul Güvenliğini Sağlamak için Alınan Önlemler ve Tavsiye Edilen Önlemler

Araştırmanın dördüncü alt problemine ilişkin bulgu doğrultusunda okul yöneticisi, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmenin okul güvenliğinin sağlanmasına dair görüşleri *okul güvenliğini sağlamak için alınan güvenlik önlemleri ve okul güvenliğini sağlamak için tavsiye edilen önlemler* olmak üzere iki ana tema altında incelenmiştir.

Katılımcıların görüşleri doğrultusunda okul güvenliğini sağlamak için alınan güvenlik önlemleri; *eğitim programlarında sosyal değerler kavramına yer verilmesi, okul kurallarının ilanı ve genel güvenlik önlemleri* alt temalarından oluşmaktadır. Eğitim programlarında sosyal değerlerin yeri ile ilgili katılımcıların çoğunlukla sosyal değerler Değerler Eğitimi faaliyeti kapsamında değerlendirerek uyguladıkları görülmektedir. Okul ve toplum birbirlerinin yansımalarıdır ve toplumda egemen olan değerler ve inançlar okulda öğretilirler (Morrison, 2008). Öğretim programlarının hazırlanmasında değer eğitimi akımlarının dikkate alınması toplumsal güven, bilimsel ve teknolojik gelişme ve sanata etki eden değerlerin bütün olarak programlarda yerini almasını sağlar (Akbaş, 2008). Katılımcılar okul kurallarının ilan edilme şekillerini; *sınıf rehberlik saatinde, oryantasyon programı, kurallar konusunda öğrenci farkındalığı, veli toplantıları, kısa mesaj yoluyla bilgilendirme, ilan panoları aracılığıyla, websitesi aracılığıyla, yazılı halde ilan etme, tören sırasında hatırlatma, öğrenciler arası duyum aracılığıyla, yönetim tebliği ile ve ihtiyaç halinde dönem için* olarak betimlemiştir. Baran (2008) öğretmen ve

öğrencilerin görüşleri bağlamında şiddet ve okul güvenliğini incelediği çalışmasında okul kurallarının öğrenciler tarafından bilinip uygulanmasının okul güvenliğini olumlu etkilediğini tam tersi durumda ise okul kurallarını bilme ve uygulamada yetersizlik olduğunda okul güvenliğinin olumsuz etkilendiğini belirtmiştir.

Katılımcıların görüşleri bağlamında incelenen okul güvenliğini sağlamak için alınan genel güvenlik önlemleri; *kamera, nöbetçi öğretmen, nöbetçi öğrenci, özel güvenlik görevlisi, okul polisi, doğal afet tatbikatı, gece bekçisi, veli izin dilekçesi, acil durum müdahale ekibi, kart sistemi, acil numaralar listesi, hırsızlık sigortası, atölye için güvenlik önlemleri, nöbetçi idareci, ihata duvarı ve genel olarak tedbir alma* olarak betimlenmiştir. Mevcut araştırmanın sonuçlarına paralel olarak okul güvenliğini sağlamak için alınan güvenlik önlemleri arasında kamera (Özer ve Dönmez, 2013), okul polisi (Yaman ve Ayar, 2009), nöbet uygulaması (Ayyıldız ve Akın, 2016), okul anneliği modeli (Töremen, Çankaya ve Avanoğlu, 2008), kimlik kartı (Gilliland, 2015), deprem farkındalığı artırılması (Henson, 2015) ve özel güvenlik görevlisi veya ateşli silah kullanma yetkisi olan memur (Lapointe, 2016) gösterilmektedir. Araştırma sorusu çerçevesinde elde edilen sonuçların diğer çalışmalarla büyük oranda örtüştüğü söylenebilir.

Okul yöneticisi, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmenin görüşleri doğrultusunda okul güvenliğini sağlamak için tavsiye edilen güvenlik önlemleri; *veli işbirliği, paydaşların sorumluluk alması, sosyal etkinliklerin artırılması, hedef koyma, maddi destek sağlanması, lise türüne önem verilmesi, emniyet müdürlüğü ile işbirliği, eğitim kalitesini artırma, sorun temelli gerçekçi eğitim, sınırlı teknoloji kullanımı, öğretmenlik mesleği ile ilgili iyileştirme, medyanın etkisi ve parmak izi ile giriş* olarak betimlenmiştir. Texas'ta Wright (2016) tarafından kırsal kesimdeki

lisede çalışan öğretmenlerin okul güvenliği algılarını araştırdığı çalışmasında metal detektör kullanımını; Servoss'un (2012) problem temelli davranarak okullarda yanlış davranışı azaltmaya yönelik iyi müdahalelerin okula veya ilçeye yayılmasını; Baran'ın (2008) ise derslik sayısının artırılması, düşük gelirli öğrencilere destek olma ve öğrencilerin ilgi alanlarına yönelik çalışmalar yapmak için maddi kaynak sağlanmasını, aile ve yetkililer tarafından medya kontrolü yapılmasını, aile işbirliğinin sağlanmasını, sosyal faaliyetlere yer verilmesini ve disiplin kurallarının uygulanmasını vurguladıkları saptanmıştır. Araştırma sorusu bağlamında elde edilen sonucun büyük oranda mevcut çalışmalarla örtüştüğü söylenebilir.

Bu araştırma ile okul güvenliğini sağlamada karşılaşılan problem durumlar aşağıda belirtilmektedir:

1. Okul alanlarının düzenlenmesi açısından okul güvenliği problemleri; bahçe, okul duvarı ve kapısı, ortak kullanım alanları, donanımsal problemler, sınıf düzenlemesi, tip okul binası kullanımı, sosyal olanakları yetersizliği, okul alanının genişliği, çalışma salonu, engelli öğrenciler için düzenleme (fiziksel düzenlemeler alt başlığında incelenmiştir), tuvalet, genel temizlik, temizlik personeli, bahçenin temizliği ve kişisel temizlik (hijyen ve temizlik alt başlığında incelenmiştir).
2. Okul yönetimi ve uygulamalar açısından okul güvenliği problemleri; öğretmenlerin okul güvenliği farkındalığının olmaması, okul güvenliğini tehdit eden uygulamalar (Okullar Hayat Olsun Projesi, kılık kıyafet yönetmeliği, devamsızlık süreleri ile ilgili değişiklik ve farklı okul türlerine göre düzenlenen yönetmeliklerin Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğine dönüştürülerek özellikle farklı bölgelerden öğrenci kabul eden pansiyonlu fen

ve sosyal bilimler lisesi türlerinin bazı özelliklerini ihmal vb.), okul güvenliğini tehdit eden davranışlar.

3. Okul çevresi açısından okul güvenliği problemleri; sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik çevrenin etkisi, okul dışı riskler (trafik, denetimsiz çevre, internet cafe, inşaat alanı, okul servisi, arkadaş grubu, dershaneler, terör, zaman yönetimi) ve aile etkisi (ailenin sosyo-ekonomik düzeyi, ailenin eğitim durumu, parçalanmış aile, ailenin tutumu).
4. Öğrenci özellikleri açısından okul güvenliği problemleri; bağımlılık yapıcı madde kullanımı, akran zorbalığı, devrecilik, problemlerli cep telefonu kullanımı, kurum bilinci eksikliği, kopya çekme, öğrenci sayısı.
5. Eğitim programları ve okul güvenliği ilişkisi; eğitim programlarında okul güvenliği kavramına yer verilmemesi.

5.2. Öneriler

Bu araştırmada okul yöneticisi, rehber öğretmen ve sınıf öğretmenin görüşleri bağlamında ortaöğretim kurumlarında okul güvenliğini sağlamada karşılaşılan problem durumlar ortaya koyulmuş ve derinlemesine incelenmiştir. Araştırma soruları çerçevesinde elde edilen sonuçlar; okul güvenliği kavramı ile ilgili görüşler, son altı ay içinde karşılaşılan problem durumlar, okul güvenliğini sağlamada karşılaşılan problem durumlar ve okul güvenliğini sağlamak için alınan önlemler ve tavsiye edilen önlemler temaları altında sınıflanmaktadır. Öneriler, araştırma bulgularına dayalı olarak (1) uygulayıcılara yönelik öneriler ve (2) araştırmacılara yönelik öneriler başlıkları altında sunulmuştur.

5.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

1. Araştırma bulguları çerçevesinde yönetici ve öğretmenlerin okul güvenliği ile ilgili farkındalıkları göz önünde bulundurulduğunda öğretmen adaylarının göreve başlamadan önce okul güvenliği kavramı ile tanışmaları amacıyla öğretmen yetiştirme ve geliştirme çerçevesinde Yükseköğretim Kurulu (YÖK) aracılığıyla eğitim fakültelerinin lisans programlarına “okul güvenliği” veya “güvenli okul” temalı zorunlu dersler eklenebilir. Öğretmen adaylarının mesleğe başlamadan, okul güvenliği bağlamında farkındalıklarını artırmak okul güvenliğini güçlendirebilir.
2. Araştırmanın 16 katılımcısından yalnızca üçü okul güvenliği konusunda hizmet içi eğitime katıldıklarını belirtmişlerdir. Aynı zamanda çalışmaya katılan bazı katılımcıların okul güvenliğini tehdit eden yaşantıları problem durum olarak kabul etmemeleri dolayısıyla sorunlu okul güvenliği algısına sahip oldukları saptandığı için mevcut okul paydaşlarının okul güvenliği hakkında farkındalıklarını artırmaya yönelik MEB-Eğitim Fakülteleri işbirliği ile hizmet içi eğitim programları geliştirilerek eğitimler düzenlenebilir, böylelikle sorunlu okul güvenliği algısına sahip olan paydaşlar (yönetici, öğretmen, veli, öğrenci, servis şoförü, kantin işletmecisi vb.) okul güvenliğini tehdit eden yaşantılar konusunda bilgi sahibi olabilir ve okul güvenliğini tehdit eden yaşantılar için önleme çalışmaları yapabilir. Ancak son yıllarda hizmet içi eğitimler konusunda öğretmenlerin direnç gösterebildikleri bulgusundan hareketle öğretmenlerin de etkin katılımlarının sağlanacağı çalıştaylar düzenlenebilir.
3. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul öğrencilerinin kılık ve kıyafetlerine dair yönetmelikte 2013 yılında yapılan değişiklik ile öğrenciler tek tip kıyafet

giymeye zorlanamaz, sadece okul-aile birliği ve okul yönetimi koordinatörlüğünde velilerin yüzde ellisinden fazlasının muvafakati ile mevcut eğitim-öğretim yılı için kılık kıyafet belirlenebilir hale gelmiştir. Araştırma bulguları bağlamında, kılık ve kıyafet serbestliği uygulamasının okul güvenliğinin farklı açılardan tehdit edildiği ortaya çıkmıştır; öğrencilerde kuruma aidiyet oluşturmama ve disiplin problemlerinde artış, okulun öğrencilerini üniformasız tanımada zorluk çekme ve okulun öğrencisiymiş gibi davranarak sınıftaki derse kadar gelen başka okul öğrencileri, maddi durumu iyi olan öğrencilerin kıyafetlerine özenme sonucu hırsızlık yaşantıları vb. okul güvenliğini tehdit eden bu yaşantıların önüne geçmek adına kılık ve kıyafet yönetmeliği ile ilgili tekrar düzenleme yapılabilir.

4. Her okul için mevcut okulun dinamikleri göz önünde bulundurularak yönetici ve öğretmenler tarafından kapsamlı kriz yönetim planları oluşturulabilir.
5. Okullarda öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebildikleri, akademik başarının ön şartlarından sayılan olumlu okul iklimi oluşturmak için okullar kendi kültürlerini paydaş katılımıyla oluşturabilir. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesi için öncelikle okul içindeki güvenliğin sağlanması gerekmektedir. Dolayısıyla, olumlu okul iklimi oluşturmak okul güvenliğini güçlendirerek eğitimsel hedeflere ulaşmaya zemin hazırlamaktadır. Mevcut alanyazın incelendiğinde olumlu okul ikliminin öğrenciler üzerinde de olumlu bir etki yaratabileceği ve bu durum da akademik başarıya yansiyabilir.
6. Araştırma bulguları bağlamında tüm okul paydaşlarını kapsayacak şekilde şiddeti önleme, problem çözme becerisi, madde kullanımının zararları gibi

kritik konularda seminer ve eğitimler düzenlenebilir. Araştırmanın bir katılımcısı tarafından sürekli eğitim düzenlemenin öğretmenler arası tepki çektiği ve rehberlik öğretmenlerinin omuzlarında çok fazla yük olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda düzenlenecek olan seminerlerin fazladan iş yükü olarak görülmeyip desteklenmesi teşvik edilebilir.

7. Katılımcıların ifadelerine göre deprem, yangın, sel gibi doğal afet tatbikatlarının ortalama dönemde bir kez yapıldığı belirtilmiştir. Öğrencilerin olası bir doğal afet için hazırbulunuşluklarını artırmak amacıyla dönem başına bir adet yapılan tatbikatların yanı sıra dönem içine yayılmış programlar eklenebilir ve öğrencilerin derse olan ilgisini artırmak için yaşanmış kurtulma hikâyeleri öğrenciler ile paylaşılabilir.
8. Öğrencilerin zamanlarının çoğunun geçtiği okul ortamında çeşitli nedenlerden dolayı yaralanma olaylarının da sıklıkla yaşandığı saptanmış ancak öğretmen ve yöneticilerin ilk yardım eğitimi bulunmadığı belirlenmiştir. Revirin sadece pansiyonlu okullarda bulunduğu tespit edilmiştir. Milli eğitim müdürlükleri, çeşitli kurum veya kuruluşlar (Kızılay, Sağlık Bakanlığı vb.) ile işbirliği içinde ilk yardım eğitim etkinlikleri düzenleyebilir.
9. Araştırma bulguları çerçevesinde okullarda Değerler Eğitimi faaliyetlerinin gerçekleştiği ancak çoğunlukla konu yetiştirme kaygısı yüzünden ihmal edildiği belirtilmiştir. Bunun önüne geçmek adına sosyal değerler öğretim programlarına dâhil edilebilir.
10. Yerel, bölgesel ve ulusal çapta okul güvenliğini tehdit eden yaşantılar analiz edilerek “güvenli okul” kontrol listesi (checklist) oluşturulabilir ve okulların güvenli olarak adlandırılması bu kontrol listesinin okul dışı denetçiler ve okul

paydaşlarının puanlaması arasındaki tutarlılık sonucuna bağlı olabilir. Böylece okullar çeşitli ödüller ile “Güvenli Okul” olmaya teşvik edilebilir. “Güvenli Okul” olarak ilan edilen okullar; yönetici, öğretmen, veli ve öğrencilere sundukları olanaklar açısından ilk sırada tercih edilen okullar haline gelebilir.

11. Öğrencilere spor, müzik, sinema ve satranç gibi müfredat dışı sosyal faaliyet imkânı tanınarak, ders sonrası okul dışı risklerin önüne geçilebilir.
12. Okullardaki tuvalet ve sınıf girişleri, koridorlar, bahçe vb. ortak kullanım alanlarına kör nokta kalmayacak şekilde Kapalı Devre Televizyon (CCTV) kurulabilir ve velilere bu kameralardan sunulan gün içinde okulu takip etme imkânı ile okul güvenliğini tehdit eden problem durumların önüne geçilebilir.
13. Okul servisi şoförleri için okul güvenliği temalı bir sertifika programı düzenlenebilir böylece servis içindeki problem davranışların tespiti ve davranışlara müdahale konusunda hızlı hareket edilebilir.
14. Ortaöğretim öğrencilerinin kuruma uyumunu artırmak için her eğitim öğretim dönemi başında bir hafta boyunca okuldaki fiziksel risk faktörleri, güvenliği sağlamak için alınan önlemler, uyulması gereken kurallar gibi boyutlardan oluşan kapsamlı okul güvenliği oryantasyon programı düzenlenebilir.
15. Şehir içindeki okulların okul güvenliğini sağlamada karşılaştıkları problem durumlar göz önünde bulundurulduğunda şehir içi gürültüden, trafikten uzak ve yabancıların okul içine erişiminin mümkün olmadığı sıkı güvenlik önlemlerinin alındığı, öğle arası yemeğe dışarı çıkma ihtiyacı bulunmayan “şehir dışı kampüs okullar” kurulabilir. Her bir eğitim kademesine ait birçok okulun (ilkokul için kampüs okullar, ortaokul için kampüs okullar, ortaöğretim için kampüs okullar vb.) şehir dışına taşınarak bir kampüs içine

toplandığı okullarda; spor alanı, sanat alanı ve kültür alanı gibi bölümlerden oluşan zenginleştirilmiş sosyal olanak, revir, yemekhane, kafeterya, akranların birbirleri ile iletişim halinde olması ve okul bölgelerindeki çevre kaynaklı sorunların azaltılması imkânları sağlanabilir. Kampüs okullar içindeki kurum sayısı ile ilgili araştırmalar yapılabilir ve pilot uygulamalar ile etkililiği gözlenebilir.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Bu nitel araştırma ortaöğretim kurumlarında yürütülmüştür, okul güvenliğinin sağlanmasında karşılaşılan problem durumlara ilgi duyan katılımcılar okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve üniversite düzeylerinde çalışabilir.
2. Mevcut araştırma okul yöneticisi, rehber öğretmen ve sınıf rehber öğretmeni üzerinde yürütülmüştür. Okulun diğer paydaşları olan öğrenci ve aile üzerinde çalışma yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Ayar, N. (2010). *Okul güvenliği sorununa farklı bir yaklaşım: okul polisi uygulaması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Ayyıldız, A. (2015). *Okul güvenliğinin sağlanmasında nöbetçi öğretmen uygulamasına ilişkin öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Anderson, C. S. (1982). The search for school climate: A review of the research. *Review of educational research*, 52(3), 368-420.
- Astor, R. A., Guerra, N. ve Van Acker, R. (2010). How can we improve school safety research? *Educational Researcher*, 39(1), 69-78.
- Bahçi, C. (2014). *İlköğretim kademesinde görev yapan öğretmenlerin okul güvenliğine yönelik görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Barnett, C., & Mencken, F. C. (2002). Social disorganization theory and the contextual nature of crime in nonmetropolitan counties. *Rural Sociology*, 67(3), 372-393.
- Brookshire, A. (2016). *The impact of school uniforms on school climate*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Walden University.
- Brown, L. L. (2008). *The role of teachers in school safety*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, The University of Southern Mississippi.
- Bucher, K. T. ve Manning, L. (2005). Creating safe schools. *The Clearing House*, 79(1), 55-60.
- Bursik, R. J. (1988). Social disorganization and theories of crime and delinquency: Problems and prospects. *Criminology*, 26(4), 519-552.
- Can, E. (2014). *Liselerde çalışan öğretmen ve yöneticilerin okul güvenliği konusundaki görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Cohen, J., McCabe, L., Michelli, N. M. ve Pickeral, T. (2009). School climate: Research, policy, practice, and teacher education. *Teachers college record*, 111(1), 180-213.

- Cohen, J. (2013). Creating a positive school climate: A foundation for resilience. In *Handbook of resilience in children* (pp. 411-423). Springer US.
- Creswell, J. W. (2009). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage publications.
- Çalik, T., Kurt. T. ve Çalik, C. (2012). Güvenli okulun oluşturulmasında okul iklimi: Kavramsal bir çözümleme. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(4), 73-84.
- Çalikoğlu, A. (2012). *Ortaöğretim öğrencilerinin okul güvenliğine ilişkin görüşleri: Çanakkale il merkezi örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Çankaya, İ. (2010). *Okul güvenliğinin ilköğretim okulu öğretmenlerinin kaygı, motivasyon ve iş doyumunu düzeyleri üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Çankaya, İ. H. ve Arabacı, İ. B. (2010). Algılanan okul güvenliğinin öğretmen adaylarının öfke düzeylerine etkisi. *İlköğretim Online*, 9(3).
- Çankaya, I., Yücel, C., Tan, Ç. ve Demirkol, A. (2014). Lise müdürlerinin görüşlerine göre okul güvenliği açısından kampüs okulların önemi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1).
- Crable, T. (2016). *The Lived Experience of School Bus Drivers: bullying prevention on school buses*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Walden University.
- Demirtaş, İ. Y. (2007). *İlköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin okul güvenliğine ilişkin rol ve beklentileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Dönmez, A. (2010). *İlköğretim okul yöneticilerinin şiddet türlerine yönelik görüşleri ve şiddetle başa çıkma yöntemleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Dönmez, B., ve Özer, N. (2009). *Okul güvenliği ve güvenli okul*. Ankara: Nobel.
- Duncan, J. E. L. (1995). *Perceptions of high school students and school personnel toward gang activity, violence, and safety in the high schools of the hinds county public school district in mississippi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Jackson State University, Mississippi.
- Dwyer, K., Osher, D. ve Warger, C. (1998). Early warning, timely response: A guide to safe schools.

- Ellickson, P. L., McCaffrey, D. F., Ghosh-Dastidar, B. ve Longshore, D. L. (2003). New inroads in preventing adolescent drug use: Results from a large-scale trial of Project ALERT in middle schools. *American journal of public health*, 93(11), 1830-1836.
- Espelage, D. L. ve Swearer, S. M. (Editörler.). (2004). *Bullying in American schools: A social-ecological perspective on prevention and intervention*. New Jersey: Routledge.
- Foster, S. M. (2002). *Perceptions of parents, students, teachers and administrators of internal and external factors that affect school safety: a case study*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of La Verne.
- Fox, R.S., Richard S., Elmer Van E., Miram R. ve Charles J. (1979). Diagnosing Professional Climates of Schools. *Fairfax, VA: Learning Resources*.
- Gasper, J. M. (2012). *Drug use and delinquency: causes of dropping out of high school?* El Paso: LFB Scholarly Publishing LLC.
- Geyin, Ç. (2007). *Genel liselerde okul güvenliği algularının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gilliland, B. M. (2015). *High school teachers' perceptions of safety in rural high schools*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Creighton University, Omaha.
- Glesne, C. (2015). *Nitel araştırmaya giriş*. A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu (Ed).Anı.
- Grover, A. (2015). Student perception of school safety and how it affects their Academic achievement. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Northwest Nazarene University.
- Gülbaz, L. (2016). *İlkokul yönetici ve öğretmenlerinin okul güvenliğine ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Henson Jr, H. (2015). *Middle school students' earthquake content and preparedness knowledge-A mixed method study*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Southern Illinois University Department of Curriculum and Instruction, Carbondale.
- Işık, H. (2004). Okul güvenliği: kavramsal bir çözümleme. *Milli Eğitim Dergisi*, 164, 1-10.
- Jaynes, S. (2014). Using Social Disorganization Theory to Guide Substance Abuse Prevention among Adolescents: Implications for Educators. *Journal of At-Risk Issues*, 18(1), 35-40.

- Kara, B., Biçer, Ü. ve Gökalp, A. S. (2004). Çocuk istismarı. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 47(2), 140-51.
- Karataş B., G. (2008). *Öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşlerine dayalı olarak okullarda şiddet ve okul güvenliğinin incelenmesi: Keçiören Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kızmaz, Z. (2005). Sosyolojik Suç Kuramlarının Suç Olgusunu Açıklama Potansiyelleri Üzerine Bir Değerlendirme. *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 29(2), 149-174.
- Lake, J. A. (2015). *Student fears on secondary school campuses and their perceptions of policies and procedures that increase feelings of safety and security*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, California State University, Stanislaus.
- Landis, J. R. ve Koch, G. G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. *biometrics*, 159-174.
- Lapointe, D. (2016). Teacher perception of school safety between Mississippi secondary schools with school resource officers and school officers. Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of Southern Mississippi.
- Loche, S. (2000). *Perceptions of administrators, counselors, teachers, and students concerning school safety and violence in selected secondary schools in North Louisiana*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Louisiana Tech University.
- Na'im H., M. (2011). Connecting social disorganization theory to African-American outcomes to explain the achievement gap. *The Journal of Educational Foundations*, 25(3/4), 21.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: desen ve uygulama için bir rehber*. S. Turan (Ed.). Nobel.
- Morrow, J. (2004). The 3 kinds of school safety since 9/11. *Educational Horizons*, 83, 19–32.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. Newbury Park,, CA: Sage.
- Olweus, D. (1993). *Bullying at school: What we know and what we can do*. Oxford: Blackwell.

- Özer, N. ve Dönmez, B. (2013). Güvenlik kameraları ve okul güvenliği: Bir ölçek geliştirme çalışması. *TURKISH STUDIES-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 437-448.
- Özer, N. (2006). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okul güvenliğine ilişkin algıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. California: SAGE.
- Polat, O. (2004). Klinik adli tıp. *Seçkin Yayıncılık*, 1, 85-131.
- Purkey, W. W. ve Novak, J. M. (1996). *Inviting school success: A self-concept approach to teaching and learning* (3rd ed). Belmont, CA: Wadsworth.
- Purkey, W. W. ve Schmidt, J. J. (1990). *Invitational Learning for Counseling and Development*. ERIC/CAPS, 2108 School of Education, University of Michigan, Ann Arbor, MI 48109-1259.
- Randall, P. (2001). *Bullying in adulthood*. East Sussex: Brunner-Routledge.
- Reeves, M. A., Kana, L. M. ve Plog, A. E. (2010). *Comprehensive planning for safe learning environments: A school professional's guide to integrating physical and psychological safety, prevention through recovery*. New York, NY: Routledge.
- Sampson, R. J. ve Groves, W. B. (1989). Community structure and crime: Testing social-disorganization theory. *American journal of sociology*, 774-802.
- Sampson, R. J. (1997). Collective regulation of adolescent misbehavior: Validation results from eighty Chicago neighborhoods. *Journal of Adolescent Research*, 12, 227-244.
- Seggie, F. N. ve Bayyurt, Y. (2015). *Nitel araştırma yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Servoss, T. J. (2012). *School security, perceptions of safety, and student misbehavior: A Multilevel Examination*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, the University of Buffalo Department of counseling, School, and Educational Psychology, New York.
- Shewchuk, S. (2016). Children in need of protection: reporting policies in british columbia school boards. *Canadian Journal of Educational Administration and Policy*, (177), 1-41.

- Schmidt, J. J. (2007). Elements of Diversity in Invitational Practice and Research. *Journal of Invitational Theory and Practice*, 13, 16-23.
- Schneider, T., Walker, H. ve Sprague, J. (2000). *Safe School Design: A Handbook for Educational Leaders Applying the Principles of Crime Prevention through Environmental Design*. ERIC Clearinghouse on Educational Management, 5207 University of Oregon, Eugene, OR 97403-5207.
- Shaw, C. ve McKay, H. (1942). *Juvenile delinquency and urban areas*. Chicago: University of Chicago Press.
- Smith, P. K. (2003). Violence in schools. *Violence in schools: The response in Europe*, 1.
- Stanley, P. H., Juhnke, G. A. ve Purkey, W. W. (2004). Using an invitational theory of practice to create safe and successful schools. *Journal of Counseling and Development: JCD*, 82(3), 302.
- Strang, S. (2012). *A comprehensive school safety plan for a rural high school: enhancing safety & security*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Northcentral University, Arizona.
- Wechsler, H., Rigotti, N. A., Gledhill-Hoyt, J. ve Lee, H. (1998). Increased levels of cigarette use among college students: a cause for national concern. *Jama*, 280(19), 1673-1678.
- Morrison, K. A. (2008). Democratic classrooms: Promises and challenges of student voice and choice, part one. *Educational Horizons*, 87 (1), 50-60.
- Warner, B. (1999). Whither poverty? Social disorganization theory in an era of urban transformation. *Sociological Focus*, 32, 99-113.
- Welsh, W. N. (2000). The effects of school climate on school disorder. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 567(1), 88-107.
- Wiatrowski, M. D., Griswold, D. B. ve Roberts, M. K. (1981). Social control theory and delinquency. *American sociological review*, 525-541.
- Wright, Jr. R. (2015). *Rural teacher's perceptions of safety on Texas high school campuses*. Yayınlanmamış doktora tezi, Lamar University.
- Tıraşçı, Y. ve Gören, S. (2007). Çocuk istismarı ve ihmali. *Dicle Tıp Dergisi*, 34(1), 70-74
- Travis, H. (1969). *Causes of Delinquency*. Berkeley, CA: University of California.
- Trump, K.S. (1998). *Practical school security: basic guidelines for safe and secure schools*. Thousand Oaks, CA: Corwin.

- Turhan, M. ve Turan, M. (2012). Ortaöğretim kurumlarında güvenlik. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice], 18(1), 121-142.
- Türkmen, M. (2004). *Ortaöğretim kurumlarında okul güvenliği ile ilgili yaşanan sorunlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Uluğ, G. (2015). *Ortaokul ve liselerde görev yapan okul müdürlerinin okul güvenliğine ilişkin rolleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Uzbaş, A. (2010). Okul psikolojik danışmanlarının okulda saldırganlık ve şiddete yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18), 90-110. Vincent, G. E. (1896). The province of sociology. *The American Journal of Sociology*, 1(4), 473-491.
- Yaman, E. ve Ayar, N. (2009). Okul güvenliğine farklı bir yaklaşım: okul polisi uygulaması. *Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Dergisi*, 11(2), 147-171.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yorulmaz, Y. (2015). *Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin okul güvenliği ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi (İstanbul ili Ataşehir ilçesi örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

EKLER

EK 1: Uygulama İzni

T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 98057890-20-E.2886049
Konu : Anket Uygulaması

11.03.2016

İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
ANTALYA

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Neslihan GÖK'ün “Ortaöğretim Kurumlarında Güvenliği Sağlamada Karşılaşılan Problemlerin İncelenmesi” isimli akademik araştırmasını, ekte adı geçen okullarda uygulama isteği ile ilgili 01/03/2016 tarih ve 5852 sayılı yazıları, İl Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma Değerlendirme ve İnceleme komisyonumuz tarafından, 10/03/2016 tarihinde incelenerek “Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerine Yönelik İzin ve Uygulama Genelgesi” esaslarına uygun olduğu tespit edilmiştir.

Komisyonumuzca, “Ortaöğretim Kurumlarında Güvenliği Sağlamada Karşılaşılan Problemlerin İncelenmesi” isimli akademik araştırmasını, ekte adı geçen okullarda, Okul Müdürlüğünün bilgisi dahilinde, ilgili Genelgeye göre, çalışma takvimi doğrultusunda eğitim-öğretim faaliyetleri aksatılmaksızın yapılması uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, Valilik Makamınının 23/02/2015 tarih ve 5347 sayılı yetki devrine göre olurlarınıza arz ederim.

Ebubekir TANRIBİR
Müdür a.
Şube Müdürü

OLUR
11.03.2016

Hasan TEVKE
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdür V.

Antalya İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Soğuksu Mah. Hamidiye Cad. MERKEZ/ANTALYA
E-posta: projeler07@meh.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Ebubekir TANRIBİR Şb. Md.
Tel: (0 242) 238 60 00
Faks: (0 242) 238 61 11

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden d925-3b41-3060-9dc7-0e67 kodu ile teyit edilebilir.

EK 2: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Okul Güvenliği Görüşme Formu

A. Kişisel Bilgiler

Okul Adı		
Cinsiyet	☐ Kadın	☐ Erkek
Yaş		
Görev	☐ Yönetici	☐ Rehber Öğretmen ☐ _____ Öğretmeni
Eğitim durumu	☐ Lisans	☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora
Meslekteki kıdeminiz		
Mevcut okuldaki görev süresi		
Okul güvenliği ile ilgili hizmet içi eğitim kursuna katıldınız mı?	☐ Hayır ☐ Evet	Adı:

B. Sorular

1. Okul güvenliği sizin için ne ifade eder?
2. Okulda kendinizi güvende hissediyor musunuz? (ders saati sırasında, okul bahçesinde, okul etrafında)
3. Son 6 ay içerisinde okulunuzda yaşadığınız en önemli güvenlik problemi nedir? (hırsızlık, yaralanma, kaza, kavga, şiddet, zorbalık vb.)
4. Okulunuz hangi güvenlik önlemlerine sahiptir? (özel güvenlik görevlisi, nöbetçi öğrenci/öğretmen, ziyaretçi kartı, kamera, sigorta vb.)
 - a. Bu güvenlik önlemlerinin etkililiği ile ilgili ne düşünüyorsunuz?
5. Okul kuralları paydaşlara (öğretmen, öğrenci, veli) nasıl ilan edilmektedir?
 - a. Kurallar net bir şekilde bilinir mi?
6. Okulunuzda görev yapan öğretmenlerin okul güvenliği konusunda bilgi düzeyi nedir? MEB'in okul güvenliğini ilgilendiren yasa, yönetmelik ve güvenlikle ilgili diğer kurumlarla yaptığı işbirliği ve protokoller hakkında bilginiz ve bilgileri var mı?
7. Okul içindeki uygulama ve davranışlar açısından güvenlik sorununa yol açan etkenler nelerdir? (kılık kıyafet serbestliği vb)

8. Okulunuzda öğrenciler hangi problem davranışları gösterirler? (şiddet, ad/lakap takmak, alay etmek, tehdit etmek vb)
 - a. Problemleri gösteren öğrencilerle nasıl bir yol izliyorsunuz?
 - b. Okul rehberlik servisinin sağladığı hizmet kalitesi hakkında ne düşünüyorsunuz?
9. Okulunuzda yaşça büyük ya da fiziksel olarak güçlü öğrenciler diğer öğrencilere sözlü ya da fiziksel olarak hangi problemleri gösterirler?
 - a. Öğrencilerin birbirlerine fiziki ya da psikolojik şiddet uyguladığı oluyor mu, oluyorsa ne sıklıkla?
10. Programda, öğrenciler açısından bir sistem olarak okulu; güvenlik bağlamında güçlendirecek sosyal değerlerin yeri nedir? Sosyal değerler konusunda neler yapılıyor?
11. Okul güvenliği konusunun eğitim programlarındaki yeri nedir?
 - a. Programdan kaynaklanan sorunlar okul güvenliğini ne ölçüde tehdit eder? (çok kültürlü yapıya uygun müfredat, şiddeti önleme vb.)
12. Sosyo-kültürel çevrenin (çok kültürlü yapının) eğitim öğretim programına daha fazla yansıtılmasının okul güvenliğine etkisi nedir?
13. Okul içindeki fiziksel özelliklerin, okul güvenliğini tehdit ettiğini düşündüren etkenler nelerdir? (okul içi, okul dışı, sınıf, bahçe özellikleri)
14. Okulunuzda sigara, alkol ve madde kullanımına dair olaylar ile karşılaştınız mı?
 - a. Öğrenci- aile -okul işbirliği yapılıyor mu?
 - b. Madde bağımlılığı konusunda işbirliği yaptığınız kurum veya kuruluş var mı?
 - c. Bu konulara programda daha fazla yer verilmesinin okul güvenliğine etkileri konusunda ne düşünüyorsunuz?
15. Ortak kullanım alanlarındaki hijyeni sağlık ve temizlik açısından değerlendirdiğinizde yeterliliği konusunda ne düşünüyorsunuz? (tuvalet ve sayısı, bahçe, sınıf)
16. Okul güvenliğini tehdit eden yaşantılar öğrencilerin sosyo ekonomik düzeyi ve ailenin eğitim durumu ilişkisi hakkında ne düşünüyorsunuz?
17. Okul ile bağlantısı olmayan insanların okulunuza kolayca erişip erişememeleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

- 18.** Bulduğunuz çevrede öğrencinin okuldan çıktıktan sonra eve ulaşana kadar güvenliğini tehdit eden unsurlar nelerdir? (internet cafe, oyun salonu, madde kullanımı, zorbalık, inşaat alanları vb.)
- 19.** Okul güvenliğini tehdit eden olayları ve sonuçlarını arşivlediğiniz bir veritabanınız var mı?
- 20.** Okulların daha güvenli öğrenme ortamları haline gelmesi için idareciler, öğretmenler, öğrenciler ve aileler nasıl önlemler almalıdır?
- a.** İdarecilere, öğretmenlere, öğrencilere ve ailelere hangi görevler düşmektedir?

EK 3: Katılımcı İzin Formu

Katılımcı İzin Formu

Bu formdaki imzam Neslihan GÖK tarafından yürütülen “*Ortaöğretim Kurumlarında Güvenliği Sağlamada Karşılaşılan Problemlerin İncelenmesi*” adlı tez çalışmasına katılmayı kabul ettiğimi gösterir. Bu araştırmadaki katılımım yarı yapılandırılmış görüşme formuyla yapılacak olan bireysel görüşmeyi ve gözlemi içermektedir. Bu araştırmaya katılmakla aşağıda belirtilenleri anladığımı beyan ederim.

1. Ben araştırma için bir gönüllüyüm ve istediğim zaman bu araştırmadan çekilebilirim.
2. Araştırmada fiziksel ve psikolojik bir zarar içeren hiçbir risk yoktur.
3. Araştırmada vereceğim bilgiler gizli olacaktır ve bütün veriler araştırmacı tarafından toplanıp analiz edilecek ve Akdeniz Üniversitesi’nde 7 yıl saklandıktan sonra imha edilecektir.
4. Araştırma bittikten sonra istediğim takdirde araştırmanın bir özetini alabileceğim.
5. Araştırmada vereceğim bilgilere dayalı sonuçların bilimsel ortamlarda tartışılmasına ve yayınlanmasına izin veriyorum.

Ben,.....görüşme ve gözleme katılmayı kabul ederim.

Tarih:/...../.....

İmza

Ad Soyad

EK 4- EK DEĞERLENDİRİCİ FORMU

Açıklama: Lütfen aşağıdaki kod tablosunda yer alan kod numaralarını, eşleştirme tablosunda yer alan özet alıntılardan uygun bulduğunuzun karşısına yerleştiriniz. Lütfen, her kod numarasını **sadece bir kez kullanınız** ve doldurulması gereken sütunda **hiç boş yer bırakmayınız**. Desteğiniz için teşekkür ederim.

Neslihan GÖK

Eşleştirme Tablosu

I. OKUL GÜVENLİĞİ KAVRAMI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

Kod Numaraları	Kod İsimleri
1	Paydaşlar açısından okul güvenliği
2	Okul iklimi açısından okul güvenliği
3	Fiziksel düzenlemeler açısından okul güvenliği
4	Psikolojik açıdan okul güvenliği
5	Okul çevresi açısından okul güvenliği

Özet Alıntılar	Kod Numaraları
'Okul güvenliği aynı zamanda öğrencilerin, insanların psikolojisiyle kaynaklanan şiddet veya kötü, moral bozucu şeylerin yaşanması, bunun yansımaları da güvenlik ile ilgili.' (R4)	
'tabi ki çevredeki suç unsurları, bölge karakolunun bu konuda yakın olması, hemen ekip gönderebilmesi...' (R3)	
'okul güvenliği her şeyden önce fiziksel olarak başlayan bir süreç bana göre. Binanın donanımında veya kendi fiziksel durumunda sağlamlık. Yangın, deprem konusunda vs. gibi durumlara karşı yeterli irtibatın kurulmuş olması. Hem sigortalandırma yönünden hem çocuklar yönünden. Örneğin merdiven kenarlarının güvenli olması, dolapları her şeyin yerine montelenmiş olması gibi.' (R3)	
'Okuldaki bütün faaliyetlerin huzurlu, eğitim açısından başarılı olabilmesini sağlamak için her ortamın sağlıklı ve çalışılabilir olarak düzenlenmesidir.' (R4)	
'okul güvenliği dediğiniz zaman kapıdaki güvenlik görevlisinden tut, buradaki bir öğretmenin sağlıklı, kendine güvenli bir şekilde ders verebilecek şekilde rahat hissetmesi, öğrencilerin kendi aralarında çıkabilecek herhangi bir problemin çözümü, çok geniş kapsamda konudur. Bunu okuldaki bütün personeli ilgilendirir diyebiliriz.' (R4)	

II. SON ALTI AY İÇİNDE KARŞILAŞILAN PROBLEM DURUMLAR

Kod Numaraları	Kod İsimleri
6	Akran zorbalığı
7	Güvenlik problemi bulunmaması
8	Yaralanma
9	Hırsızlık
10	Bağımlılık yapıcı madde
11	Yangın
12	Okuldan kaçma
13	Okul içine erişim kolaylığı
14	Kılık kıyafet yönetmeliği
15	Problemler teknoloji kullanımı
16	Patlayıcı madde
17	Öğretmene karşı problemler davranış
18	Cinsel istismar

Özet Alıntılar	Kod Numaraları
'6 ay içinde okul içerisinde öyle belli başlı öne çıkan güvenlik sorunu yaşamadık.' (R4)	
'öğrencilerin izinsiz okul duvarından atlayıp kaçmaları olabilir. Öğle aralarında veya boş olan derslerde.' (R5)	
'Tuvaletlerde sigara kullanma sorunu. Birkaç öğrencinin o tip şeyleri oldu.' (R4)	
'Şuanda öğretmenlerimiz yönetmelik gereği sakal bırakabiliyorlar. Yani kıyafet yönetmeliğinden bazen öğretmeni bile tanıyamıyoruz.' (Y3)	
'Geçenlerde akşam saatler geri alınmadan önce sanırım son derste, 7-8 kişi kâğıtları top yapmışlar ve birisi ışığı söndürmüş. Ellerindeki kâğıt topları öğretmene atmışlar. Kimin attığı belli değil tabi hepsinden savunma aldık, bir kısmına okul değiştirme cezası verdik, bir kısmına knama verdik.' (Ö4)	
'Son 6 ay içerisinde tellerden kaçarken birisi düşmüş. Kafa , göz yarmış. Bir ambulans gelmiş.' (Ö4)	
'Geçen yıl ya da önceki yıl şöyle durumlar da oldu. Bir öğrencimiz 12. sınıf öğrencimizin bir tanesi hazırlık mı 9 mu çocuklardan bir tanesiyle çıkıyordu yani sevgiliydi sonra ayrılmışlar oğlan bana şöyle şöyle bir şeyler yaptı demiş okulda oldu demiş. Geldi savcılık kamera kaydı istedi öğretmenlerin ifadesini aldı böyle hadiseler de oldu yani. Kız bana cinsel istismarda bulundu diyor. Biz de olayın içini o kadar bilmiyoruz zaten, dava devam ediyor da olabilir.' (Ö2)	
'İnternet kullanımına gelirsek, öğrenci farklı hesap açıp o farklı hesaptan kavgaya ettiği arkadaşına hakaret ediyor. Bu da ortaya çıkıyor. Böyle bir olay yaşadık daha doğrusu disiplinde önüne geldi. Yani ben birebir şahit olmadım. İnternet üzerinde bir oyun oynayıp kazanan öğrencinin kaybeden öğrenciye hakaret etmesiyle başlıyor. Okul dışında veya yaz	

tatilinde tartışılıyor. Okul açılınca okuldan devam ediyor.' (Ö3)	
'bir defa geçen hafta kantinde hırsızlık oldu.' (Y3)	
'Bir öğrencimiz tuvalete maytap atmıştı. Amacı burda hava yapmak, ses getirmek. Oo Cihan bunu yaptı denmesi için. Onun için yaptığı hata değil. Maytap kapalı alanda sağırılık yapar. Kapalı alanda sağırılığa kadar gidebilir. Yüksek sesli patlama oldu ama tuvalete atılması şansımıza oldu. Pencere açık ya tuvalette biraz daha maytabın gücü gidiyor. Dikkat çeksin de nasıl olursa olsun. O bilince sahip değil işte çocuk, onun kötü olduğunu bilmiyor.' (Y3)	
'3 ay önce bir sivil öğrenci içeriye giriyor. Bir başka okuldan buraya geliyor. Kıyafet serbestisi var. Öğrenci ister istemez toplu girince aradan girebiliyor. Burada internet üzerinden kız arkadaşıyla tanışıyor. Bizim öğle arası 1 saat o arada, burada sınıfta kız ile sınıfta oturuyorlar. Tabi biz bilmiyoruz öğrenci zannediyoruz. Daha sonra diğer öğrencilerle kavga edince olay ortaya çıkıyor.' (Y3)	
'Çocukların birbirine uyguladığı zorbalık. Geçen Cuma günü yaşadık. 4 öğrencinin bir öğrenciye okul tuvaletinde şiddet uygulaması. Bizim burada en büyük güvenlik olayı çocukların birbirine şiddet uygulaması. Yine kızların 1-2 saat önce siz buradayken kız öğrencilerin saç saça baş başa birbirine girmesi.' (Y6)	
'bundan 2 gün önce klima yangını çıktı. O klimanın bulunduğu yer ve klima imha oldu.' (Y3)	

III.A. OKUL ALANLARININ DÜZENLENMESİ AÇISINDAN OKUL GÜVENLİĞİ

Kod Numaraları	Kod İsimleri
19	Bahçe
20	Okul duvarı ve kapısı
21	Ortak kullanım alanları
22	Donanımsal problemler
23	Sınıf düzenlemesi
24	Tip okul binası kullanımı
25	Sosyal olanakların yetersizliği
26	Okul alanının genişliği
27	Çalışma salonu
28	Engelli öğrenciler için düzenleme
29	Tuvalet
30	Genel temizlik
31	Temizlik personeli
32	Bahçenin temizliği
33	Kişisel temizlik

Özet Alıntılar	Kod Numaraları
'duvardan dışarı ile iletişim sağlanabilmesinden tedirginim. Demir parmaklık arasında boşluklar var. Rahatlıkla bir şey alıp verebiliyorlar. Kötü niyetli insanlar rahatlıkla burayı değerlendirebilir. Ben bundan tedirginim yani. Ama onun yanında 3 metrelik tamamen kapalı duvar yapılması doğru mu? Onu da tartışmak lazım. Bu sefer başka bir görüş der ki niye kendinizi sosyal mahalleden soyutluyorsunuz? Sanki hapisane duvarı gibi	

<i>çevrelediniz de denebilir. Bunlar çok ucu açık konulardır. ' (R4)</i>	
<i>'bazen okulumuzun kanalizasyon sisteminden dolayı biraz taşmalar yaşıyorduk eski zamanlarda, kuyu bahçedeydi. ' (Ö2)</i>	
<i>'tuvalet temizliğinden memnun değilim. Çünkü bu konularda da maalesef ödenek yetersizliğinden dolayı çok hijyeni arttıracak temizlik personeli olmayabiliyor. ' (R4)</i>	
<i>'5-6 tane temizlik personelimiz var ama tam bilmiyorum. Bunlarda da geçici işçiler gibi statüleri var. İşkur' dan geliyorlar onların da verimli çalışmalarını sağlamak zor oluyor. Gönüllü, istekli olmayabiliyorlar. Bazı okullarda geçen yıl çalıştığım da. Şirketlerde anlaşma vardı. O bayağı iyi olabiliyordu. Çünkü o zaman okul 12 saat açık kaldığında sürekli paspaslarla geziyordu bayanlar. Şu anda okulumuzda İşkur personeli var. Bunlardan yeterli verimi alamıyoruz. ' (R4)</i>	
<i>'bizim bir tane görme engelli bir tane işitme engelli bir tanesi ortopedik engelli üç tane öğrencimiz var hı ortopedik engellinin koluyla alakalı ayaklarıyla alakalı değil o yüzden sıkıntı yaşamıyor ama şimdi ben örneğim buraya okullardan öğrenciler geliyor okulu tanımak için geçen dönem tekerlekli sandalyeyle bir öğrenci geldi ve konferans salonuna inemedik çünkü asansörümüz çalışmıyordu çocuk mesela birileri tuttu ben de yanındaydın aynı zamanda beraber taşıdık onun dışında böyle öğrencilerin rutin hayatlarını sürdürürken kafalarını çarpacak ayakları takılıp düşecek bir ortam yok ama daha iyi olabilir mi tabi olabilir. asansörün zeminden yukarı doğru çıkması planlanmış durumda ama şu anda çalışmıyor. görme engelli öğrencimiz için bir yürüyüş yolu düşünülüyor çünkü yemekhane ve kantin tarafına gidiş gelişlerde ama şu an on birinci sınıfımızda dört yıldır öğrencimiz, dört yıldır çok yakın arkadaşlarının en ufak bir boş vermişlikleri olmadı tek başına hiçbir zaman yürümek zorunda kalmadı bireysel gayret. ' (R2)</i>	
<i>'mesela merdiven ara boşlukları çok kısa yapılmış. Mesela buradan 1000 kişi geçiyor. Yukarı çık yukarı da aynı. Merdiven aynı olmuş, eşit olmuş. Bence yukarı çıktıkça merdiven daralmalı, aşağısı büyük, geniş olmalı. Çünkü niye? Aşağıda daha büyük insana hizmet veriyorsun. Altta daha fazla ama nedense hep aynı oluyor, standart. Alttaki öğrenci sayısı daha fazla buradan 1000 kişi geçer ama yukarıdan 200 kişi geçer. Bu göz önünde bulundurulmuyor. ' (Y3)</i>	
<i>'giriş katta etüt yapıyoruz mesela üst katlar da açık olduğu için öğrencilerin dağılabileceği çok alan var kontrolünü yapamıyoruz. ' (Ö2)</i>	
<i>'okul bahçesindeki ışıklandırmanın az olduğunu düşünüyorum mesela , flört yapan çocukların kuytuda şurada burada olması beni rahatsız ediyor tam ergenlik döneminde. Ondan biraz sıkıntım var. ' (Ö2)</i>	
<i>'Bizim en büyük sıkıntımız tip bina olması. Mesela ben beden eğitimi öğretmeniyim. Bana binada kaç metre ihtiyacın var diye sorulmuyor. Belki spor salonunu buranın altına sığdırabilirdi. Buranın altı spor salonu olabilirdi. 1000 kişilik tiyatro salonu olabilirdi....'</i>	

(Y3)	
'Her yer pırl pırl olmuyor. Hijyen konusunda bir sıkıntı var. Sürekli devam ediyor.' (R3)	
'en büyük sorun şu beden eğitim dersinde çocuk derse katıldığında ister istemez terleme yapıyor. Çocuk üzerini değiştiriyor. Ama çorabını değiştiremiyor, duş alamıyor veya lüzum görmüyor. Bizim bir ara duşumuz da vardı. Çocuk lüzum görmüyor. Duşta oldu mu orda resim çekebiliyor. Nahoş şeyler olabiliyor. O yüzden duş sistemini artık kaldırdık.' (Y3)	
'atölyelerdeki benim alan şefi olarak sıkıntım çok eski donanıma sahibiz ve çok eski donanım arıza vermesi ya da kazaya yol açması riski var. Okul güvenliği deyince ben hep iş güvenliğine gidiyorum da.' (Ö4)	
'mesela sınıfların kapıları hiç sağlam değil. Geçen gün bir öğrencimiz kapıyı biraz sertçe kapattı. Ama kıracak kadar değil. Cam düştü kırıldı.' (R3)	
'Okul alanının çok geniş olması. Onun tabi dezavantajları var.' (Y1)	
'Sosyal ve kültürel veya sportif sahaların eksikliği, azlığı veya yetersizliği söz konusu. Sosyal aktivite gerçekleştirecek imkansızlıklar var. sportif aktiviteler gerçekleştirecek çocuk imkansızlıkları var veya yetersizlikleri. Çünkü şimdi benim okulumun spor salonu var. kısmen bazı etkinlikleri gerçekleştirebiliyoruz. Ama konferans salonumuz yok, bir toplantı salonumuz yok.' (Y5)	

III.B. OKUL YÖNETİMİ VE UYGULAMALAR AÇISINDAN OKUL GÜVENLİĞİ

Kod Numaraları	Kod İsimleri
34	Okul güvenliği ile ilgili farkındalık
35	Okul güvenliğini tehdit eden uygulamalar
36	Okul güvenliğini tehdit eden davranışlar

Özet Alıntılar	Kod Numaraları
'okuldaki öğretmenlerin okul güvenliği hakkında sadece tecrübeleri aracılığıyla bilgileri var. Öğretmenler idarenin verdiği doğrultuda bize yardım etmeye çalışıyorlar.' (Y3)	
'Güvenliği tehdit eden davranış denildiğinde aklıma pansiyondaki kettle kullanımı geliyor. Kantin belli bir saatte kapanıyor ama ders çalışmak için nescafedir, bir şeylerdir, acıktıkları zaman bir şeyler yapmak istiyorlar. 10:30'da kapanıyor çünkü 11:00 zaten yat saati, 10:30'da da yataklarında olmaları lazım. Kantin kapandıktan sonra mesela sınav haftası boyunca geç saatlere kadar çalışmak istiyorlar dolayısıyla her odada hemen hemen bir kettle var. Maalesef yani bu onlar için iyi ama bizim için kötü bir şey şöyle ki sigortaları aturabilir, yangın çıkartabilir. Kontrolsüz kullanımlar var, kettelerde makarna yapmalara giden davranışı gösterdikleri için o tarz bir sıkıntı oluyor. Bunları biz toplattık.	

<p><i>Evet toplattık, derslere kadar abarttılar çünkü, iki tarafın da bloklarındaki elektrik sistemi bunu kaldırmayacak yani güvenlik açısından hayır diyoruz yoksa kahve içmesinde bana göre bir sakınca yok.’ (Y2)</i></p>	
<p><i>‘Okulumuzda kılık kıyafet serbestliği uygulaması yok ama engel de olamıyoruz. Yani kuralı uygulayamıyoruz. O da nereden kaynaklandı. Yaklaşık 4 yıl oldu. Bakanlık kılık kıyafeti serbest bıraktı. Sonra işin içinden çıkılamadı. Velilere bıraktı. Ama net bir kural konmadığı için çocuklar o serbestliği çok aşırı özgürlük olarak algıladılar. Şuanda okulları büyük çoğunluğunda kılık kıyafet konusunda sıkıntı var. İdarecilerin ve velilerin inisiyatifine bırakılmasını ben doğru bulmuyorum. Bakanlık kuralı koymalı ya giyilsin ya giyilmesin. Yani yöneticilerle velilerin inisiyatifine bırakılması iki okul arasında farklı uygulamaya eden oluyor. O farklı uygulamada birisinde yapılan doğru öbüründe yanlış adlediliyor. Çocuklar şiddetle karşı çıkıyor. Bizim yanımızdaki okul uygularken bizim uygulamamız ya da tam tersi olması okulları sıkıntıya sokuyor. Oda biliyorsunuz disiplin bir yerden bozulmaya başlayınca arkası geliyor. Kıyafet bozulmaya başlıyor, eğitim bozulmaya başlıyor kontrolden çıkıyor dolayısıyla nemelazımcılık devreye giriyor ve kaybediliyor. Kılık kıyafet serbestliği uygulaması ile birlikte okula girip çıkan engelleyemedik.’ (Y6)</i></p>	

III.C. OKUL ÇEVRESİ AÇISINDAN OKUL GÜVENLİĞİ

Kod Numaraları	Kod İsimleri
37	Sosyo kültürel ve sosyo ekonomik çevrenin etkisi
38	Trafik
39	Denetimsiz çevre
40	İnternet cafe
41	İnşaat alanı
42	Okul servisi
43	Arkadaş grubu
44	Dershaneler
45	Terör
46	Zaman yönetimi
47	Ailenin sosyo ekonomik düzeyi
48	Ailenin eğitim durumu
49	Parçalanmış aile etkisi
50	Ailenin tutumu

Özet Alıntılar	Kod Numaraları
<p><i>‘çevredeki bulunan park bahçelerin denetimsizliği de okul güvenliğini tehdit ediyor. Bilmiyorum yeterince denetlenebiliyor mu. Belli kafeler mevcut. Yani şuradaki dönerci bile ekmek arası uyuşturucu satabiliyor. Duyduğumuz başka mekanlar da başka bölgelerde</i></p>	

<i>yapılabiliyor. Burada niye olmasın anlamında endişemiz var....' (R4)</i>	
<i>'Yani şu anda terör olayları var. Risk hep çıkıyor.' (Y3)</i>	
<i>'İnşaatlar bol miktarda var. Onların verdiği sıkıntılar bulunuyor.' (R3)</i>	
<i>'okulun çevresinde bir kafe veya bu tür yerler var. Sigara içerken bu tür yerlerde daha rahat davranıyorlar. Ya da oradaki çalışanlar internet kafeler falan var. Biz okulumuzda milli eğitim bakanlığının güvenli internetini kullanıyoruz. Dolayısıyla güvenli. En azından sınırlı. Ama oraya gittiğinde neyi ne yapıyor bilemiyoruz. Bu anlamda güvenlik zaafiyeti mevcut. Öğrencilerimiz okuldan çıktıktan sonra internet cafe ve oyun salonlarında zaman geçirebiliyorlar. Bunun denetimini belediyenin ve emniyetin yapması gerekiyor.' (Ö1)</i>	
<i>'sosyo kültürel çevre düşükse okul güvenliğini olumsuz etkiler. Yüksek ise olumlu etkiler. bizim bura Kepez bölgesine göre okulumuzun bulunduğu bölge iyi ama Antalya bölgesine göre okul çevresinin düşük bir sosyo kültürel çevresi var. Şimdi sosyo kültürel çevreyi okula dahil etmek riskli olabilir.' (R4)</i>	
<i>'İkincisi bizim planlı ve programlı ve zamanlı çalışma alışkanlığımızın olmaması. Çocuklarımıza bu duyguyu aşılayamamış olmak. Çocuk eve gitsem ne olacak akşama şu kadar zaman var. Şurada zaman geçireyim diyor. Bu da eğitim için bir güvenlik zaafiyeti. Kaliteli eğitimin uygulanmasında.' (Y5)</i>	
<i>'Mesela servisle giden öğrencilerimizin de servis riski var. Servislerin denetiminden sorumlu müdür yardımcısı benim. Kendi odalar birliği de denetliyor. Biz de denetliyoruz. Sayısını denetliyoruz. Kaç öğrenci biniyor ona bakıyoruz. Bir de orada servisçi önemli. Nahoş olan 2 servisçiyi işten attılar örneğin. Bir kız öğrenciyle bir olay oldu. Biz anında müdahale ettik. Kız öğrenciyi rahatsız ediyormuş. Hemen duyumu alır almaz iş akdine son verdik. Tacize gelmeden olayı kestik.' (Y3)</i>	
<i>'Dershanede yaşanan sıkıntılar oluyor. Bizim okulumuza da yansıyan kavgalar falan bu tarz şeyler olmuştu geçen senelerde.' (R1)</i>	
<i>'Parçalanmış ailede çocuğu, anne ve babası her türlü konuda koruyor. Çocuğum yapmaz diyor. Her türlü destek bizi o sıkıntıya sokuyor. Çünkü anneden fırça yedi babaya sığıyor. Baba onu sahipleniyor ve bize ters tepki gösteriyor." Benim çocuğum bunu yapmaz. Benim çocuğumu siz ezmişsiniz. Güvenlik kim ki benim çocuğumu çıkarmıyor? Siz kimsiniz ki?" diyebiliyor.' (Y3)</i>	
<i>'Bir de toplumdaki dışlanmış kendini kanıtlayamamış veli geliyor. Ne desen zıt anlıyor. Onlar bize maalesef sorun oluyor. Onun sosyo kültürel ilişkileri oturmamış. "Sen beni adam yerine koymuyor musun?" gibi şeyler demeye başlıyor. Bu velinin tutumu biraz da yaşadığı sosyal hayata bağlı, hayatta ezilen biraz daha saldırgan oluyor.' (Y3)</i>	
<i>'Yakın çevrede oturan çocuklara da baktığımızda kimi zaman kendi aralarında arkadaş grubu oluşturup, kendi aralarında taşkınlık yaratabiliyorlar.' (Ö5)</i>	

'Büyükşehirde yaşadığımız için öncelikle trafik. Çocuklar servisle gidip geliyorlar.' (Y6)	
'Ailenin eğitim düzeyi düşük ise ekonomik düzeyi yüksek ise ters orantı var. Şiddet olayları artıyor. Ekonomik düzeyi düşük ailelerde o kadar saldırganlık yaşanmıyor. Sosyo ekonomik düzeyler eşitse sıkıntı yaşanmıyor. Ama farklı ise orada sorunlar yaşanabiliyor ve çocuklar bunu kullanıyor. Ekonomik düzeyi üstün olan çocuklar düşük olanları farklı şekillerde yönlendirebiliyorlar. Mesela, 4 yıl önceydi galiba. Arkadaşımın aldığı iyi bir ayakkabıyı evlerinin önüne kadar takip edip evlerinin önünden çalan bir çocukla karşılaştım. Yani hırsızlıkla. Sonra öğrendik ki ailenin ekonomik durumu onu almaya müsait olmadığı için çocuk sırf haftasonları giymek için o ayakkabıyı almış.' (Y6)	
'Okul güvenliği konusunda eğitim çok önemli örneğin aile eğitimsiz olunca kapıya geliyor; güvenlik "kimlik alabilir miyim?" dediğinde, burası okul ya diyor. Kimlik fuzuli geliyor. Güvenlikçi de eğitimsizse olay ister istemez büyüyor.' (Y3)	

III.D. ÖĞRENCİ ÖZELLİKLERİ AÇISINDAN OKUL GÜVENLİĞİ

Kod Numaraları	Kod İsimleri
51	Bağımlılık yapıcı madde kullanımı
52	Akran zorbalığı
53	Devrecilik
54	Problemler cep telefonu kullanımı
55	Kurum bilinci eksikliği
56	Kopya çekme
57	Öğrenci sayısı

Özet Alıntılar	Kod Numaraları
'Çocuklarda kurum bilinci, kurumsallaşmadaki kurallarda sıkıntı yaşayabiliyoruz. Yani şöyle yukarıdan aşağıya sıralandığında yüksek sesle konuşma, kurum bilincinin çocuklarda çok yerleşmemiş olması. Yani yüksek sesle koridorda konuşma, ders esnasında örneğin beden eğitimi dersi varsa yukarıya tuvalete çıkıyorsa orda bile sesini yükseltmeden konuşmuş olması gerektiğinin farkına varamıyor, bilmiyor.' (Ö5)	
'Disiplin konularımız arasında kopya var. Yani öğrenci başka bir öğrenciden veya kağıttan yardım alıyor. Bu okul, kuralları anlamında sıkı bir okuldur. Direkt kopya yakalayan öğretmen bununla alakalı bir dilekçe yazar. Öğrenci o yazılıdan 0 almış sayılır ve burada disiplin kurulu işler. İlk suçu ise tabii ki ceza vermiyoruz. Uyarıda yok artık liselerde kınamadan başlıyor artık. İkinci ya da üçüncü ise kınama, kısa süreli uzaklaştırma bu şekilde tekrarına göre değişiyor.' (R1)	
'Milli eğitim bakanlığının ne yapıp yapıp okulda bu cep telefonu ve internet kullanımını kaldırması lazım. Jammerlar mı koyar, engelleyiciler mi koyar. Çünkü bizim bunu engelleme yetkimiz yok.' (Y6)	
'1200 küsur öğrencimiz var. Daha önceki yıllarda 2500 öğrenciyle de çalıştık burada. O zaman yani neredeyse adım atacak, nefes alacak yer kalmıyordu. Öğrenci sayısının az	

<i>olması her zaman güvenliğin daha kolay olmasını daha belki herkese sunulabilmesini sağlıyor. Öğrenci sayısının fazla olması hem güvenlikle ilgili bir takım tedbirlerin, zafiyetlerin ortaya çıkmasına sebep olabileceği gibi öğrencilerin zaman zaman çok kuytu köşelere giderekten orada sigara içme gibi davranışlarda bulunduğunu gördük. ' (R5)</i>	
<i>'3 yıl önce madde kullanımı olmuştu. Onun bir şekilde bize bilgisi geliyor. Zaten eğitim alanlar bilir bir dedikodunun bile doğruluk payı yüzde 10 dur. Yüzde onu buna bulaşmış anlamına gelir. Müdahale edilmesi anlamına gelir. Bildiklerimize müdahale ediyoruz. o çocuğu amatem e yattırdık. Madde bağımlılığı aşırı derecedeydi. Amatem den kaçtı. Sosyal hizmetler çocuğu aileden alarak korumaya aldı. Ondan sonra bizden ve çevreden uzaklaştırdılar. ' (Y6)</i>	
<i>'genelde okul içinde devrecilik olayı oluyor. Özellikle şimdi erkek öğrencilerden ziyade - önceleri hep erkek öğrencilerden şikayet olurdu- şimdi bakıyoruz özellikle kız öğrencilerde bu artmaya başladı. ' (Y1)</i>	
<i>'Yaşça büyük öğrencilerin kendi kültürlerine uygun doğrusu var. Mesela bir arkadaşının piercing takması ona dokunuyor. Küpeyi çıkar diyebiliyor. Bunu yapma diyebiliyor. O anda artık çekişme başlıyor. Çocuk tehdit ediyor ama bize gelmiyorlar. Biz bize gelin diyoruz. Bize gelen problemlerin hepsi çözüldü. Ama bazen bize gelmiyor. ' (Y3)</i>	

III.E. EĞİTİM PROGRAMLARI VE OKUL GÜVENLİĞİ İLİŞKİSİ

Kod Numaraları	Kod İsimleri
58	Eğitim Programlarında okul güvenliği kavramına yer verilmemesi

Özet Alıntılar	Kod Numaraları
<i>'Eğitim programlarında okul güvenliği ile ilgili hiç bir şey yok. Yani iş güvenliği bile daha yeni bu yıl uygulamaya konuldu. Okullar işyeri değil ama neticede hizmet sunulan yerler. Burada da merdivenlerden çıkılıyor. Burada da elektrik kullanılıyor, su kullanılıyor, yerler siliniyor. ' (Y6)</i>	

IV.A. GÜVENLİK ÖNLEMLERİ/SOSYAL DEĞERLER KAVRAMININ EĞİTİM PROGRAMLARINDAKİ YERİ

Kod Numaraları	Kod İsimleri
59	Eğitim Programlarında sosyal değerler kavramına yer verilmesi

Özet Alıntılar	Kod Numaraları
<i>'sosyal değerler eğitim programlarının içeriğine dahil edildiğinde pratiği şöyle olabilir. Bir fizikçinin, bir matematikçinin, bir coğrafya öğretmenin öncelikli görevi öğretimini iyi yapmasıdır. Tabi ki bütün öğretmenlerinde ikinci bir görevi de eğitsel, kişilik ve öğrenci davranışlarıyla ilgili boyutunda dikkat etmesi. Bunu zaten bütün öğretmen arkadaşlarım dersine girdiği zaman sınıf içerisindeki ders ortamının sağlıklı olabilmesi için dersin işlenişine mani olabilecek bütün faktörleri de engellemesi, önlem alması lazım.</i>	

<i>Yapılıyor bu doğal olarak. Nasıl yapılıyor? Nasihat ediliyor, gereken kurallar anlatılıyor, dersin işlenişinden 5 dk önce veya sonra bunlar anlatılıyor. ' (R4)</i>	
--	--

IV.B. GÜVENLİK ÖNLEMLERİ/OKUL KURALLARININ İLANI

Kod Numaraları	Kod İsimleri
60	Sınıf rehberlik saatinde
61	Oryantasyon programı ile
62	Kurallar konusunda öğrenci farkındalığı
63	Veli toplantıları ile
64	Kısa mesaj yoluyla
65	İlan panoları aracılığıyla
66	Web sitesi aracılığıyla
67	Yazılı halde ilan etme
68	Tören sırasında hatırlatma
69	Öğrenciler arası duyum
70	Yönetim tebliği ile
71	İhtiyaç halinde dönem içi hatırlatma

Özet Alıntılar	Kod Numaraları
<i>'9. sınıfa gelen bütün öğrencilerimize oryantasyon çalışması yaparız. Oryantasyon çalışması her öğrencinin duyabileceği kadar süre içerisinde.' (R4)</i>	
<i>'Okulumuzun web adresinde bu yayınlanır. Ders programı, kurallar, yapılması gerekenler gibi pek çok bilgi teknoloji etkin kullanılarak ulaşılır.' (Y6)</i>	
<i>'Okul kurallarının görevli personele bildirimini okul yönetiminin işidir yani okul müdürlüğü müdür yardımcılara yardımcı personele ve öğretmenlere nelerden sorumlu olup olmadıklarını sene başında gerek yazılı gerek sözlü olarak tebliğ ediyor.' (R2)</i>	
<i>'Nerde durmaları gerektiğini, ilişkilerinde nelere dikkat etmeleri gerektiğini onlara ayrıntılı bilgi veriyoruz. Yani çocuk attığı adımda, yaptığı yanlış davranışta ona ne kadar bir ceza alabileceğini ya da ona nasıl bir bedel ödeyeceği konusunda biliyor.' (Ö5)</i>	
<i>'biz sene başında yeni başlayan öğrencilerimize okulun kuralları ve disipliniyle ilgili kâğıtlar hazırladık. Yazılı olarak bu kâğıtları fotokopi çektirdik. Her veliye verdik. Hani içerisinde disiplin cezaları nasıl sonuçlanır, okulda uyması gereken kurallar hepsi var. Öğrencinizle birlikte okuyun bilgilenin, birlikte karşılıklı yorumlayın en azından kafalarında zihinlerinde daha iyi kalır.' (Y4)</i>	
<i>'her 9. sınıfa geldiklerinde anlatılıyor ya da ben ihtiyaç görürsem, o sene kurallar konusunda çok fazla bir yok sayma olursa ben tüm okulu tekrar bir gezer hatırlatırım.' (R1)</i>	
<i>'Velilere kısa mesaj yoluyla iletilir. Mesela 25.000 birinci dönem 25.000 ikinci dönem kısa mesaj atıldı. Her bir mesajın karakteri de 160 harf. 1000 öğrenciye 50.000 mesaj atılmış. Ulaşmaya çalışıyoruz.' (Y6)</i>	

'Daha sonra sınıf rehber öğretmeni öğrenciye duyurur.' (Y3)	
'Sınıf veli toplantılarında biz velilere de disiplinle ilgili kaygılarımızı anlatıyoruz. Çocuklarıyla ilgili kaygılarımızı, uymaları gereken kuralları anlatıyoruz. Bunun içerisinde görüntüleri, kılık, kıyafet, davranış her şey giriyor.' (Ö5)	
'Pazartesi ve Cuma günleri özellikle tören sırasında hatırlatıyoruz kuralları.' (Y1)	
'ortaöğretim kurullar yönetmeliğimiz burada öğrenci ile ilgili olan kısımlar fotokopi çekilir, sadece cezalar değil ödüller de vardır. Ödüller ve cezalar hem duyuru panosuna asılır. Hem de sınıf içindeki panolara asılır.' (Y6)	
'Bir de okul içerisinde tabi ki bir dedikodu ağı vardır öğrenciler arasında. Olan olumlu veya olumsuz her olay öğrencilere çok çabuk yansıyor. İletişim halindeler.' (Ö3)	

IV.C. GENEL GÜVENLİK ÖNLEMLERİ

Kod Numaraları	Kod İsimleri
72	Kamera
73	Nöbetçi öğretmen
74	Nöbetçi öğrenci
75	Özel güvenlik görevlisi
76	Okul polisi
77	Doğal afet tatbikatı
78	Gece bekçisi
79	Veli izin dilekçesi
80	Acil durum müdahale ekibi
81	Kart sistemi
82	Acil numaralar listesi
83	Hırsızlık sigortası
84	Atölye için güvenlik önlemleri
85	Nöbetçi idareci
86	İhata duvarı
87	Genel olarak tedbir alma

Özet Alıntılar	Kod Numaraları
'nöbetçi müdür yardımcılarını ara ara katlarda bahçelerde dolaşıyorlar. Olabilecek aksaklıkların ortaya çıkmasını engellemeye çalışıyorlar.' (R5)	
'her pazartesi okul polisi gelir. Hatta okuldaki bir konu ile ilgili bugün iki kez görüştim. Okulda bize bazı duyurular gelir. Onunla ilgili görüşürüz. Okul polisinin bilgisi olur oda üst birimlere aktarır. Yani okul polisi bizimle emniyet arasındaki bir araçtır.' (Y6)	

'okulun sigortası var. Çünkü bir olay yaşamıştık sigorta geldi, kontrolleri yaptı.' (Ö4)	
'Özel güvenlik görevlimiz var ve işini layıkıyla yapıyor çok memnunuz.' (Ö5)	
'okulumuzun kendi güvenlik önlemleri ihata duvarları ile başlar' (Y5)	
'mesela temizlik yapılırken yerleri çok ıslak silerseniz o çocukların düşmesine sebep olursunuz. Kırılan prizleri tamir etmezseniz çocukların elektrikle oynamasına sebep olursunuz. Kırılan camı anında kaldırmazsanız mutlaka çocukların yaralanmasına sebep olur. Sıranın vidası çıkmış ve sallanıyorsa orada hızla geçen bir çocuğun vücudunu parçalayabilirsiniz. Fiziksel bozukluklara ve değişikliklere anında müdahale etmeniz gerekiyor. Tavanda sallanan bir lambayı bile görmeniz gerekiyor. Çünkü çocuğun üzerine düşerken ağırlığı artıyor.' (Y6)	
'atölye ortamında çocukların hepsine insan sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili mekanın kendine has durumlarıyla ilgili, tozlu ortam, boya vernikler ilgili bilgilendirmeyi yapıyoruz. Sonra duruma göre toz maskeleri, eldiven, göz koruyucu gözlük gibi atölyenin kendine has makinaların koruyucuları var.' (Ö4)	
'Nöbetçi öğrenci güvenlikten ziyade kayıt alıyorlar. Çünkü diğerine yetkileri yoktur. Karışamazlar ve engellemeye çalışamazlar. Çünkü onlara o bilgiyi veriyoruz. Asla fiziki engellemeye çalışmayın siz sadece kayıt edin ve yukarıyı arayın.' (Y6)	
'acil numaralara ulaşmak için bir liste var.' (R3)	
'Okulda zaten böyle bir görev dağılımı ile ilgili bir yapılanmamız var. Yani sivil savunma zamanında yangın veya benzer herhangi bir olumsuz durumda devreye girecek bir iş bölümü görevlendirmemiz var. Yani toplanma merkezi nerededir? Bunun çalışması var. Tahliye grubu kimler olacak? Söndürme grubu kimler olacak? Bunlar öğretmenler arasında işbirliği var. Öyle bir komisyonumuz var.' (R4)	
'öğlen aile izni olmayanlar dışarı çıkamıyorlar. Sene başında velilerden dilekçe alıyoruz. Bunu kapıdaki güvenlik kontrol ediyor.' (Ö3)	
'kamera kayıt sistemimiz var. 26 kamera faal bir şekilde çalışıyor.' (Y6)	
'atölyeler var ya. atölyelerde hırsızlık olmasın diye gece bekçisi olarak işte okuldaki hizmetlilerden dönüşümlü olarak kadrolu personelden gece bekçiliğine kalanlar var.' (R4)	
'kart düzenliyoruz, gelen öğrenciye bir fotoğraf karşılığı veriyoruz.' (Y1)	
'nöbetçi öğretmenimiz zaten her katta bahçenin muhtelif yerlerinde doğu bahçe, batı bahçe, ön bahçe ondan sonra katlarda hep birer ikişer nöbetçi öğretmenler var.' (R4)	
'sık sık deprem yangın doğal afet tatbikatları yapılıyor. Sık sık derken senede 1-2 defa tabi ki. Ama en azından yapıldığını ve yeterli olduğunu düşünüyorum.' (Ö1)	

IV.D. GÜVENLİK ÖNLEMİ TAVSİYELERİ

Kod Numaraları	Kod İsimleri
88	Veli işbirliği
89	Paydaşların sorumluluk alması
90	Sosyal etkinliklerin artırılması
91	Hedef koyma
92	Maddi destek sağlanması
93	Lise türüne önem verilmesi
94	Emniyet müdürlüğü ile işbirliği
95	Eğitim kalitesini artırma
96	Sorun temelli gerçekçi eğitim
97	Sınırlı teknoloji kullanımı
98	Öğretmenlik mesleği ile ilgili iyileştirme
99	Medyanın etkisi
100	Parmak izi ile giriş

Özet Alıntılar	Kod Numaraları
<i>'okula girişlerde parmak izi sistemine geçmeyi düşünüyoruz.'</i> (Y3)	
<i>'Okul güvenliği ile ilgili sadece okul değil ama toplum güvenliği ile ilgili bence TV'nin etkisi çok ve prime time denilen zamanında yayımlanan diziler işte programlar artık o kadar her şeyi normalleştiriyorlar ki en anormal en tuhaf ilişkiler bile "aa ne var ki" oluyor ve bu da toplum algısını yanlış yönlendiriyor.'</i> (Y2)	
<i>'İlgili aile lazım bize. Mesela mesajı aldığı anda anında dönüş yapabilen, gelebilene, anında sorabilene ne oldu diyen ailelerin çocuğu sorun üretmiyor. Bizde dağılmış aileler veya çocuğumuz çok uyanık çıkıyor. Annesi biraz kötü babası iyi ya babası ona sahip çıktığı için biz verim alamıyoruz. Ailesinin dönüşleri bazen sert ve öğrencinin yanında olabiliyor o bizi biraz yıpratıyor.'</i> (Y3)	
<i>'Emniyet güçlerimizin daha çok okul çevresine ilgi göstermesi, daha iç içe olması, olumsuz davranışları yapabilecek insanlara olan tedbirleri arttırması bizim için önemli.'</i> (R4)	
<i>'meslek lisesi memleket meselesi mi diyordu. Meslek lisesi bu ülkenin önemli okulları yani bu çocuklar dışarda itilmiş, kakılmış, bir şey olmaz denmiş çocuklar. Bir şekilde sahip çıkacağız bu çocuklara. Mobilya, metal ve tesisatta biraz daha yoğun bu çocuklar. Bu hayata tutunmaları adına çok önemli bir iş yaptığımızı düşünüyorum. Yani şu mesleği öğreniyorsa yarın bir gün çoluğuna çocuğuna ekmek götürece kadar bir şey verebiliyorsak, sokakta soytarı olmasın diye. Meslek liselerine daha çok değer verilmesi gerektiğini düşünüyorum.'</i> (Ö4)	
<i>'çocuğun teknolojik olarak çevre ile bağını kesmemiz lazım. O zaman hiçbir sıkıntı yaşanmıyor. İçerden yaşanmıyor sorun dışarıdan kaynaklanan bir sorun burada büyüyor.'</i> (Y6)	
<i>'Eğitim şart evet. Ama bu eğitimlerin sırf yapılmış olmak için şişirilmiş isimlerle sadece kağıt üzerinde kalan sayılardan ibaret olmamasını diliyorum ve istiyorum. Pratik ve gerçekçi olmasını istiyorum.'</i> (R3)	

<p>'Okullara para çok az geliyor. Gelen ödenekle okul ihtiyaçları ancak karşılanabiliyor. Güvenlik sistemiyle ilgili kameralar olsun, ışık aydınlatma olsun, jeneratör dedim mesela. Bu tür imkânların da dışarıdan destekle olmasıyla daha iyi olacağını düşünüyorum.' (Y4)</p>	
<p>'Bana göre bunu engellemenin en güzel yolu da çocuklara birer hedef göstermek. Yani bizim öğrencilerin hedefleriyle bir endüstri meslek lisesindeki öğrencinin hedefi aynı olmadığı için, hedefsizlikten hedeflerini şaşırarak için güvenlik problemleri yaşıyor. Dolayısıyla çocuklara ne zaman başlanır bilmiyorum ama çocuklara bir hedef çizmelerini öğütlemekle başlamak gerekiyor.' (Ö1)</p>	
<p>'Yasaların öğretmenleri güvence altına alması önemli. Öğretmenin özlük hakları dolayısıyla da düşünebilirsiniz. Kendini daha iyi hissetmesini sağlamak lazım. Maddi doyum ile alakası var. Yeterli kazanç olacak ki kendi özel güvenlik hizmetlerini de alsın. Sağlık güvencesi olabilir, ulaşım güvenliği olabilir veya gelecek güvencesi olabilir. Bu konu gelecekle de bağdaştırılıp daha geniş bir kapsam haline gelebilir. Bunlar dikkate alınabilir özlük hakları ve emeklilik güvencesinin de sağlanmış olması da öğretmenin verimliliğini artırır.' (R4)</p>	
<p>'önce güven duygun olacak. Bunu yapmanın yolu eğitim. Kurum içerisinde eğitime güveneceksin. Eğitimde bilimsel çalışmaları veri tabanlarını oluşturacaksın. Bilimsel çalışmalar ile toplumun normlarını değerlerini koruyup yaşatacaksın toplumun norm değerleriyle eğitimi işleyeceksin ve daha güzel daha iyi eğitimi yakalayacaksın. Süreçte de eğitimde ekonomik ayağını, sosyo kültürel ayağını güçlü tutacaksın ve bilimsel çalışmalarını bunlar ile buluşturacaksın. O zaman eğitimde mükemmelliğe doğru hızla yol alıp yoluna devam edeceksin.' (Y5)</p>	
<p>'okullarda özellikle sosyal aktivitelere çok çok önem verilmesi gerekiyor. o bölgenin o yörenin tanınmış kişilerinin bu tanınmış sanatçı da olabilir. Okullarda bu tür konuları anlatmalı, çünkü bunlar model kişiler. Bir öğrenci bakıyorsun bir sanatçı yani bir Mustafa Ceceli hayranı olmuşsa onu takip ediyor. Onun her söylediği söz öğretmen ve velisinden daha etkili oluyor. O tür sanatçılar olur, okulların o imkanları da var. Ben devlete çok fazla pahalıya mal olacağını da sanmıyorum.' (Y1)</p>	
<p>'veli, öğretmen, öğrenci, emniyet, milli eğitim hepsi işbirliği içerisinde olmalı. Yani burada herkes üstüne ne düşüyorsa onu yapmalı.' (Y4)</p>	

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Neslihan GÖK

Doğum Yeri ve Tarih : SEYHAN, 02.11.1989

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Çukurova Üniversitesi, İngilizce Öğretmenliği Eğitimi

Yüksek Lisans Öğrenimi : Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü,
Eğitim Programları ve Öğretim

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri:

Gök N., Erdoğan M., Yıldız F., "Research on English Language Teaching in Turkey, 2010-2014: Trends and Emerging Themes", The Third International Congress on Curriculum and Instruction, ADANA, TÜRKİYE, 22-24 Ekim 2015, pp.15-15

Güzeller C.O., Ayvalli M., Gök N., "An Investigation Of Psycho-Social Variables In Predicting Smartphone Addiction Among University Students", Intellectual Capital & Education, Warsaw, POLONYA, 4-6 Aralık 2014.

Gök N., Ayvalli M., "İngilizce Öğretmen Adaylarının Web 2.0 Araçlarını Kullanma Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi", 3rd World Conference on Educational and Instructional Studies- WCEIS, ANTALYA, TÜRKİYE, 6-8 Kasım 2014, pp.39-39.

Yıldız F., Gök N., "Türkiye'nin Sosyal Değişmesi Bağlamında Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Eğitim ve Toplum İlişkisine Dair Bazı Tespitleri", 3. Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim, GAZİANTEP, TÜRKİYE, 7-9 Mayıs 2014, ss.257-258.

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar : Niğde Üniversitesi, Araştırma Görevlisi, 2013 Şubat-2013 Temmuz

: Akdeniz Üniversitesi, Araştırma Görevlisi, 2013 Temmuz-

İletişim

E-Posta Adresi: neslihangok.ng@gmail.com

Tarih: Ocak, 2017

**ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA GÜVENLİĞİ SAĞLAMADA
KA...****By: NESLİHAN GÖK**As of: Jan 4, 2017 5:43:29 PM
25,811 words - 75 matches - 37 sources

Similarity Index

3%

Mode: Summary Report ▼

sources:144 words / 1% - Internet from 06-Mar-2014 12:00AM
www.asiabussan.com106 words / < 1% match - Internet from 09-Apr-2016 12:00AM
efdergi.hacettepe.edu.tr86 words / < 1% match - Internet from 30-Oct-2012 12:00AM
www.dersindir.net32 words / < 1% match - Internet from 23-Nov-2016 12:00AM
readgur.com30 words / < 1% match - Publications
[ÇUBUKÇU, Zühal and DÖNMEZ, Ayşe. "İlkoğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin okuldaki siddet üzerine görüşleri", Dicle Üniversitesi, 2012.](#)28 words / < 1% match - Publications
[TURHAN, Muhammed and TURAN, Mehmet. "Ortaöğretim kurumlarında güvenlik", TÜBİTAK, 2012.](#)27 words / < 1% match - Publications
[ÖZDEMİR, Murat. "Resmi genel liselerin eğitsel amaçlarının "misyon" cümlelerine dayalı olarak çözümlenmesi", Hacettepe Üniversitesi, 2013.](#)24 words / < 1% match - Internet from 27-May-2015 12:00AM
www.ozdemirhukuk.com.tr23 words / < 1% match - Internet from 25-Oct-2013 12:00AM
sbedergi.gumushane.edu.tr21 words / < 1% match - Publications
[TIRAŞCI, Yaşar and GÖREN, Süleyman. "Çocuk istismarı ve ihmali", Dicle Üniversitesi, 2007.](#)20 words / < 1% match - Internet from 17-May-2016 12:00AM
acikerisim.pau.edu.tr